

372.1331

ก 5410

7.2

การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ปริญญานิพนธ์

ของ

กำพล กระมล

23 Jun 2531

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

166704

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการแนะนำช่วยเหลืออย่างดีจาก รองศาสตราจารย์
ชม ภูมิภาค ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ เบาใจ กรรมการที่ปรึกษา
และผู้ช่วยศาสตราจารย์องอาจ จิยะจันทร์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนการตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน
อาจารย์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ
ในด้านภาษาอังกฤษ ขอขอบพระคุณ อาจารย์เนญฉัตร สุธงษา อาจารย์เนือ เตียงประโคม และ
อาจารย์ศักดิ์ สนิรัมย์ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ อาจารย์สุภาพร หงษ์นคร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และที่จะลืมมิได้ต้องขอขอบคุณ คุณดาราร ภาคสวัสดิ์ ที่คอยให้ความห่วงใย
และเป็นกำลังใจเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
คุณแม่ และดวงวิญญาณของคุณพ่อ ตลอดทั้งครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณยิ่งทุกท่าน

กำพล กระมล

เมษายน 2531

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของศูนย์วิชาการ	6
หน้าที่ของศูนย์วิชาการ	8
ประเภทของศูนย์วิชาการ	9
วัตถุประสงค์ของศูนย์วิชาการ	11
การบริหารศูนย์วิชาการ	11
ปัญหาและอุปสรรคการบริหารศูนย์วิชาการ	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิชาการ	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
วิธีการสร้างเครื่องมือ	42
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	43
การรวบรวมข้อมูล	43
การจัดกระทำข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45

4	การวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	47
	สถานภาพของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ	48
	สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการ	53
	ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ	63
	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ	70
	สถานภาพของครูผู้สอน	71
	ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ	74
	ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการ	75
	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ	79
	สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	80
	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ	83
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	92
	วิธีดำเนินการวิจัย	92
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	93
	อภิปรายผล	100
	ข้อเสนอแนะ	113
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	113
	บรรณานุกรม	115
	ภาคผนวก	119

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามเพศ	48
2	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามระดับอายุ	48
3	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามระดับการศึกษาและวิชาเอก	49
4	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามอายุราชการ	50
5	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามตำแหน่งในกลุ่ม	51
6	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับ วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา	51
7	แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามเวลาปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการ ..	52
8	สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารศูนย์วิชาการ	53
9	สภาพสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ	57
10	การให้บริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ	60
11	ปัญหาการวางแผนงานของศูนย์วิชาการ	63
12	ปัญหามูลค่าของศูนย์วิชาการ	64
13	ปัญหาอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการ	65
14	ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของศูนย์วิชาการ	66
15	ปัญหาการบริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการ	67
16	ปัญหางบประมาณของศูนย์วิชาการ	68
17	แสดงปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการโดยส่วนรวมทั้ง 6 ค่าย	68
18	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามเพศ	71
19	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามระดับอายุ	71
20	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามระดับการศึกษา	72

21	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามอายุราชการ	72
22	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามลักษณะโรงเรียนที่ทำการสอน	73
23	แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับ วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา	73
24	ปัญหาการใช้บริการของครูผู้สอนที่มีต่อศูนย์วิชาการ	74
25	ความต้องการของครูผู้สอนที่มีต่อสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ	75
26	ความต้องการของครูผู้สอนที่มีต่อลักษณะงานบริการที่ให้ศูนย์วิชาการจัด เพิ่มเติม	78
27	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามเพศ	80
28	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามระดับอายุ	80
29	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามระดับการศึกษา	81
30	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามอายุราชการ	81
31	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามสภาพโรงเรียน	82
32	แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับ วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา	82
33	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการวางแผนงานในศูนย์วิชาการ	83
34	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อบุคลากรในศูนย์วิชาการ	85
35	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่ออาคารสถานที่ในศูนย์วิชาการ	86
36	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการผลิตสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ	87
37	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ	88
38	ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่องบประมาณในศูนย์วิชาการ	89
39	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารศูนย์วิชาการโดยส่วนรวม ทั้ง 6 ด้าน	90

ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็ตามต่างก็ยอมรับว่า ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะศูนย์วิชาการทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางในการเก็บรวบรวม วัสดุ อุปกรณ์ และผลิตสื่อการสอน เพื่อให้บริการแก่ครู อาจารย์ ได้นำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายได้เร็วขึ้น (De Kieffer. 1965 : 106 - 107) สำเภา วรากร (สำเภา วรากร 2512 : 13) ได้กล่าวถึงศูนย์วิชาการว่าเป็นแหล่งกลางให้บริการเกี่ยวกับวัสดุ และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอนแก่ครู ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ศูนย์วิชาการมีหน้าที่ในการ เก็บรวบรวม ผลิตและบริการสื่อการสอนแก่ครู เพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบริหารศูนย์วิชาการให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอน หลักสูตร และการบริหารเป็นอย่างดี มีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศสะดวกต่อการติดต่อขอรับบริการ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 63 - 79) นอกจากนั้นการบริหารศูนย์วิชาการจะต้องมีการวางแผนที่ดี มีงบประมาณที่เพียงพอตลอดจนมีการผลิตและการบริการที่มีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้การดำเนินงานบรรลุจุดหมาย แต่ถ้าหากปัจจัยสำคัญเหล่านี้เกิดมีปัญหาไม่สามารถปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปได้ ก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผลผลิตที่ได้คือ นักเรียนขาดคุณภาพไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เน้นให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์โสตทัศนศึกษาวิทยาลัยครูภาคกลางของ ยุวบุษ บวรสุขประชา (ยุวบุษ บวรสุขประชา 2517 : 63 - 64) สรุปได้ว่า การบริหารศูนย์โสตทัศนศึกษามีปัญหาการจัดอบรมและฝึกการใช้โสตทัศนอุปกรณ์แก่อาจารย์ ด้านบุคลากรมีปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ด้านกราฟิก ด้านอาคารสถานที่มีปัญหาคือ วิทยาลัยครูบางแห่งไม่มีห้องเฉพาะ เช่น ห้องผลิตสื่อและห้องฉาย

ด้านการผลิตและบริการมีปัญหาคือ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สื่อดัดแปลงน้อยและส่วนที่มีก็ไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับเนื้อหา ส่วนงบประมาณนั้นพบว่า มีบางแห่งไม่เพียงพอ วิบูลย์ สุทธิพันธ์ (วิบูลย์ สุทธิพันธ์ 2524 : 96) ได้ศึกษาการบริหารหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้สรุปผลว่า การบริหารงานมีปัญหาด้านการวางแผนมากที่สุด ส่วนปัญหาด้านการผลิตและการบริการพบว่าเจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีจำนวนน้อยและปฏิบัติงานหลายด้าน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอนมากนัก วัสดุ อุปกรณ์ ก็ยังไม่เพียงพออีกด้วย

จากปัญหาการดำเนินงานศูนย์วิชาการดังกล่าว พอสรุปปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานได้ดังนี้คือ ปัญหาด้านการวางแผน ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ปัญหาด้านการผลิต การบริการ และปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งปัญหาเหล่านี้แต่ละแห่งก็มีแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความต้องการของแต่ละหน่วยงาน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์มีศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ห้องควบคุมดูแลให้สามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วนทั้งหมด 117 ศูนย์ (เอกสารศูนย์วิชาการ สปจ. บุรีรัมย์ 2529 : 65) โดยมุ่งหวังที่จะให้ศูนย์วิชาการเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของจังหวัดให้ดีขึ้น เพราะจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งประเทศ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2527. และ 2528 พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำติดลำดับ 10 สุดท้ายของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 197) ดังนั้นถ้าการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะช่วยยกระดับคุณภาพการประถมศึกษาของจังหวัดได้อย่างแน่นอน แต่เนื่องจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีจำนวนมากและกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในเขตตัวเมืองและชนบท จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการให้การสนับสนุนจากทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อีกทั้งปัญหาการบริหารงานภายในศูนย์วิชาการแต่ละแห่งก็แตกต่างกันอีกด้วย จึงเป็นการยากที่จะให้การดำเนินงานบรรลุจุดหมายเดียวกันได้

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาทางด้าน การวางแผน ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ การผลิต การบริการ และงบประมาณ เป็นปัญหาสำคัญ ที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน แต่ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ในระดับประถมศึกษายังไม่เคยมีใคร

ทำการวิจัยมาก่อน ฉะนั้นหากนำมาปัญหาที่มาทำการวิจัยแล้ว ผลที่ได้จะเป็นคุณประโยชน์ต่อการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษาของจังหวัดและของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครู

ผู้สอน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจากครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ช่วยให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการบริหารของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการวางแผน ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ การผลิต - การบริการและงบประมาณ ถึงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขก่อน - หลัง ตามความเหมาะสม
2. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดระบบงานของศูนย์วิชาการให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและทำให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองดียิ่งขึ้น
3. ครูและผู้บริหารโรงเรียนได้รับความสะดวกในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการและตรงกับความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการ เรียนการสอนและการนิเทศภายในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้มองเห็นความสำคัญและใช้ศูนย์วิชาการ เป็นเครื่องมือในการช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาโดยทั่วถึง และยังเป็น การเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะ ครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เท่านั้น
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานและบังคับบัญชาในโรงเรียน สถานภาพ หมายถึง สภาพการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไปของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ การบริหารศูนย์วิชาการ ประเภทและจำนวนของสื่อการสอน ตลอดจนปริมาณการให้บริการ สื่อการสอนแต่ละประเภทในศูนย์วิชาการ

ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแยกปัญหาของการบริหาร ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านบุคลากร หมายถึง การจัดคนหรือบุคลากร เข้าไปในหน่วยงานหรือจัดคนให้เข้าทำงาน โดยคำนึงถึงคุณสมบัติ คุณภาพ และปริมาณที่เพียงพอกับปริมาณของงาน

3. อาคารสถานที่ หมายถึง แหล่งที่ตั้งของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สถานที่เตรียมการผลิตและการบริการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็น
4. การผลิตสื่อการสอน หมายถึง การจัดทำวัสดุ อุปกรณ์ หรือ เครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นในการผลิต ตลอดจนการวางแผนและดำเนินการผลิตสื่อการสอนตามขั้นตอนที่กำหนด
5. การบริการสื่อการสอน หมายถึง การจัดทำสื่อการสอนให้พร้อมในศูนย์วิชาการ เพื่อให้บริการแก่ครูได้ยืมไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ตลอดจนการออกไปบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ
6. งบประมาณ หมายถึง การจัดดำเนินการเรื่องการเงินเพื่อสนับสนุนการบริหารศูนย์วิชาการให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาและความต้องการ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมาขอใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน ส่วนความต้องการ หมายถึง ความต้องการของครูผู้สอนที่ต้องการให้ศูนย์วิชาการจัดบริการด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากบริการด้านสื่อการสอน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หมายถึง ทศนคติของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการและผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. ครูผู้สอน ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ศูนย์บริการสื่อการสอน (Instructional Media Center) ที่จัดให้มีขึ้นในกลุ่มโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เน้นหนักในด้านใช้เป็นศูนย์รวมวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอน เพื่อให้บริการแก่ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน เป็นศูนย์ศึกษาและพัฒนาสื่อการสอน พัฒนาบุคลากร ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการอื่น ๆ เพื่อเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา โดยอาศัยระบบกลุ่มโรงเรียนเป็นหลัก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของศูนย์วิชาการ

ปัจจุบันศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เป็นอย่างมาก เพราะมีการให้บริการสื่อการเรียนการสอนและผลิตสื่อการสอนแก่ครู อาจารย์ ได้ตรงกับความต้องการ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสนับสนุนงานบริหารการฝึกอบรมบุคลากรของสถาบันการศึกษานั้น ๆ อีกด้วย ปัจจุบันศูนย์วิชาการมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันหลายชื่อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถาบันที่จัดตั้ง ศูนย์วิชาการขึ้นมา แต่วัตถุประสงค์และการดำเนินงานนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ศูนย์วิชาการอาจมีชื่อเรียกต่าง ๆ ดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 92)

- ✓ ศูนย์บริการโสตทัศนศึกษา
- ศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
- ศูนย์สื่อการสอน
- ห้องสมุด (ที่บริการโสตทัศนวัสดุด้วย)
- ศูนย์แหล่งการสอน
- สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา
- สำนักวิทยบริการ
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
- และศูนย์วิชาการ ฯลฯ

ภายใต้ชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มีนักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือศูนย์สื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

เบสวิก (Beswick. 1972 : Unpage อ้างอิงมาจาก อำนาง จันทรเป็น 2521 : 19) ได้ให้ความหมายของศูนย์วิชาการว่า เป็นแหล่งวิชาการที่รวมทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอาจเป็นวัสดุสิ่งของ หรือสิ่งเข้าผู้เรียน รวมทั้งหนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ รูปภาพ แผ่นผัง แผนที่ แผนภูมิ รูปถ่าย ไมโครฟิล์ม สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมวิทยุและโทรทัศน์

วิถีโอเพน แบนเรียนสำเร็จรูป โมเดล รวมทั้งบุคคลและวัสดุสิ่งของในชุมชน บางทีอาจรวมถึง สิ่งมีชีวิตในทางสัตววิทยาและพฤกษศาสตร์

โฮลเดอร์ (Holder. 1974 : Unpage อ้างอิงมาจาก อำนาง จันทรเป็น 2521 : 18) กล่าวถึงศูนย์วิชาการว่า เป็นแหล่งความรู้ ข้อมูล กิจกรรมความคิด หรือรวมถึง ทั้งหมดที่กล่าวมา ซึ่งจะนำไป เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนการสอน การคิด ความรู้จัก วิเคราะห์ การสร้างสรรค์

สริกเลย์ (Srygley. n.d. : 6 อ้างอิงมาจาก วิบูลย์ สุทธิพันธ์ 2524 : 19) ให้ความหมายของศูนย์วิชาการหรือศูนย์โสตทัศนศึกษาว่า เป็นแหล่งให้บริการ เป็นส่วนกลางเกี่ยวกับ วัสดุประกอบการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ตลอดจนแหล่งต่าง ๆ ที่มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน เพื่อช่วยงานการเรียนการสอน

เดอ ไคเฟอร์ (De Kieffer. 1965 : 106 - 107) ใ้กล่าวถึงศูนย์วิชาการ หรือศูนย์โสตทัศนศึกษาว่า เป็นแหล่งที่เก็บรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบ เพื่อ บริการให้แก่คณาจารย์ผู้สอนทำการแจกจ่าย ให้ยืม ตรวจสอบ ดูแลรักษาและซ่อมแซม จัดทำแคตตาล็อก ให้ความสะดวกต่อคณะกรรมการในการตรวจพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อนการสั่งซื้อ นอกจากนี้ศูนย์วิชาการ ควรจะเป็นที่ซึ่ง อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารต่าง ๆ มาร่วมปรึกษาหารือและรับบริการจาก ศูนย์ร่วมกัน

สำเภา วรวงูร (สำเภา วรวงูร 2512 : 13) ใ้ให้ความหมายของศูนย์ วิชาการหรือศูนย์สื่อการศึกษาว่า หมายถึง ศูนย์หรือหน่วยงานที่ให้บริการ เป็นส่วนกลางเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ วัสดุ เครื่องมือ แหล่งที่มาตลอดจนความ เคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากแนวความคิดของนักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาดังกล่าวอาจสรุปความหมาย ของศูนย์วิชาการได้ว่า ศูนย์วิชาการ หมายถึง แหล่งกลางในการ เก็บรวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อ การสอนทุกชนิดที่ผ่านการคัดเลือกแล้วว่าเหมาะสมตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และยังเป็นแหล่ง ผลักบริการให้คำแนะนำศึกษาค้นคว้าทดลอง เกี่ยวกับสื่อการสอน และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู อาจารย์ ให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังให้การสนับสนุนการนิเทศ ติดตามผลของผู้บริหาร และการพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นอีกด้วย

หน้าที่ของศูนย์วิชาการ

ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาค้างก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ดังนั้นหน้าที่หลักของแต่ละศูนย์จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ก็อาจจะมีหน้าที่ในส่วนปลีกย่อยแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานนั้น ๆ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 11 - 12) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนในปัจจุบัน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. งานห้องสมุด โดยถือเป็นงานหลักประการแรกของศูนย์ ทำหน้าที่บริการสิ่งพิมพ์ ได้แก่ นิตยสาร วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์และอื่น ๆ และก็ควรบริการสื่อโสตทัศนศึกษา เช่น ฟิล์ม เทปเสียง วีซีดีโอ เทป ฯลฯ ซึ่งจะให้ประสบการณ์ทางการเรียนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. งานโสตทัศนศึกษา เป็นการใช้บริการทางด้านเครื่องมือ (Hardware) ต่าง ๆ เพื่อเสริมการสอน รวมทั้งบริการทางด้านการผลิตสื่อ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นงานสอนเป็นกลุ่มใหญ่ หรืองานการเรียนแบบเอกัตบุคคลก็ตาม งานด้านนี้ได้แก่ การอัดสำเนา (โรเนียว) ภาพถ่าย ไมโครฟิล์ม สื่อประสม ชุดการสอนและบทเรียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ ฯลฯ เป็นต้น
3. พื้นที่ในการเรียนนอกแบบ ศูนย์สื่อการสอนควรเป็นศูนย์นวัตกรรมและการทดลองต่าง ๆ ทางการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อทดลองพัฒนาการเรียนด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
4. งานพัฒนาการสอน เป็นงานบริการอีกแบบหนึ่งที่ใช้บริการแก่สถาบันและแก่ตัวศูนย์เอง เช่น การพัฒนาสื่อสำหรับโปรแกรมการเรียนแบบเอกัตบุคคลเพื่อการสาธิต การปฐมนิเทศหรือการสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 26 - 27) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้ดังนี้

1. วางแผนงานและโครงการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เป็นรายปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มโรงเรียน และสนองนโยบายการพัฒนาคุณภาพการประถม

ศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 การวางแผนการสอน
- 1.2 การสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
- 1.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
- 1.4 พัฒนาการจัดห้องสมุดและศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

2. เป็นศูนย์กลางการผลิต ค้นคว้า ทดลอง ในเรื่องสื่อการสอน เครื่องมือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาวิธีการ โดยปฏิบัติตามโครงการหรือแผนงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องและสนองโครงการหรือแผนงานของกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนปฏิบัติตามความต้องการของครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้นิเทศเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ

3. ประสานงานกับศูนย์วิชาการจังหวัดในการรับสนองงานการพัฒนาการเรียนการสอนที่ศูนย์วิชาการจังหวัดดำเนินการ และมีเป้าหมายปฏิบัติการในระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน

4. จัดระบบการให้บริการในการให้ยืม การผลิต การสาธิต แนะนำ ส่งเสริมการใช้ การซ่อมแซม การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้พอแก่ความต้องการและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนการติดตามควบคุมการใช้

5. ประสานงานในการจัดการอบรมหรือประชุมปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเพื่อปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการนิเทศให้เกิดผลทางคุณภาพการประถมศึกษาให้มากที่สุด

7. รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

8. ปฏิบัติงานตามนโยบายของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ประเภทของศูนย์วิชาการ

รูปแบบการจัดศูนย์วิชาการโดยทั่ว ๆ ไปมีอยู่หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความพร้อมของหน่วยงานในการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมให้กับหน่วยงานของตน สำหรับรูปแบบการจัดศูนย์วิชาการ

หรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 39) มี 2 แบบ คือ

1. แบบศูนย์รวมเฉพาะอย่าง (Centralization of Separate Library and Audiovisual Services) เป็นการจัดบริการสื่อการศึกษาที่แยกวัสดุสิ่งพิมพ์ (Printed Materials) ออกจากงานห้องสมุด บริการแยกกันกับงานด้านโสตทัศนหรือวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Audiovisual หรือ Non - Printed Materials)

2. แบบศูนย์บริการสื่อการสอนสมบูรณ์ (Centralization of Instructional Media Center Services) เป็นการรวมบริการสื่อโสตทัศนและงานห้องสมุดไว้ด้วยกัน เรียกว่า ศูนย์สื่อการสอน (Instructional Media Center : IMC)

สำเนา วรังกูร (สำเนา วรังกูร 2512 : 15) ได้แบ่งประเภทของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการศึกษาไว้ 3 รูปแบบดังนี้

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio - visual Center) คือ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้านโสตทัศนศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีการบริหารงาน การจัดบริการทางด้านโสตทัศนอุปกรณ์ เป็นของหน่วยงานเองทั้งหมด การจัดงานแบบนี้จะต้องมีหัวหน้าหน่วยซึ่งมีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยเฉพาะ ศูนย์แบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ เหมาะสำหรับสถาบันระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู และวิทยาลัยอื่น ๆ ฯลฯ

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์แบบนี้จัดรวมเป็นหน่วยงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดกับงานเทคโนโลยีทางการศึกษา ภายในศูนย์ประเภทนี้มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่ หนังสือกับโสตทัศน และเทคโนโลยีอุปกรณ์ (Audio - Visual and Educational Technology Media) การดำเนินงาน บริหารงานต่าง ๆ ของศูนย์แบบนี้ จะใช้บุคลากรร่วมกัน หัวหน้าศูนย์อาจจะเป็นบรรณารักษ์หรือนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์ชนิดนี้เหมาะใช้กับการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา (Cooperative AV. Center) เป็นศูนย์ที่ดำเนินงานทางด้านโสตทัศนศึกษา โดยสถาบันการศึกษาหลายสถาบันซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

การคมนาคมติดต่อสะดวก ได้ร่วมกันจัดตั้งหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาประจำกลุ่มชั้น ศูนย์แบบนี้ จะร่วมมือกันในลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มสถาบัน เช่น

1. มีอาคารสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มสถาบันร่วมกัน
2. มีบุคลากรปฏิบัติงานของกลุ่มสถาบันร่วมกัน
3. มีสื่อการสอนและเครื่องมือ อุปกรณ์การสอนของกลุ่มร่วมกัน
4. มีบริการผลิตสื่อการสอนให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในกลุ่ม
5. มีการฝึกอบรมความรู้ทางเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับกลุ่ม
6. มีเจ้าหน้าที่พิเศษทางเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ช่วยแนะนำเกี่ยวกับงานใน
ด้านนี้แก่กลุ่ม
7. มีการจัดหางบประมาณและร่วมกันออกเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของศูนย์วิชาการ

การกำหนดวัตถุประสงค์ของศูนย์วิชาการแต่ละแห่งมักจะคำนึงถึง กลุ่มผู้ใช้บริการ เป็นหลัก ส่วนใหญ่จัดตั้งศูนย์ขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งบริการทางวิชาการ สำหรับวัตถุประสงค์ของศูนย์วิชาการหรือ ศูนย์สื่อการสอนโดยทั่ว ๆ ไป (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 61 - 62) มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

1. เป็นศูนย์รวมสื่อการสอนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกมาเป็นอย่างดีแล้วว่ามีคุณภาพดี มีประโยชน์ และจำเป็นต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับหลักสูตรและสิ่งแวดล้อมอันจะยังผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นศูนย์ประสานการบริการสื่อการสอนทั้งมวลไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์หรือ อุปกรณ์โสตทัศนะ

การบริหารศูนย์วิชาการ

การดำเนินงานใด ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการบริหารงานเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงาน เพราะการบริหาร

มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยอาศัยการวินิจฉัยสั่งการ เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน (สมาน รังสิโยกฤษฎ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์ 2527 : 6 - 7) สำหรับความหมายของคำว่า การบริหารนั้น สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2513 : 13) ได้กล่าวว่า การบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์นำทรัพยากรการบริหารมาประกอบการสนองตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อุทัย บุญประเสริฐ (อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 83) ได้กล่าวว่า การบริหารคือ การจัดการทรัพยากรการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2529 : 3) ได้ให้ความหมายการบริหารว่าหมายถึงการอำนวยความสะดวก การประสานงานและการควบคุมบุคคลจำนวนมาก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การบริหารใด ๆ รวมทั้งการบริหารศูนย์วิชาการจะสำเร็จได้ ต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 2 ประการประกอบกันคือ ทรัพยากรการบริหารและกระบวนการบริหาร ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละประการดังนี้

1. ทรัพยากรการบริหาร

อุทัย บุญประเสริฐ (อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 122) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานประกอบด้วย กำลังคนและคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เงิน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานหรือการบริหาร ตลอดจนนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนโยบายเฉพาะอย่างสำหรับงานหรือโครงการนั้น ๆ ประกอบกับที่ ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ (ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ 2527 : 17 - 22) ได้เสนอลักษณะของโครงการ 5 ประการคือ ต้องมีวัตถุประสงค์ มีความเป็นเอกเทศ มีการกำหนดรูปแบบที่กลมกลืน มีสถานที่ตั้ง มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด จึงสรุปได้ว่า ทรัพยากรการบริหารควรประกอบด้วย

1. คน เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด อุทัย บุญประเสริฐ (อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 93) ได้เสนอวิธีจัดกำลังคนไว้ดังนี้

- 1.1 ต้องมีการกำหนดลักษณะและปริมาณความต้องการกำลังคน
- 1.2 มีการคัดเลือกบุคลากรสำหรับตำแหน่งงานต่าง ๆ ในองค์การ
- 1.3 มีการพัฒนาบุคลากร

2. เงินหรืองบประมาณ
3. วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่
4. การจัดการ

2. กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารนับเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงาน เพราะเป็นกระบวนการที่จะให้คนทำงานในเรื่องต่าง ๆ ตามระยะเวลาและวิธีการที่ได้กำหนดไว้จนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ กระบวนการบริหารแบ่งเป็นหลายขั้นตอนต่าง ๆ กัน ดังเช่น อูบล บรรหารศุภวาท (อูบล บรรหารศุภวาท 2526 : 447) แบ่งขั้นตอนการบริหารโครงการออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นประเมินผล อัลเลน (Allen. n.d. : unpage อ้างอิงมาจาก อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 92) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 5 ประการคือ การวางแผน การจัดรูปแบบ การจัดกำลังคน การอำนวยการ และการควบคุม กุลิก (Gulick. : unpage อ้างอิงมาจาก ชม ภูมิภาค 2529 : 5 - 6) ได้แบ่งกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCORB ออกเป็นขั้นตอนสำคัญ 7 ประการคือ การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีทรัพยากรการบริหารที่เพียงพอและดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการบริหาร ด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพที่สุด แต่สำหรับการบริหารศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษานั้น อาจแตกต่างจากการบริหารโดยทั่ว ๆ ไปอยู่บ้าง เพราะเป็นการบริหารสื่อการสอน ดังนั้นถ้าหากจะให้ศูนย์วิชาการสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายแล้ว อาจสรุปองค์ประกอบสำคัญที่เป็นองค์ประกอบหลักของการบริหารศูนย์วิชาการได้ 5 ประการคือ

1. การวางแผน
2. บุคลากร
3. อาคารสถานที่

4. การผลิตสื่อการสอน
5. การบริการสื่อการสอน
6. งบประมาณ

ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. การวางแผน

การบริหารที่ดีจะเริ่มต้นที่การวางแผน ดังคำกล่าวที่ว่า "การทำงานใดก็ตาม หากมีการวางแผนที่ดีก็เหมือนงานนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง" (โซยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 21) สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2513 : 309) ได้กล่าวถึงการวางแผนว่า เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับสิ่งที่เราใฝ่ฝันหรือคาดหวังที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ และให้สรุปความมุ่งหมายของการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับที่ โซยยศ เรื่องสุวรรณ (โซยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 21) ได้สรุปความมุ่งหมายของการวางแผนไว้ว่า

1. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้เด่นชัด
2. เพื่อป้องกันมิให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือบุคลากรต่าง ๆ
4. เพื่อป้องกันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
5. เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ในด้านกระบวนการวางแผนนั้น ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2529 : 10) ได้กล่าวว่า จะต้องประกอบด้วยขั้นตอนอย่างน้อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนทดลองแผน และขั้นตอนปรับปรุงแผน สำหรับขั้นตอนของการวางแผนนั้น โซยยศ เรื่องสุวรรณ (โซยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 21) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นแผนงานขนาดเล็ก ใหญ่ หรือแผนงานระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตามจะต้องมีขั้นตอนของการวางแผนดังนี้คือ ต้องมีการสำรวจปัญหา ห้ข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการวางแผน และต้องกำหนดวิธีดำเนินงานโดยกำหนดไว้หลาย ๆ วิธี เพื่อเลือกวิธีที่ดีที่สุด และยังได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนว่าส่วนใหญ่แล้วเกิดจาก หลักฐานหรือข้อมูลที่ได้นำมาไม่ละเอียดพอ เกิดมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีปัญหาการต้านทานจากภายใน และมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและค่าใช้จ่าย

2. บุคลากร

บุคลากรนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินการต่าง ๆ หากจะกล่าวว่าคุณค่าของบุคลากรสำคัญยิ่งกว่าเงินและสิ่งของก็คงไม่ผิด เพราะถ้าคนมีความสามารถแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว ดังนั้นหลักการจัดบุคลากรที่ดีก็คือ จัดบุคลากรที่มีความสามารถและคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะและคุณภาพของงาน ให้มีปริมาณเพียงพอที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามแนวการปฏิบัติงานที่วางเอาไว้ (ชม ภูมิภาค 2529 : 12) สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรที่จะทำงานด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยทั่วไปนั้น พิจารณากัน 3 ลักษณะ (Brown and others. 1972 : 17) คือ

1. ลักษณะของภารกิจเฉพาะที่ต้องปฏิบัติในแต่ละระดับหรือแต่ละแบบของการจัดการศึกษา เช่น งานที่ต้องทำในระดับโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย กรม กระทรวง ฯลฯ เป็นต้น
2. วิเคราะห์ลักษณะธรรมชาติพื้นฐานของงานด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
3. แยกบุคลากรออกเป็นระดับต่าง ๆ ตามลักษณะงานและวุฒิ

ประเภทของบุคลากรเกี่ยวกับงานด้านสื่อการสอน

ในการแยกบุคลากรด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาออกเป็นระดับต่าง ๆ นั้น โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ 4 กลุ่ม (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 42 - 43) ดังนี้

1. กลุ่มผู้ชำนาญทั่วไปเกี่ยวกับสื่อ (Media Generalist) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้บริหาร ผู้อำนวยการสื่อ ผู้จัดการ ผู้ประสานงานเกี่ยวกับสื่อหรือเป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถาบัน เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ (ในโรงเรียน) ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (ในวิทยาลัย - มหาวิทยาลัย) ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม (ในงานธุรกิจและอุตสาหกรรม) ตลอดจนสำนัก ศูนย์ กรม กอง ต่าง ๆ ทั้งในงานรัฐบาลและเอกชน

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Media Specialists) ผู้เชี่ยวชาญสื่อ มีลักษณะเฉพาะและมากแบบกว่าผู้ชำนาญทั่วไปเกี่ยวกับสื่อ โดยอาจจะมาจากพื้นฐานวิชาชีพต่าง ๆ กัน มาทำหน้าที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสื่อ เช่น เรียนมาทางสัตวศาสตร์ การประชาสัมพันธ์ ช่างภาพ จิตวิทยา ศิลปะ ช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เป็นต้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสื่อแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

- (1) เชี่ยวชาญเรื่องวัสดุพิมพ์และไม่มีพิมพ์ (Print - Nonprint Specializations) เป็นผู้เชี่ยวชาญสื่อการสอนง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุพิมพ์หรือไม่มีพิมพ์ (โสตทัศน) เหมาะสำหรับหน่วยงานเล็ก ๆ เช่น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีงบประมาณไม่มากนัก หรือเป็นส่วนประกอบในหน่วยงานใหญ่
  - (2) เชี่ยวชาญเรื่องสิ่งพิมพ์ - โสตทัศนและโทรทัศน์ (Print - Audiovisual Television Specializations)
  - (3) เชี่ยวชาญด้านหน้าที่เฉพาะ (Functional Specializations) เหมาะสำหรับหน่วยงานสื่อขนาดใหญ่ทั้งงานธุรกิจและอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านนี้แยกออกเป็นหลายชนิด เช่น เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (Design) การพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การเลือก และจัดหาสื่อ พนักงานเทคนิค เป็นต้น
  - (4) เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา (Subject Specializations) ชำนาญเกี่ยวกับการใช้สื่อในสาขาวิชาต่าง ๆ
  - (5) เชี่ยวชาญเรื่องสื่อเฉพาะระดับชั้น (Level Specializations) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้สื่อระดับต่าง ๆ ของการศึกษา เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาพิเศษ เป็นต้น
  - (6) เชี่ยวชาญเรื่องสื่อเฉพาะหน่วยงาน (Unit - type Specializations) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ถูกฝึกมาสำหรับงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ เช่น เพื่อการศึกษา ธุรกิจ อุตสาหกรรม การทหารและสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น
3. กลุ่มพนักงานเทคนิคเรื่องสื่อ (Media Technicians) เช่น พนักงานจัดการเรื่องพัสดุ พนักงานกราฟิก เป็นต้น
  4. กลุ่มผู้ช่วยเรื่องสื่อ (Media Aids) จะเป็นผู้ช่วยทุกฝ่ายในการบริการสื่อ ส่วนใหญ่จะเป็นเสมียนพนักงาน

จำนวนบุคลากรเกี่ยวกับงานด้านสื่อการสอน

จำนวนบุคลากรในหน่วยงานสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ฟาริส (Faris. 1965 : 201 - 204 อ้างอิงมาจาก Erickson. 1968 : 259) ได้เสนอต่อรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในปี

ค.ศ. 1965 ได้กำหนดจำนวนบุคลากรเกี่ยวกับสื่อไว้เฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อว่า โรงเรียน
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรมีผู้เชี่ยวชาญสื่ออย่างน้อยที่สุดดังนี้

ก. เปรียบเทียบกับจำนวนครูอาจารย์ในโรงเรียน

1. โรงเรียนประถมศึกษา

- 1.1 ผู้เชี่ยวชาญสื่อการสอน 1 คน ต่อครู 35 คน อยู่ในเขตห้อง
- 1.2 ผู้เชี่ยวชาญสื่อการสอน 1 คน ต่อครู 25 คน อยู่ในเขตพื้นที่
- 1.3 ผู้เชี่ยวชาญสื่อการสอน 1 คน ต่อครู 15 คน อยู่ในเขตพื้นที่เยี่ยม

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญสื่อโสตทัศนศึกษา 1 คน ต่อครู 60 คน อยู่ในเขตห้อง
- 2.2 ผู้เชี่ยวชาญสื่อโสตทัศนศึกษา 1 คน ต่อครู 40 คน อยู่ในเขตพื้นที่
- 2.3 ผู้เชี่ยวชาญสื่อโสตทัศนศึกษา 1 คน ต่อครู 20 คน อยู่ในเขตพื้นที่เยี่ยม

ข. เปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

โรงเรียนที่จัดให้มีศูนย์สื่อการสอน (Instructional Media Center) ในโรงเรียน
เพื่อบริการครูและนักเรียน ควรมีครูสื่อการสอน 1 คน ต่อนักเรียน 250 คน และควรมีผู้ช่วยสื่อ
และพนักงานเทคนิคเป็นผู้ช่วยอีกอย่างละ 1 คน (Ericson. 1968 : 521)

ส่วนแผนกโสตทัศนศึกษาของสมาคมการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (Erickson.
1968 : 260) ได้กำหนดจำนวนบุคลากรเกี่ยวกับสื่อไว้ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีครู 15 คน หรือน้อยกว่า ควรมีผู้เชี่ยวชาญโสตทัศนศึกษา (Audiovisual
Specialists) ที่ทำงานแบบครึ่งเวลา (half - time) 1 คน

2. โรงเรียนที่มีครูตั้งแต่ 16 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 30 คน ควรมีครูโสตทัศนศึกษาที่ทำงาน
เต็มเวลา 1 คน

3. ถ้าโรงเรียนมีครูมากกว่า 30 คน ให้เพิ่มจำนวนครูโสตทัศนศึกษาอีก 1 คน ต่อจำนวนครู
ที่เพิ่มขึ้น 40 คน

4. และนอกจากนั้นควรมีผู้ช่วยครูโสตทัศนศึกษา เช่น พนักงานเทคนิค พนักงานกราฟิก
ช่างภาพ เสมียน คนงาน ฯลฯ อีก 1 คน สำหรับโรงเรียนที่มีครู 30 คน หรือมากกว่าอีกทุก 30 คน

คุณสมบัติของผู้บริหาร สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในการบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น ผู้บริหารสื่อควรมีความสามารถทั้งในด้านการเป็นผู้นำและการบริหาร (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 48 - 49) ทั้งนี้ ผู้บริหารสื่อจึงควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นนักการศึกษา คือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี
2. เป็นนักบริหาร มีความสามารถในการกำหนดนโยบาย และดูแลการดำเนินงานต่าง ๆ ในหน่วยงาน ทั้งงานบริหารบุคลากร และบริหารองค์การของหน่วยงานนั้น ๆ
3. เป็นผู้นิเทศและให้คำปรึกษา ในฐานะผู้บริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาห้องทำงานใกล้ชิดกับครู จึงจะสามารถให้การนิเทศและให้คำปรึกษาแก่ครู อาจารย์ต่าง ๆ ได้
4. เป็นผู้ชำนาญทางเทคโนโลยี สามารถเสนอแนะวิธีเลือกและวิธีใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ได้ ตลอดจนสามารถแนะนำวิธีใช้เครื่องมือและผลิตสื่อโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นได้ นับตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การเขียนสคริปต์และอื่น ๆ
5. เป็นช่างเทคนิคเกี่ยวกับเครื่องมือ คือ ต้องมีความรู้และคุ้นเคยกับเครื่องมือทางการศึกษาต่าง ๆ ทุกแบบทุกรุ่นเท่าที่จะมากได้ ตลอดจนรู้วิธีบำรุงรักษาและแก้ไขข้อขัดข้องเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเครื่องมือได้ รู้จักเลือกหาเครื่องมือที่มีคุณภาพ เข้าใจเรื่องไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวินิจฉัยข้อขัดข้อง แต่ก็มีให้หมายความว่าจะต้องเป็นผู้ซ่อมเอง

ในการพัฒนาบุคลากรด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น บราวน์ (Brown and others. 1972 : 386 - 388) ได้กล่าวถึงการเตรียมและพัฒนาบุคลากรด้านสื่อไว้ 3 ประการคือ

1. ศึกษาลักษณะงานของสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและแนวทางการปฏิบัติการกิจ
2. กำหนดระดับการให้การศึกษาตามความต้องการของหน่วยงานและระดับงาน
3. จัดโปรแกรมฝึกที่ตี

3. อาคารสถานที่

เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการและการใช้บริการสื่อการสอนของโรงเรียน อันประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร นักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ศูนย์วิชาการหรือศูนย์บริการสื่อการสอน

ควรมีสถานที่ที่แน่นอนและเป็นแหล่งวิทยากรโดยแท้ อาคารสถานที่สำหรับให้บริการสื่อการสอน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ 2526 : 63) อาจจะทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ใช้สถานที่บางส่วนของอาคารเรียนเป็นสถานที่ตั้งศูนย์บริการ การจัดสถานที่ในกรณีนี้ ควรเลือกสถานที่ที่ติดต่อกับสะดวก เป็นศูนย์กลางติดต่อกันได้ง่าย เหมาะสมทั้งในด้านการถ่ายเทอากาศ ทิศทางของแสงแดดและอื่น ๆ

2. มีอาคารเฉพาะ การจัดอาคารเฉพาะจะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้และผู้ให้บริการมาก เพราะจัดได้เต็มที่และเต็มรูปแบบของศูนย์บริการ การตัดสินใจให้มีอาคารเฉพาะของ ศูนย์บริการสื่อการสอนควรพิจารณาโครงสร้างและรายละเอียดให้รอบคอบ โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้ง ของอาคาร ควรจะอยู่บริเวณที่ติดต่อกันได้ง่าย และเป็นศูนย์กลางของอาคารเรียนทั้งหลาย

4. การผลิตสื่อการสอน

บทบาทสำคัญของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนนั้นก็คือการผลิตสื่อการสอนได้ตรงกับ ความต้องการของครู หรือช่วยแนะนำครูผู้สอนให้สามารถผลิตและใช้สื่อได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของ เนื้อหาในหลักสูตร ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้องมีการผลิตสื่อการสอนอย่างเร่งด่วน (ชม ภูมิภาค 2529 : 97) คือการสอนเป็นกลุ่มใหญ่และสอนเป็นทีม การเรียนด้วยตนเอง การใช้สื่อ (Multi Media) และระบบการสอน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสื่อการสอนมีความจำเป็นต่อระบบ การเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็น รูปธรรมมากขึ้น ในการผลิตสื่อการสอนนั้น ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2529 : 97) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการ ผลิตสื่อว่ามีสิ่งที่ควรพิจารณาอยู่ 2 ด้าน คือ

1. การให้ภาพและการออกแบบ โดยต้องพิจารณาก่อนว่า ความคิดหรือขั้นตอนการใดที่จะ ต้องทำให้เกิดทักษะขึ้นมา และจะต้องคิดต่อไปว่าจะออกแบบสารอย่างไร ผู้ดูจึงจะเข้าใจ

2. เทคนิคในด้านการปฏิบัติ ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวกับเครื่องมือทักษะทางกลไก ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการ ข้อจำกัดของสื่อ ขั้นตอนการย่อมีความยากง่ายต่างกัน ด้วยเหตุนี้การผลิตสื่อ จึงต้องเกี่ยวข้องกับคนส่วนมาก

ในการผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งนั้น ก่อนการผลิตจะต้องทำต้นแบบเสียก่อน เช่น จะทำภาพโปสเตอร์ ก็จะต้องทำแบบจัดแผนสถิติ จัดภาพ แล้วถ่ายเป็นสีหรือเบรียนเป็นภาพโปสเตอร์หลาย ๆ สี สีละ 1 แผ่น การทำต้นแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับการจัดการหลายอย่าง ตลอดจนการใช้วัสดุหลายอย่าง เช่น

1. ใช้วัสดุเขียนตัวอักษร เช่น ปากกา พู่กัน หมึก ดินสอและอื่น ๆ
2. ใช้แผ่นผนึกแบบกกดประทับ เทป สติกเกอร์
3. ใช้สแตมป์ อักษรติด
4. ใช้แผ่นอะซิเตด

นอกจากนี้จะต้องใช้เทคนิคกับเครื่องมือต่าง ๆ อีกมากเช่น

1. ทำแผ่นภาพโปสเตอร์จากแบบโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น
  - วิธีถ่ายภาพ
  - วิธีไดอะโซ
2. ใช้การถ่ายรูปผลิตภาพนิ่ง
  - ใช้กล้องธรรมดา และโพลาไรซ์
  - ทำเนกาตีฟ
  - ทำภาพขยายลงในกระดาษ
3. ผนึกภาพโปสเตอร์ลงในกรอบ

เครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการผลิตสื่อ

สื่อที่ผลิตมากเพื่อใช้ในห้องเรียนก็ได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ 2×2 วัสดุกราฟิกส์ ภาพผนึกภาพโปสเตอร์ ดังนั้นเครื่องมือจึงมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น เครื่องผนึกภาพ เครื่องให้สี เครื่องเกี่ยวกับการเขียนตัวอักษร เครื่องมือถ่ายรูป เช่น กล้องถ่ายรูปต่าง ๆ เครื่องขยายภาพห้องมืด เครื่องมือเกี่ยวกับการอัดหรือถ่ายสำเนา ส่วนวัสดุทั้งหลายนั้นได้แก่ วัสดุสำหรับผนึกภาพ วัสดุสำหรับอัดหรือถ่ายสำเนาทั้งหีบแสงและโปสเตอร์ กระดาษ เทป พลาสติก ฟิล์มและอื่น ๆ (ชม ภูมิภาค 2529 : 103)

5. การบริการสื่อการสอน

การบริการสื่อการสอนเป็นงานที่นับว่าเป็นหัวใจในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอน บุญเหลือ ทองเยี่ยม (บุญเหลือ ทองเยี่ยม 2522 : 73) ได้กล่าวถึงงานด้านบริการสื่อหรือโสตทัศนศึกษาในศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนว่าควรปฏิบัติดังนี้

1. การจัดทำแคตตาล็อก
2. การให้บริการยืมโสตทัศนวัสดุ
3. การให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุ
4. การผลิตโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การรับจองวัสดุอุปกรณ์
6. การบริการรับส่งโสตทัศนอุปกรณ์
7. การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการสอน
8. การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการสอน
9. การให้ความช่วยเหลือ
10. การจัดและเก็บรักษาโสตทัศนอุปกรณ์
11. การทำสถิติและรายงาน
12. การจัดกิจกรรม

6. งบประมาณ

งบประมาณหรือการเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็ควรให้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดงบประมาณและการเงินดังนี้ (กรมสามัญศึกษา 2523 : 79 - 80)

1. งบประมาณที่ได้รับควรก่อให้เกิดผลสะท้อนมาสู่ความต้องการของสถาบันอย่างแท้จริง
2. ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอทุกปี
3. งบประมาณควรมีทั้งส่วนที่เป็นไปในระยะยาวเป็นรายปี รายภาค และความต้องการที่เป็นกรณีฉุกเฉิน

4. ควรมีแผนงานที่แน่นอนเพื่อการบริการที่เพิ่มขึ้น และแรงสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่นของศูนย์
5. สมาชิกของคณะสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์จากศูนย์ได้โดยปราศจากขอบเขตจำกัดมากกว่าการตั้งข้อบังคับในการใช้
6. เจ้าหน้าที่ศูนย์ควรรับผิดชอบเป็นพิเศษต่อการตรวจสอบในเรื่องการเลือกซื้อวัสดุและอุปกรณ์ทุกชนิด
7. การจัดงบประมาณจะต้องมีงบสำหรับอุปกรณ์ที่มาจากเงินที่สูญหายไปหรือที่ใช้จ่ายไม่ได้

การจัดสรรงบประมาณ

การให้มาของงบประมาณโดยทั่วไปแล้วงบประมาณจะได้อะไร 2 ลักษณะ คือ

1. งบประมาณแผ่นดิน เป็นงบประมาณที่ได้จากเงินของรัฐ
2. งบประมาทรายายได้ เป็นงบประมาณของส่วนราชการแต่ละแห่งหามาได้เอง เช่น การได้จากเงินบำรุงการศึกษา มีผู้บริจาค ได้จากสมาคม ค่าเช่าร้านค้า หรือการจัดหารายได้พิเศษอื่น ๆ (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2526 : 190) งบประมาณข้าง ๆ เหล่านี้จะถูกนำไปใช้ในภารกิจดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 งบประมาณสำหรับซื้อครุภัณฑ์และวัสดุประจำสำนักงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ใส่เอกสาร กระดาษต่าง ๆ ฯลฯ
  - 2.2 งบประมาณสำหรับซื้ออุปกรณ์ใช้ในศูนย์วิชาการ และให้บริการแก่ครู เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และเครื่องฉายต่าง ๆ
  - 2.3 งบประมาณสำหรับวัสดุที่สูญหายที่มาจากเงินที่สูญหาย ซึ่งชำรุดเสียหาย
  - 2.4 งบประมาณสำหรับซื้อวัสดุทั้งที่ใช้การผลิตขึ้นเองและวัสดุสำเร็จรูป
  - 2.5 งบประมาณสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ หมายถึง เงินเดือน และรวมถึงค่าล่วงเวลาด้วย ค่าจ้างประจำตลอดจนค่าจ้างชั่วคราว

2.6 งบประมาณสำหรับใช้เพื่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ซ่อมแซมวัสดุ เครื่องมือ จัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว เพื่อการขนส่งและการแจกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการโฆษณาและเผยแพร่ งานของศูนย์ (กรมสามัญศึกษา 2523 : 80 - 81)

ในด้านการจัดงบประมาณเกี่ยวกับสื่อการสอนนั้น ฮาร์ทเลย์ (Hartley. 1968 : 158) ได้เสนอแนะแนวคิดในการจัดงบประมาณของโครงการ ๆ ออกเป็น 4 ชั้น ตามลำดับดังนี้

ชั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของแผนงานนี้อาศัยจากปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีนักการศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนด ชั้นที่ 1 นี้ อาจเรียกว่า ชั้นวางแผน

ชั้นที่ 2 ออกแบบโครงการ โครงการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นภายใต้แผนงาน ขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นของการทำโครงการ โดยเริ่มจากการออกแบบโครงการ โครงการต่าง ๆ จะให้ข้อมูลโดยละเอียด จากท้องถิ่น จุดมุ่งหมายและโปรแกรมการสอน ดังนั้นขั้นนี้จึงเรียกว่าขั้นการทำโครงการ

ชั้นที่ 3 กำหนดแหล่งทรัพยากร เป็นขั้นของการพิจารณาเงินหรืองบประมาณโดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ จากชั้นที่ 1 และ 2 ตลอดจนข้อมูลทางวิชาการและท้องถิ่นหรือชุมชนประกอบกัน จะเกิดเป็นโครงการงบประมาณขึ้นในระบบ ดังนั้นขั้นนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นขั้นจัดงบประมาณ

ชั้นที่ 4 วิเคราะห์ระบบ เป็นการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน รายงานผลสำเร็จต่าง ๆ ให้ชุมชนทราบ หรือปรับปรุงแก้ไขโครงการเฉพาะส่วน หรือทั้งระบบ หากมีข้อบกพร่อง ชั้นนี้เป็นขั้นประเมินผลสำเร็จของโครงการ

ปัญหาและอุปสรรคการบริหารศูนย์วิชาการ

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสื่อการสอน (กรมสามัญศึกษา 2523 : 122 - 123) ที่พบเห็นอยู่เสมอ ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เข้าใจงานด้านสื่อการสอนดีพอ จึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
2. ผู้ดำเนินงานบริหารศูนย์สื่อการสอนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้บริการ
3. ครูอาจารย์ในสถานศึกษาไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เพราะผู้บริหารศูนย์สื่อการสอนขาดการแนะนำและผลิตสื่อที่ตรงกับความต้องการ

4. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในการให้บริการสื่อการสอนไม่เหมาะสม และมีสถานที่ไม่เพียงพอที่จะให้บริการได้ เช่น สถานที่ตั้งศูนย์อยู่ไกลไม่สะดวกในการมาขอใช้บริการ
5. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น
6. ปัญหาวัสดุ อุปกรณ์ ที่มีในศูนย์ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ทางโรงเรียนจัดดำเนินการเรียนการสอน
7. ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ มีจำนวนจำกัด ครูยืมไม่ค่อยได้
8. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่จะให้บริการมีไม่เพียงพอ
9. ปัญหาเกี่ยวกับครูอาจารย์ไม่ทราบว่าศูนย์บริการสื่อการสอนมีวัสดุ อุปกรณ์อะไรให้บริการบ้าง ทั้งนี้เพราะศูนย์ขาดการประชาสัมพันธ์
10. ปัญหาครูอาจารย์บางคนขอใช้วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนถึงที่ใช้บริการล่วงหน้านานและมากเกินไป ทำให้ผู้ที่มาทีหลังไม่สามารถใช้บริการได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิชาการ

จิตรบรรจง สมครุฑ (จิตรบรรจง สมครุฑ 2510 : 118 - 126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของหน่วยโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ครู - อาจารย์มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเรียนหรือเคยอบรมวิชาโสตทัศนศึกษา และ 1 ใน 6 ของอาจารย์ทั้งหมด เคยทำงานด้านโสตทัศนศึกษา
2. เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งรายงาน ว่า เคยเก็บรวบรวมบันทึกเกี่ยวกับจำนวนโสตทัศนอุปกรณ์และส่วนมากทำงานด้านธุรการและงานด้านอื่น ๆ สัปดาห์หนึ่งมากกว่า 10 ชั่วโมง
3. ครู - อาจารย์ส่วนมากยังต้องการหนังสือคู่มือ แหล่งวัสดุได้เปล่าและแหล่งความรู้จากชุมชน ต้องการอุปกรณ์ที่สอนในแต่ละวิชา
4. ควรเพิ่มวิชาโสตทัศนศึกษา ให้กับนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารวมทั้งจัดให้มีการอบรม การสัมมนาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่สอนในแต่ละวิชา
5. ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่หน่วยโสตทัศนศึกษา ในการบริหารและการดำเนินงาน คือ การไม่มีหน่วยงานที่แน่นอน ไม่มีระบบแบบแผนการดำเนินงาน

ยุวณูช บวรสุขประชา (ยุวณูช บวรสุขประชา 2516 : 63 - 66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางของไทย การวิจัยเพื่อต้องการทราบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับ การบริหาร การจัดบุคลากร การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของอาจารย์ การบริการ การผลิตและงบประมาณ ของศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางของไทย มีผลการวิจัยดังนี้

ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษา คือ

1. การดำเนินงานบริหารศูนย์โสตทัศนศึกษามีปัญหาคือ การจัดเวลาอบรมและฝึกการใช้โสตทัศนอุปกรณ์แก่อาจารย์และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยไป
2. การจัดบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่บริการและผลิตวัสดุกราฟิกมีไม่เพียงพอ
3. การจัดอาคารสถานที่มีปัญหาคือ วิทยาลัยครูบางแห่งไม่มีห้องต่อไปนี้คือ ห้องผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องสมุด และห้องเรียนจำนวนมากยังไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

4. ปัญหาในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

4.1 อาจารย์ส่วนใหญ่ ใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนน้อย

4.2 การบริการและการผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ยังไม่พร้อมและไม่สอดคล้องกับ

เนื้อหาในบางวิชา

5. ศูนย์โสตทัศนศึกษาบางแห่งมีงบประมาณไม่เพียงพอ และได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ควรเพิ่มช่างเทคนิคและช่างวาดเขียนซึ่งมีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี เพื่อช่วยลดงานบริการและการผลิตโสตทัศนอุปกรณ์

ข. ลดชั่วโมงการสอนของผู้บริหารศูนย์โสตทัศนศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีเวลาทำงานด้านนี้ได้เต็มที่

ค. ควรปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

นราพร มยุระสาคร (นราพร มยุระสาคร 2519 : 69) ได้ศึกษาเรื่องโครงการเสนอแนะเพื่อจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ปัญหาด้านการบริหารและบริการ คือ ไม่มีผู้ดำเนินการด้านนี้อย่างจริงจังและไม่มีการพิจารณาเพียงพอ

2. ปัญหาการใช้วัสดุอุปกรณ์ของอาจารย์ในวิทยาลัย คือ วิทยาลัยมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่ตรงกับเนื้อหาวิชา ห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่อำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุอุปกรณ์ จึงทำให้อาจารย์ใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนน้อย

ชินดา พัทธ์สฤษฎ์ (ชินดา พัทธ์สฤษฎ์ 2523 : 118 - 124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูอุตรธานี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองมาก และขอยืมสื่อการสอนจากแผนกโสตทัศนศึกษาปานกลาง ส่วนนักศึกษาผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองมากที่สุด และขอยืมสื่อการสอนจากแผนกโสตทัศนศึกษาน้อยที่สุด ด้านปัญหาและอุปสรรคของงานโสตทัศนศึกษาพบว่า ขาดบุคลากร ขาดสื่อการสอนประเภทเครื่องมือ ขาดงบประมาณ และขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการผลิตและใช้สื่อการสอน ส่วนนักศึกษานั้นมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่สะดวกในการขอยืมสื่อการสอนจากแผนกโสตทัศนศึกษา

วิบูลย์ สุทธาพันธ์ (วิบูลย์ สุทธาพันธ์ 2524 : 96) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานของหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตกของไทย สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีปัญหาด้านการวางแผนหรือโครงการเพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และปัญหาอาจารย์ไม่ให้ความร่วมมือ
2. ปัญหาด้านบริการ พบว่า บุคลากรมีจำนวนน้อย จึงให้บริการไม่ทั่วถึงและไม่ทันกับความต้องการ และวัสดุ อุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษามีจำนวนน้อยไม่เพียงพอแก่การผลิตและการบริการ
3. ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอน พบว่า บุคลากรในหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษาปฏิบัติงานหลายด้าน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน และยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ในการผลิตอีกด้วย

เคอร์ท (Kurth. 1952 : 73 - 79) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมโสตทัศนศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยในแถบตะวันออกเฉียงกลางของสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาความต้องการด้านโสตทัศนศึกษาและหาลักษณะโครงการโสตทัศนศึกษา ตามความต้องการของคณะศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานโดยอิสระ
2. ศูนย์โสตทัศนศึกษาให้บริการทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน
3. โสตทัศนอุปกรณ์เก็บไว้ที่ศูนย์โสตทัศนศึกษาแห่งเดียวแต่ยังไม่พอกับความต้องการ
4. บุคลากรของศูนย์ประกอบด้วย นักโสตฯ ช่างเทคนิคและเสมียน
5. นอกจากมหาวิทยาลัยจะจัดงบประมาณให้โดยตรงแล้ว ทางศูนย์ยังมีรายได้จากผู้เช่า

ฟิล์มภาพยนตร์และโสตทัศนอุปกรณ์ของมหาวิทยาลัย

6. ในแต่ละอาคารมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้าน โสตทัศนอุปกรณ์ประเภท เครื่องฉาย
7. ศูนย์โสตทัศนศึกษาควรมีห้องฉายอย่างน้อยหนึ่งห้อง
8. อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดอบรมด้านโสตทัศนศึกษา แต่ทางศูนย์ยังไม่มี

โปรแกรมในการฝึกอบรม

9. สถาบันทุกแห่งมีบริการให้ยืมโสตทัศนอุปกรณ์
10. อาจารย์ทุกคนใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างน้อยหนึ่งอย่าง ส่วนโสตทัศนอุปกรณ์

ประเภทเครื่องฉายมีผู้ใช้ประมาณร้อยละ 50

เวท (Wait. 1954 : 223 - 228) ให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาโปรแกรม

โสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูในสหรัฐอเมริกา โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะศึกษารูปแบบของการบริหาร โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษารูปแบบของการบริหาร โสตทัศนอุปกรณ์ในวิทยาลัยครูของสหรัฐอเมริกา และเพื่อชี้ให้เห็นส่วนดีและส่วนเสียของโครงการโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โสตทัศนศึกษามีความสำคัญต่อวงการฝึกหัดครูเป็นอย่างมาก
2. วิทยาลัยครูแต่ละแห่งต่างพัฒนาโปรแกรมของตนไปตามปรัชญาและความต้องการ

ของตนทางด้านโสตทัศนศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้โครงการโสตทัศนศึกษาประสบความสำเร็จคือ ผู้นำ
4. โครงการโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูส่วนมากให้บริการในสถาบันมากกว่าให้บริการ

ชุมชนภายนอก

5. โครงการโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูจะได้ผลดีกว่าได้รับงบประมาณในการผลิตอุปกรณ์

เพิ่มขึ้น

6. คณะกรรมการดำเนินงานโสตทัศนศึกษายังมีความสามารถในการทำงานไม่เพียงพอ
7. โครงการอบรมครูก่อนและระหว่างประจำการ เกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ
8. การใช้อุปกรณ์การสอนของครูเพิ่มขึ้น แต่การผลิตวัสดุต่าง ๆ มีไม่เพียงพอ

พรูเดนเซียโด (Prudenciado, 1955 : 239 - 244) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดเสนอโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูในฟิลิปปินส์ เพื่อเสนอแนะโครงการโสตทัศนศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถจัดทำได้โดยพิจารณาถึงพื้นฐานของแหล่งอุปกรณ์และความต้องการของวิทยาลัยครูในฟิลิปปินส์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. อาจารย์บางท่านเห็นความสำคัญของโสตทัศนศึกษา แต่มีอาจารย์อีกไม่ไต่สนใจและไม่เห็นความสำคัญ
2. หน่วยโสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยงานที่สังกัดฝ่ายวิชาการ
3. งบประมาณด้านโสตทัศนศึกษายังไม่แน่นอนและไม่เพียงพอ
4. การบริหารโครงการยังไม่มีการติดต่อ ยังไม่มีฝ่ายผลิต การเก็บรักษาและบริการอุปกรณ์ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังขาดการประเมินผลและการวิจัย
5. มีการอบรมด้านโสตทัศนศึกษาก่อนประจำการ แต่ระหว่างประจำการไม่มีการให้ความรู้ในด้านนี้
6. วิทยาลัยครูเหล่านี้ต้องการศูนย์โสตทัศนศึกษาที่มีงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอ มีเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์พร้อม ตลอดจนมีการให้ความรู้ทางโสตทัศนศึกษาแก่อาจารย์มากขึ้น

สรุปผลการประเมินโครงการการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี-ศรีสะเกษ)

การประเมินโครงการการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีและศรีสะเกษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 27) ได้สรุปปัญหาที่ได้จากการประเมินดังนี้คือ ด้านงบประมาณ พบว่าการจัดสรรงบดำเนินงานให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนล่าช้าไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ด้านบุคลากรพบว่ามีจำนวนน้อยและต้องทำการสอนด้วย จึงไม่สามารถทำงานของศูนย์วิชาการได้เต็มที่ ด้านอาคารสถานที่พบว่า

โรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการ ไม่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและศูนย์วิชาการบางแห่งมีเพียงห้องเดียว ทำให้คับแคบและไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายดำเนินงาน ด้านสื่อการสอนพบว่า อุปกรณ์การสอนบางรายการมีคุณภาพไม่ดีและชำรุดกับของที่โรงเรียนมีอยู่ บางชนิดต้องใช้กับไฟฟ้า แต่ศูนย์วิชาการบางแห่งไม่มีไฟฟ้าใช้ ด้านการประสานงานพบว่า การประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับศูนย์วิชาการจังหวัด ต้องติดต่อผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ซึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ต้องอาศัยศึกษานิเทศก์ซึ่งมีงานมากอยู่แล้ว จึงเกิดปัญหาทำให้ล่าช้าต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากการประเมิน

1. ควรเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่และการคมนาคมสะดวกเป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
  2. ควรจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนเท่าที่กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนใช้ได้เท่านั้น
  3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนควรมีหน้าที่สอนน้อยหรือไม่ต้องทำหน้าที่สอนก็ยิ่งทำให้การดำเนินงานศูนย์วิชาการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
  4. ควรจัดตั้งศูนย์วิชาการอำเภอหรือกิ่งอำเภอตามความจำเป็น เพื่อแก้ปัญหาด้านใดด้านหนึ่งของอำเภอนั้น ๆ
  5. ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการผลิตและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน
- จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร หลักการและงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ในด้านการบริหารศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่ามีปัญหาด้านการดำเนินงานต่าง ๆ หลายประการ เช่น บางแห่งมีงบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานมีจำนวนน้อย อาคารสถานที่คับแคบ ขาดห้องสำหรับใช้งานเฉพาะด้าน มีสื่อการสอนไม่ตรงกับครูต้องการ ขาดการวางแผนงานและการบริการที่ดี จึงทำให้การดำเนินงานศูนย์วิชาการไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร จากงานวิจัยที่ได้ศึกษามาพบว่า ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มักเกิดขึ้นกับศูนย์วิชาการระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับระดับประถมศึกษานั้นยังไม่มีการวิจัยยืนยันให้แน่ชัดว่าปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่แท้จริงนั้นคืออะไร และควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร โดยเฉพาะศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ยังไม่เคยมีการวิจัยลักษณะเช่นนี้มาก่อน

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าได้ดำเนินการวิจัยอย่างจริงจังเพื่อหาทางแก้ปัญหาและปรับปรุง การบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยศึกษาองค์ประกอบของการบริหารศูนย์วิชาการในด้านการวางแผน บุคลากร อาคารสถานที่ การผลิต การบริการ และด้านงบประมาณแล้ว ก็จะเป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มในโรงเรียนของจังหวัดบุรีรัมย์อย่างแน่นอนและยังเป็นประโยชน์แก่จังหวัดอื่น ๆ ที่มุ่งใช้ศูนย์วิชาการเพื่อปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาอีกเช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การจัดการทำข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 คน จากกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 117 กลุ่ม

1.2 ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 9,064 คน จากกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 117 กลุ่ม

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 827 คน จากกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 117 กลุ่ม

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามลำดับดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ทำการสุ่มจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 117 กลุ่ม มากลุ่มละ 1 คน ใต้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการทั้งหมด จำนวน 117 คน

2.2 ครูผู้สอน ทำการสุ่มจากกลุ่มโรงเรียน จำนวน 117 กลุ่ม โดยทำการสุ่มใต้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 300 คน

2.3 ผู้บริหารโรงเรียน ทำการสุ่มจากกลุ่มโรงเรียน จำนวน 117 กลุ่ม โดยทำการสุ่มใต้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 117 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุดดังนี้
  - ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
  - ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน
  - ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
2. ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วย แบบสอบถามปลายปิด (Close Questionnaire) กำหนดข้อความให้ผู้ตอบเลือกตอบ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) เปิดโอกาสให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ
3. เนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละชุดมีดังนี้
  - 3.1 แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ถามเกี่ยวกับ
    - ก. สถานภาพส่วนตัว
    - ข. สภาพการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไปของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการบริหารศูนย์วิชาการ ประเภทและจำนวนสื่อการสอนตลอดจนปริมาณการให้บริการ เรียงตามลำดับความสำคัญ
      - ค. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
      - ง. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
  - 3.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในโรงเรียน ถามเกี่ยวกับ
    - ก. สถานภาพส่วนตัว

- ข. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- ค. ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการที่จะให้ศูนย์วิชาการ

จัดให้

- ง. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ
- 3.3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ตามเกี่ยวกับ
- ก. สถานภาพส่วนตัว
  - ข. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขแล้ว มีทั้งหมด 3 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

- (1) เพศ
  - ชาย
  - หญิง
- (2) ตำแหน่งในกลุ่ม
  - หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม
  - ครูวิชาการสำนักงาน
- (3) ระดับการศึกษา
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - ปริญญาตรี
  - สูงกว่าปริญญาตรี

ฯลฯ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน

ปัญหาการวางแผน	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการวางแผนและการเขียนโครงการ 2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มในการเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผน ฯลฯ					

3.2 ปัญหาด้านบุคลากร

ปัญหามูลากร	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน 2. คณะทำงานศูนย์วิชาการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเพราะไม่ทราบบทบาทของตน ฯลฯ					

3.3 ปัญหาที่งานอาคารสถานที่

ปัญหาอาคารสถานที่	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการไม่อยู่ใน ศูนย์กลางของกลุ่มโรงเรียนจึงทำให้ การติดต่อขอใช้บริการลำบาก					
2. ศูนย์วิชาการคับแคบเกินไปไม่พอใน การจัดเก็บ การผลิตและการบริการ ฯลฯ					

3.4 ปัญหาที่งานการผลิตสื่อการสอน

ปัญหาการผลิตสื่อการสอน	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิตสื่อการสอน					
2. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต ฯลฯ					

✓ 3.5 ปัญหาการบริการสื่อการสอน

ปัญหาการบริการสื่อการสอน	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีบุคลากรร่วมทำงานในคณะไม่เพียงพอ 2. มีชั่วโมงสอนมากจนไม่สามารถทำงานด้าน บริการได้เต็มที่ ฯลฯ					

3.6 ปัญหาด้านงบประมาณ

ปัญหาทางงบประมาณ	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. งบประมาณจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในแต่ละปี ไม่เพียงพอ 2. ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ตามความ ต้องการของศูนย์วิชาการได้ ฯลฯ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ตามความรู้สึกที่เป็นจริงในทัศนะส่วนตัวของท่าน

ด้านการวางแผน .....

.....

.....

ด้านบุคลากร .....

.....

.....

ด้านอาคารสถานที่ .....

.....

.....

ด้านการผลิตและบริการ .....

.....

.....

ด้านงบประมาณ .....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

- (1) เพศ
- ชาย   หญิง
- (2) ระดับการศึกษา
- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี
- (3) โรงเรียนที่ทำการสอน
- เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
- ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

ฯลฯ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาการใช้บริการ	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่ทราบว่ามียี่สิบการสนอะไรบ้างสำหรับ ให้บริการ					
2. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อขอ ใช้ยี่สิบการสนจากศูนย์วิชาการ ฯลฯ					

ตอนที่ 3 ภาวะความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการอื่น ๆ จากศูนย์วิชาการ

3.1 ความต้องการสื่อการสอน

สื่อการสอน	ปริมาณความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาพนิ่ง					
แผนภูมิ					
เครื่องฉายสไลด์					
เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ					
ชุดการสอน					
ฯลฯ					

3.2 ความต้องการลักษณะงานบริการอื่น ๆ จากศูนย์วิชาการ

ความต้องการลักษณะงานบริการ	ปริมาณความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา					
2. จัดทำบัญชีรายชื่อวัสดุ อุปกรณ์ และ สื่อการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกในการ เลือกใช้ ส่งไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ฯลฯ					

ตอนที่ 4 ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียน ตามความรู้สึกที่เป็นจริงในทัศนะส่วนตัวของท่าน

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

- (1) เพศ
- ชาย หญิง
- (2) ระดับการศึกษา
- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี
- (3) สถานภาพโรงเรียน
- เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
- ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

ฯลฯ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบ การศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรีทาง เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือ โศกทัศน์ศึกษา					
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรมี การวางแผนการดำเนินงานทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว ฯลฯ					

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ตามความต้องการในทัศนะส่วนตัวของท่าน

.....
.....

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากหนังสือของ วิเชียร เกตุสิงห์ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2525 : 80 - 103) และเชคคักกี โทวาสินธุ์ (เชคคักกี โทวาสินธุ์ 2523 : 65 - 70) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับโครงการและการบริหารโครงการ
3. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับศูนย์วิชาการและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ
4. ศึกษาโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี-ศรีสะเกษ) โดยศึกษาจากเอกสารและติดตามการดำเนินงานโครงการในชั้นทดลองที่จังหวัดปัตตานีและศรีสะเกษ ตลอดจนศึกษาเอกสารการประเมินโครงการศูนย์วิชาการของทั้ง 2 จังหวัดนี้ รวมทั้งสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว
5. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทพร้อมช่วยพร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่อไปนี้
  - 1.1 นางสาวบุญจลลักษณ์ สุขโชคกิจ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเลขานุการโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี - ศรีสะเกษ)
  - 1.2 นายเนือ เตียงประโคน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์
  - 1.3 นายศักดิ์ เสินรัมย์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประโคนชัย
2. นำแบบสอบถามไปทดลองสอบถามกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มละ 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

การรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มโรงเรียนในสังกัด และขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 14 อำเภอ เป็นผู้ส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มโรงเรียน

2. ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

การจัดกระทำข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
2. แยกแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง
3. ตรวจสอบแบบสอบถามโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละเกี่ยวกับรายการต่อไปนี้
  - 1.1 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 1.2 สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการด้านการบริหารและสภาพสื่อการสอน
  - 1.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน
2. หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับรายการต่อไปนี้
  - 2.1 สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการด้านปริมาณการให้บริการสื่อการสอน
  - 2.2 ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ
  - 2.3 ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการของครูผู้สอน
  - 2.4 ความต้องการสื่อการสอน
  - 2.5 ความต้องการลักษณะงานบริการอื่น ๆ จากศูนย์วิชาการ
  - 2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

3. วิธีกำหนดน้ำหนักคะแนน (Weighting) ดำเนินการดังนี้
มากที่สุด	หรือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
มาก	หรือ เห็นด้วย	4	คะแนน
ปานกลาง	หรือ ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
น้อย	หรือ ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	หรือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

4. กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความ		
4.51 - 5.00	มากที่สุด	หรือ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.51 - 4.50	มาก	หรือ	เห็นด้วย
2.51 - 3.50	ปานกลาง	หรือ	ไม่แน่ใจ
1.51 - 2.50	น้อย	หรือ	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด	หรือ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

- 1.1 หาค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละของรายการใด ๆ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

- 1.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ

และอังคณา สายยศ 2524 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 77)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

- เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 X แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ใช้สูตร

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือที่จะวัด
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนในรายข้อ
 S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
2. สถานภาพของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ
3. สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการ
4. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ
6. สถานภาพของครูผู้สอน
7. ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ
8. ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการ
9. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ
10. สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน
11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 534 คน โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ จำนวน 117 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 117 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมาเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยได้เป็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 96.58 ครูผู้สอน จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และเป็นของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 96.58 สามารถถือได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาทำการวิจัยได้

2. สถานภาพของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ

ตาราง 1 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	97	85.84
หญิง	16	14.16
รวม	113	100

จากตาราง 1 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 85.84 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 14.16

ตาราง 2 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามระดับอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	32	28.32
31 - 40 ปี	68	60.17
41 - 50 ปี	12	10.62
51 ปีขึ้นไป	1	0.89
รวม	113	100

จากตาราง 2 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.17 รองลงมามีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.32 และอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.62 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.89

ตาราง 3 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามระดับการศึกษาและวิชาเอก

วิชาเอก	ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม	ลำดับที่	หมายเหตุ
1.	นิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร	-	-	1	1	11	
2.	เกษตรศาสตร์	1	8	-	9	4	
3.	บรรณารักษศาสตร์	1	1	-	2	10	
4.	วิทยาศาสตร์	2	9	-	11	2	
5.	พลศึกษา	1	8	-	9	4	
6.	ภาษาไทย	3	3	-	6	7	
7.	ภูมิศาสตร์	1	1	-	2	9	
8.	คณิตศาสตร์	2	2	-	4	8	
9.	บริหารการศึกษา	-	10	-	10	3	
10.	ประถมศึกษา	-	18	-	18	1	
11.	สุขศึกษา	-	1	-	1	11	
12.	ศิลปศึกษา	1	6	-	7	6	
13.	เทคโนโลยีทางการศึกษา	-	8	-	8	5	
14.	ประวัติศาสตร์	-	4	-	4	8	
15.	อุตสาหกรรมศิลป์	-	3	-	3	9	
16.	ภาษาอังกฤษ	-	2	-	2	10	
17.	สังคมศึกษา	-	7	-	7	6	
18.	คหกรรมศาสตร์	-	1	-	1	10	
19.	นาฏศิลป์	-	2	-	2	9	
20.	ไม่ระบุวิชาเอก	5	1	-	6	7	
รวม		17	95	1	113		
ร้อยละ		15.04	84.07	0.89	100		

จากตาราง 3 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.07 รองลงมามีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.04 ส่วนจำนวนน้อยที่สุดมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.89

วิชาเอกที่จบการศึกษาได้แก่ ประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยาศาสตร์ บริหารการศึกษา เกษตรศาสตร์ พลศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	12	10.62
6 - 10 ปี	35	30.97
11 - 15 ปี	42	37.17
16 ปีขึ้นไป	24	21.24
รวม	113	100

จากตาราง 4 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.17 รองลงมามีอายุราชการระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.97 และอายุราชการตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.24 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.62

ตาราง 5 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามตำแหน่งในกลุ่ม

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม	57	50.44
ครูวิชาการสำนักงาน	56	49.56
รวม	113	100

จากตาราง 5 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการศึกษามีตำแหน่งในกลุ่มดังนี้คือ เป็นหัวหน้าสำนักงานกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 50.44 และเป็นครูวิชาการสำนักงาน คิดเป็นร้อยละ 49.56

ตาราง 6 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

การศึกษาหรืออบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	74	65.49
ไม่เคย	39	34.51
รวม	113	100

จากตาราง 6 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.49 รองลงมาเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามาก่อนเลย คิดเป็นร้อยละ 34.51

ตาราง 7 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจำแนกตามเวลาปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการ

เวลาปฏิบัติงาน	สอนสัปดาห์ละ				ทำงานอื่นสัปดาห์ละ				จำนวน	ร้อยละ
	1-5	6-10	11-15	16 ขึ้น	1-5	6-10	11-15	16 ขึ้น		
เต็มเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	32	28.32
ไม่เต็มเวลา	54	18	7	2	9	7	2	3	81	71.68
รวม	54	18	7	2	9	7	2	3	113	100

จากตาราง 7 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่มีเวลาปฏิบัติงานไม่เต็มเวลา คิดเป็นร้อยละ 71.68 โดยต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมงมากที่สุด และมีเพียงส่วนน้อย ที่ต้องทำงานอื่นด้วยสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง ส่วนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการที่ทำงานเต็มเวลา พบว่ามีเพียงร้อยละ 28.32 เท่านั้น

3. สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการ

ตาราง 8 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารศูนย์วิชาการ

สภาพการดำเนินงาน	จำนวน 113 คน	ร้อยละ	ลำดับที่
1. การวางแผนงานหรือโครงการแต่ละครั้งให้ดำเนินการ			
1.1 ประชุมคณะทำงานก่อนการวางแผนหรือโครงการ	65	57.52	1
1.2 เขียนโครงการหรือแผนงานก่อนแล้วจึงเสนอคณะทำงาน	16	14.16	3
1.3 สํารวจความต้องการของครูและผู้บริหารก่อนการวางแผน	32	28.32	2
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการ			
2.1 เพียงพอ	22	19.47	2
2.2 ไม่เพียงพอ	91	80.53	1
3. สถานที่ตั้งของศูนย์วิชาการมีลักษณะ			
3.1 เป็นศูนย์กลางที่ทุกโรงเรียนในกลุ่มไปมาให้สะดวก	100	88.50	1
3.2 ไม่เป็นศูนย์กลาง	13	11.50	2
4. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งยึดถือเกณฑ์			
4.1 ความสะดวกในการเคลื่อนย้าย	8	7.08	3
4.3 ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	59	52.21	1
4.3 ประหยัดงบประมาณ	4	3.54	4
4.4 ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน	42	37.17	2
5. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งได้รับความร่วมมือจากครูวิชาการ กลุ่มอยู่ในเกณฑ์			
5.1 มากที่สุด	8	7.08	4
5.2 มาก	32	28.32	2
5.3 ปานกลาง	54	47.79	1

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงาน	จำนวน 113 คน	ร้อยละ	ลำดับที่
5.4 น้อย	17	15.04	3
5.5 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเลย	2	1.77	5
6. ขอบเขตการให้บริการด้านสื่อการสอนโดยเฉลี่ยแล้ว			
6.1 ครอบคลุมทุกโรงเรียนในกลุ่ม	65	57.52	1
6.2 บริการได้เฉพาะบางโรงเรียนที่อยู่ใกล้ศูนย์วิชาการ	22	19.47	2
6.3 บริการเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการ	5	4.43	4
6.4 บริการเฉพาะโรงเรียนที่ขอความช่วยเหลือเท่านั้น	21	18.58	3
7. ครูในกลุ่มโรงเรียนสนใจใช้บริการสื่อการสอนอยู่ในเกณฑ์			
7.1 มากที่สุด	4	3.54	4
7.2 มาก	9	7.96	3
7.3 ปานกลาง	56	49.56	1
7.4 น้อย	40	35.40	2
7.5 ไม่ใช้บริการเลย	4	3.54	4
8. การเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ ในศูนย์วิชาการ			
8.1 เก็บแยกประเภทมีบัญชีรัดกุม	66	58.41	1
8.2 เก็บรวมไว้ด้วยกันมีบัญชีรัดกุม	43	38.05	2
8.3 เก็บรวมไว้ด้วยกันไม่มีบัญชี	2	1.77	3
8.4 เก็บแยกประเภทไม่มีบัญชี	2	1.77	3
9. การตรวจบำรุงรักษา วัสดุ อุปกรณ์ในศูนย์วิชาการ			
9.1 ตรวจเช็คอย่างละเอียดทุกครั้งก่อนและหลังใช้	62	54.87	1
9.2 ตรวจเช็คบ้างแต่ไม่ทุกครั้ง	48	42.47	2
9.3 ตรวจเช็คเฉพาะเวลาเกิดชำรุด	2	1.77	3
9.4 ไม่เคยตรวจเช็คเลย	1	0.89	4

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพการทำงาน	จำนวน 11 คน	ร้อยละ	ลำดับที่
10. การประสานงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน -			
10.1 ประสานงานกับโรงเรียนในกลุ่มและศูนย์วิชาการอื่น อยู่เสมอ	62	54.87	1
10.2 ประสานงานเฉพาะโรงเรียนในกลุ่มเท่านั้น	49	43.36	2
10.3 ไม่เคยประสานงานเลย	2	1.77	3
11. สื่อการสอนในศูนย์วิชาการส่วนใหญ่ได้มาโดย			
11.1 จัดทำขึ้นเอง	39	34.51	2
11.2 จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ	22	19.47	3
11.3 สบข. จัดส่งมาให้โดยตรง	51	45.13	1
11.4 ได้จากการบริจาค	1	0.89	4
12. การให้บริการได้แนะนำวิธีใช้สื่อการสอน			
12.1 แนะนำอย่างละเอียด	69	61.06	1
12.2 แนะนำอย่างคร่าว ๆ	42	37.17	2
12.3 ไม่เคยแนะนำเลย	2	1.77	3
13. วิธีให้บริการที่ใช้มากที่สุด			
13.1 ครูมายืมสื่อที่ศูนย์ด้วยตนเอง	90	79.65	1
13.2 โรงเรียนจัดเจ้าหน้าที่มายืมแทนครู	14	12.39	2
13.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์นำสื่อออกให้บริการที่โรงเรียน	9	7.96	3

จากตาราง 8 แสดงว่าสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารศูนย์วิชาการ เป็นดังนี้คือ

ด้านการวางแผนพบว่า ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่ได้ประชุมคณะทำงานก่อนการวางแผนหรือโครงการ ในแต่ละครั้งอยู่เสมอ ด้านบุคลากรปรากฏว่ายังไม่เพียงพอ ส่วนด้านอาคารสถานที่พบว่า ศูนย์วิชาการ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางที่ทุกโรงเรียนในกลุ่มไปมาได้สะดวก ในด้านการผลิตสื่อการสอนพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการยึดถือเกณฑ์การผลิตที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากที่สุดและได้รับความร่วมมือจากครูวิชาการกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนด้านการบริการนั้นส่วนใหญ่มีขอบเขตการให้บริการแก่ครูผู้สอนครอบคลุมทุกโรงเรียนในกลุ่ม และครูผู้สอนในกลุ่มสนใจใช้บริการสื่อการสอนของศูนย์ วิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างน้อย วิธีให้บริการนั้น เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้แนะนำวิธีใช้อย่างละเอียด และวิธีให้บริการที่ใช้มากที่สุด คือ ครูมายืมสื่อการสอนด้วยตนเอง ในด้านการเก็บรักษา วัสดุ อุปกรณ์ ส่วนใหญ่เก็บแยกประเภทมีป้ายชื่อกุญแจ และมีการตรวจเช็ค วัสดุ อุปกรณ์ อย่างละเอียด ทุกครั้งก่อนและหลังใช้ ด้านการประสานงานพบว่า มีการประสานงานกับโรงเรียนในกลุ่มและศูนย์ วิชาการอื่นอยู่เสมอ การจัดหาสื่อการสอนในศูนย์วิชาการส่วนใหญ่ได้มาโดย สบช. จัดส่งมาให้ โดยตรง

ตาราง 9 สภาพสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ

สื่อการสอน	จำนวน ศูนย์	จำนวนสื่อ ทั้งหมด	จำนวนสื่อ ที่ใช้ได้	หน่วย นับ	ใช้ได้ ร้อยละ
ประเภทวัสดุ					
1. รูปภาพ	35	1207	1207	แผ่น	100
2. แผนภูมิ	36	264	248	แผ่น	93.94
3. แผนสถิติ	32	153	153	แผ่น	100
4. แผนภาพ	14	224	215	แผ่น	95.98
5. แผนที่	40	199	189	แผ่น	93.47
6. ลูกโลก	8	11	9	ลูก	81.82
7. ของจริง	21	1241	1219	ชิ้น, อัน	98.23
8. หุ่นจำลอง	20	210	208	ชิ้น, อัน	99.05
9. ของตัวอย่าง	30	407	402	ชิ้น, อัน	98.77
10. กระเป๋าหนัง	31	147	139	แผ่น	94.56
11. แผ่นป้ายผ้าสาส์น	16	71	71	แผ่น	100
12. ตู้อินเตอร์ทัศน์	3	7	7	ตู้	100
13. จอฉาย	113	229	224	จอ	97.82
14. แผ่นภาพโปร่งใส	71	1791	1741	แผ่น	97.21
15. แผ่นสไลด์	73	3682	3667	แผ่น	99.59
16. ภาพพลิก	24	123	123	ชุด	100
17. ป้ายนิเทศ	59	206	205	แผ่น	99.52
18. เทปคาสเซ็ท	91	931	907	คasset	97.42
ประเภทเครื่องมือ					
1. เครื่องฉายสไลด์	113	217	200	เครื่อง	92.17
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	110	115	115	เครื่อง	100

ตาราง 9 (ต่อ)

สื่อการสอน	จำนวน ศูนย์	จำนวนสื่อ ทั้งหมด	จำนวนสื่อ ที่ใช้ได้	หน่วย นับ	ใช้ได้ ร้อยละ
3. เครื่องขยายเสียง	113	113	113	เครื่อง	100
4. เครื่องบันทึกเสียง	54	58	50	เครื่อง	86.21
5. เครื่องบันทึกเสียงขิงโครโนส	106	109	105	เครื่อง	96.33
6. เครื่องรับวิทยุ	47	51	47	เครื่อง	92.16
7. เครื่องโรเนียว	96	121	102	เครื่อง	84.30
8. เครื่องพิมพ์ดีด	108	246	215	เครื่อง	87.40
9. เครื่องปรุไซ	5	5	5	เครื่อง	100
10. เครื่องเขียนแบบ	105	110	110	ชุด	100
11. เครื่องทำซิลด์สกรีน	103	120	120	ชุด	100
ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม					
1. ชุดการสอน	55	525	520	ชุด	99.05
2. บทเรียนโปรแกรม	3	8	8	เรื่อง	100
3. ชุดแสดงการสาธิต	14	63	53	ชุด	84.13
4. ชุดทดลอง	40	133	133	ชุด	100
5. ชุดแสดงนิทรรศการ	2	11	11	ชุด	100
6. ชุดการสอนสภาพความสมดุลง	100	104	104	ชุด	100
7. ชุดการสอนสภาพอากาศ ภูมิ และ ทิศทางลม	113	120	120	ชุด	100
8. ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป	105	176	176	ชุด	100
9. ชุดสไลด์สำเร็จรูป	93	485	485	ชุด	100

จากตาราง 9 สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ เรียงลำดับตามจำนวนศูนย์จากมากไปหาน้อย ทั้งนี้คือ ประเภทวัสดุไม้แกะ จอฉาย (229 จอ ใช้ได้ร้อยละ 97.82) มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ แผ่นสไลด์ (3682 แผ่น ใช้ได้ร้อยละ 99.59) มีจำนวน 73 ศูนย์ และแผ่นภาพโปร่งใส (1791 แผ่น ใช้ได้ร้อยละ 97.21) มีจำนวน 71 ศูนย์ ตามลำดับ ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ หุ่นครัทช์ (7 หุ่น ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวน 3 ศูนย์

ประเภทเครื่องมือไม้แกะ เครื่องฉายสไลด์ (217 เครื่อง ใช้ได้ร้อยละ 92.17) และเครื่องขยายเสียง (113 เครื่อง ใช้ได้ร้อยละ 100) มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (115 เครื่อง ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวน 110 ศูนย์ และเครื่องพิมพ์ดีด (246 เครื่อง ใช้ได้ร้อยละ 87.40) มีจำนวน 108 ศูนย์ ตามลำดับ ส่วนที่มีน้อยที่สุดคือ เครื่องปรุไซ (5 เครื่อง ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวนเพียง 5 ศูนย์

ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมไม้แกะ ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางลม (120 ชุด ใช้ได้ร้อยละ 100) มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป (176 ชุด ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวน 105 ศูนย์ และชุดการสอนสภาพความสมดุลย์ (104 ชุด ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวน 100 ศูนย์ ส่วนที่มีน้อยที่สุดคือ ชุดแสดงนิทรรศการ (11 ชุด ใช้ได้ร้อยละ 100) มีจำนวนเพียง 2 ศูนย์

เมื่อพิจารณาสื่อการสอนทั้ง 3 ประเภทรวมกัน พบว่า สื่อการสอนที่มีครบทั้ง 113 ศูนย์ ได้แก่ จอฉาย เครื่องฉายสไลด์ เครื่องขยายเสียง ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางลม

ตาราง 10 การให้บริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

สื่อการสอน	จำนวนศูนย์	$\bar{x}$	S
<u>ประเภทวัสดุ</u>			
1. รูปภาพ	35	2.94	0.91
2. แผนภูมิ	36	3.08	0.91
3. แผนสถิติ	32	3.16	1.11
4. แผนภาพ	14	2.86	1.03
5. แผนที่	40	2.88	0.85
6. ลูกโลก	8	3.50	0.93
7. ของจริง	21	3.38	0.74
8. หุ่นจำลอง	20	3.35	0.67
9. ของตัวอย่าง	30	2.93	0.78
10. กระเป๋าหนัง	31	2.65	0.84
11. แผ่นป้ายผ้าสาหลี	16	2.69	1.01
12. หุ่นอัตรทัศน์	3	3.67	1.15
13. จอฉาย	113	2.91	1.00
14. แผ่นภาพโปร่งใส	71	2.69	0.82
15. แผ่นสไลด์	73	2.90	0.93
16. ภาพพลิก	24	2.88	1.08
17. ป้ายนิเทศ	59	3.29	1.10
18. เทปคาสเซ็ท	91	3.22	0.95
<u>ประเภทเครื่องมือ</u>			
1. เครื่องฉายสไลด์	113	3.06	1.05
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	110	2.75	0.97

ตาราง 10 (ต่อ)

สื่อการสอน	จำนวนศูนย์	$\bar{X}$	S
3. เครื่องขยายเสียง	113	3.58	1.02
4. เครื่องบันทึกเสียง	54	3.35	1.01
5. เครื่องบันทึกเสียงชิงโครไนส์	106	3.25	1.03
6. เครื่องรับวิทยุ	47	3.26	0.99
7. เครื่องโรเนียว	96	4.47	0.82
8. เครื่องพิมพ์ดีด	108	4.38	0.89
9. เครื่องปรุไซ	5	4.17	0.75
10. เครื่องเขียนแบบ	105	2.81	1.02
11. เครื่องทำซิลด์สกรีน	103	2.83	0.98
ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม			
1. ชุดการสอน	55	3.05	0.93
2. บทเรียนโปรแกรม	3	3.00	1.00
3. ชุดแสดงการสาธิต	14	2.64	0.93
4. ชุดทดลอง	40	2.93	1.05
5. ชุดแสดงนิทรรศการ	2	3.00	0
6. ชุดการสอนสภาพความสมดุลง	100	3.05	0.89
7. ชุดการสอนสภาพอากาศ สม และทิศทางลม	113	3.00	0.97
8. ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป	105	3.17	0.89
9. ชุดสไลด์สำเร็จรูป	93	3.23	1.01

จากตาราง 10 การบริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการเรียงตามจำนวนศูนย์จากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ประเภทวัสดุพบว่า จำนวน 113 ศูนย์ มีการบริการจอฉายอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาจำนวน 73 ศูนย์ บริการแผ่นสไลด์ อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 71 ศูนย์ บริการแผ่นภาพโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ส่วนจำนวนที่มีน้อยที่สุดได้แก่ หุ่นตัวคนพบว่า มีเพียง 3 ศูนย์ แต่การให้บริการอยู่ในระดับมาก

ประเภทเครื่องมือพบว่า จำนวน 113 ศูนย์ มีการบริการเครื่องฉายสไลด์อยู่ในระดับปานกลาง และเครื่องขยายเสียงอยู่ในระดับมาก รองลงมาจำนวน 110 ศูนย์ บริการเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนจำนวนที่มีน้อยที่สุดได้แก่ เครื่องปรีไซพบว่า มีเพียง 5 ศูนย์ แต่การให้บริการอยู่ในระดับมาก

ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมพบว่า จำนวน 113 ศูนย์ มีการบริการชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางลม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา จำนวน 105 ศูนย์ บริการชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนจำนวนที่มีน้อยที่สุดได้แก่ ชุดแสดงนิทรรศการพบว่า มีเพียง 2 ศูนย์ และการให้บริการอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

4. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ

ตาราง 11 ปัญหาการวางแผนงานของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้	2.98	0.95	1
2. ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนหรือโครงการ	2.54	0.98	5
3. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูและผู้บริหารในการเก็บข้อมูล	2.73	1.19	2
4. ไม่สามารถประสานแผนหรือโครงการของศูนย์วิชาการกับของโรงเรียนได้	2.62	1.03	4
5. ไม่สามารถสำรวจปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูได้	2.71	1.01	3
6. คณะทำงานไม่เห็นความสำคัญในการร่วมประชุมแต่ละครั้ง	2.39	1.09	6
รวม	2.66	1.06	

จากตาราง 11 แสดงว่าการวางแผนงานของศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้ ($\bar{X} = 2.98$) รองลงมาได้แก่ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูและผู้บริหารในการเก็บข้อมูล ($\bar{X} = 2.73$) และไม่สามารถสำรวจปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูได้ ($\bar{X} = 2.71$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า การวางแผนงานของศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$)

ตาราง 12 ปัญหาบุคลากรของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน	3.64	1.12	2
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการต้องทำการสอนมากเกินไป จึงไม่มีเวลาปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ให้เต็มที่	3.07	1.22	3
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้	3.97	0.97	1
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการขาดความรู้และทักษะในการดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์วิชาการ	2.83	1.09	4
5. คณะทำงานศูนย์วิชาการไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน	2.65	1.16	6
6. คณะทำงานในศูนย์วิชาการไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง	2.81	1.26	5
รวม	3.16	1.23	

จากตาราง 12 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้ ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.64$) และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการต้องทำการสอนมากเกินไป จึงไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ให้เต็มที่ ($\bar{X} = 3.07$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า บุคลากรของศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$)

ตาราง 3 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. โรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการไม่อยู่ในศูนย์กลางของกลุ่มโรงเรียน	1.90	1.03	6
2. ศูนย์วิชาการคับแคบไม่เพียงพอในการจัดเก็บผลิตและบริการสื่อการสอน	3.24	1.37	5
3. ศูนย์วิชาการไม่มีห้องทำงานเฉพาะด้าน เช่น ห้องมิด ห้องฉาย หรือห้องประชุม	4.20	1.22	3
4. ขาดครุภัณฑ์ เช่น ตู้เก็บ หรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบ เพื่อง่ายต่อการหยิบใช้	4.27	0.94	2
5. ที่ทำการศูนย์วิชาการไม่เป็นอาคาร เอกเทศ	4.06	1.38	4
6. ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่างๆ	4.70	0.64	1
รวม	3.73	1.46	

จากตาราง 13 แสดงว่าอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา ได้แก่ ขาดครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.27$) และศูนย์วิชาการไม่มีห้องทำงานเฉพาะด้าน ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวมแล้ว พบว่า อาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

ตาราง 14 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน	3.51	1.08	1
2. ขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต	3.34	1.07	2
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคที่ร่วมผลิตไม่เข้าใจเนื้อหาในการผลิต	3.08	1.03	5
4. ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต	2.87	1.15	6
5. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต	3.30	1.19	3
6. ไม่แน่ใจในคุณภาพของสื่อการสอนที่ผลิตได้	3.20	1.05	4
รวม	3.22	1.11	

จากตาราง 14 แสดงว่าการผลิตสื่อการสอนของศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมาได้แก่ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต ($\bar{X} = 3.34$) และขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า การผลิตสื่อการสอนของศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$)

ตาราง 15 ปัญหาการบริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{x}$	S	
1. ไม่ทราบถึงความต้องการของครูผู้สอน	3.26	1.07	4
2. มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ	4.02	0.87	1
3. ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน	3.69	1.05	3
4. ครูผู้สอนมาขอใช้บริการไม่ตรงตามกำหนดเวลาที่ศูนย์วิชาการ เปิดบริการ	2.63	1.08	6
5. ครูผู้รับบริการไม่มีความรับผิดชอบทั้งในด้านการจัดการใช้และส่งคืนสื่อการสอน	3.22	1.16	5
6. ขาดครูสื่อการสอนประจำโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านสื่อการสอนกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ	3.80	1.16	2
รวม	3.44	1.16	

จากตาราง 15 แสดงว่าการบริการสื่อการสอนมีปัญหามากที่สุดคือ มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ขาดครูสื่อการสอนประจำโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านสื่อการสอนกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ($\bar{x} = 3.80$) และครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน ($\bar{x} = 3.69$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า การบริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$)

ตาราง 16 ปัญหางบประมาณของศูนย์วิชาการ

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. งบประมาณจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในแต่ละปีไม่เพียงพอ	3.83	0.97	5
2. ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ตามความต้องการของศูนย์วิชาการได้	3.83	1.11	5
3. ไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่อและเครื่องมือ เมื่อเกิดชำรุดได้	4.12	0.93	3
4. ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	4.67	0.57	1
5. ขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของศูนย์วิชาการ	4.31	0.87	2
6. การขอใช้งบประมาณในแต่ละครั้งมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก	4.11	0.97	4
รวม	4.15	0.96	

จากตาราง 16 แสดงว่างบประมาณของศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาได้แก่ ขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของศูนย์ ($\bar{X} = 4.31$) และไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่อและเครื่องมือเมื่อเกิดชำรุด ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวมแล้ว พบว่างบประมาณของศูนย์วิชาการมีปัญหามาก ($\bar{X} = 4.15$)

ตาราง 17 แสดงปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการโดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน

ปัญหา	เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ด้านการวางแผน	2.66	1.06	6
2. ด้านบุคลากร	3.16	1.23	5
3. ด้านอาคารสถานที่	3.73	1.46	2
4. ด้านการผลิตสื่อการสอน	3.22	1.11	4
5. ด้านการบริการสื่อการสอน	3.44	1.16	3
6. ด้านงบประมาณ	4.15	0.96	1
รวม	3.39	1.26	

จากตาราง 17 แสดงว่าการบริหารศูนย์วิชาการมีปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.73$) และปัญหาด้านการบริการสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ ส่วนที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ปัญหาด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.66$)

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมทุกด้านแล้ว พบว่า การบริหารศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$)

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของเจ้าหน้าที่ศูนย์

5.1 ด้านการวางแผน การบริหารศูนย์วิชาการยังไม่เป็นเอกเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนในรายละเอียด หัวหน้าสำนักงานกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์วิชาการ ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ที่จะส่งเสริมการทำงานของศูนย์ ขาดการวางแผนและเตรียมการที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการไม่ค่อยให้ความสำคัญ ควรที่หน่วยเหนือจะได้สอดคล้องดูแล ติดตามผล และกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจนกว่านี้

5.2 ด้านบุคลากร หัวหน้าสำนักงานกลุ่มและครูวิชาการสำนักงานไม่มั่นใจในสถานภาพของตนเอง เพราะระเบียบระบุไม่ชัดเจน และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้ครบตามเกณฑ์ระบุไว้ตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 ให้ครบทั้ง 3 คน ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ พร้อมทั้งนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานด้วย

5.3 ด้านอาคารสถานที่ ห้องทำงานของศูนย์วิชาการอยู่ติดกับห้องเรียน คับแคบและไม่ปลอดภัย เพราะสื่อการสอนมีจำนวนมากและราคาแพง ควรมีห้องที่แข็งแรงและให้ความปลอดภัยมากกว่านี้ หรือถ้าสามารถมีอาคารเป็นเอกเทศของตนเองให้ก็ยิ่งดี

5.4 ด้านการผลิตและการบริการสื่อการสอน ศูนย์วิชาการมีงานธุรการที่รับผิดชอบมาก จึงไม่มีเวลาในการผลิต และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการยังขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ในการผลิตอีกด้วย ส่วนสื่อการสอนบางชนิดที่ผลิตได้ก็ซ้ำกับสื่อที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว ครูจึงไม่ค่อยมาใช้บริการ และบางโรงเรียนก็ไม่มีไฟฟ้าใช้ด้วย แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการสามารถคัดแปลงสื่อการสอนบางชนิดให้ใช้กับแมตเตอร์ได้ก็จะสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

5.5 ด้านงบประมาณ งบเบิกจ่ายเป็นค่าเบี่ยงเลี้ยง และค่ายานพาหนะไม่มี เวลาเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกเยี่ยมเยียน หรือบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องใช้งบส่วนตัวซึ่งไม่สะดวก แต่ถ้ามีงบกลางสนับสนุน การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้

6. สถานภาพของครูผู้สอน

ตาราง 18 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	176	60.69
หญิง	114	39.31
รวม	290	100

จากตาราง 18 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.69
รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 39.31

ตาราง 19 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามระดับอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	170	58.62
31 - 40 ปี	99	34.14
41 - 50 ปี	17	5.86
51 ปีขึ้นไป	4	1.38
รวม	290	100

จากตาราง 19 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.62
รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.14 และอายุระหว่าง 41 - 50 ปี
คิดเป็นร้อยละ 5.86 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือมีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.38

ตาราง 20 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	97	33.45
ปริญญาตรี	191	65.86
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.69
รวม	290	100

จากตาราง 20 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.86 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.45 ส่วนจำนวนน้อยที่สุดมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.69

ตาราง 21 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	103	35.52
6 - 10 ปี	101	34.83
11 - 15 ปี	52	17.93
15 ปีขึ้นไป	34	11.72
รวม	290	100

จากตาราง 21 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.52 รองลงมาคืออายุราชการระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.83 และอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.93 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีอายุราชการตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.72

ตาราง 22 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามลักษณะโรงเรียนที่ทำการสอน

โรงเรียนที่ทำการสอน	จำนวน	ร้อยละ
เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม	131	45.17
ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม	159	54.83
รวม	290	100

จากตาราง 22 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ทำการสอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 54.83 รองลงมาทำการสอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 45.17

ตาราง 23 แสดงจำนวนครูผู้สอนจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

การศึกษาหรืออบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	137	47.24
ไม่เคย	153	52.76
รวม	290	100

จากตาราง 23 แสดงว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามาก่อนเลย คิดเป็นร้อยละ 52.76 รองลงมาเป็นครูผู้สอนที่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.24

7. ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการของครูผู้สอน

ตาราง 24 ปัญหาการใช้บริการของครูผู้สอนที่มีต่อศูนย์วิชาการ

ปัญหา	ครูผู้สอน (N=290)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ไม่ทราบว่ามียี่สื่อการสอนอะไรบ้างสำหรับบริการ	2.61	1.09	4
2. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อขอใช้สื่อการสอนจากศูนย์	2.10	0.95	9
3. ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการใช้สื่อการสอนและเครื่องมือทางโสตทัศนศึกษา	2.43	1.12	7
4. มีสื่อการสอนบริการให้ยืมไม่ตรงกับความต้องการ	2.83	1.02	3
5. สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการ	3.57	1.07	1
6. ศูนย์วิชาการไม่ได้เตรียมวัสดุ เครื่องมือ และสื่อการสอนให้พร้อมที่จะบริการ	2.60	0.98	5
7. ศูนย์วิชาการไม่มีสถานที่สำหรับให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง	2.86	1.19	2
8. ต้องเสียเวลาและยุ่งยากมากในการติดต่อขอยืมสื่อการสอน	2.19	1.07	8
9. ศูนย์วิชาการอยู่ไกลไม่สะดวกในการไปขอใช้บริการ	2.01	1.28	10
10. ขาดยานพาหนะในการไปรับและส่งสื่อการสอนที่ศูนย์วิชาการ	2.45	1.59	6
รวม	2.57	1.23	

จากตาราง 24 แสดงว่าครูผู้สอนมีปัญหาการใช้ บริการมากที่สุดคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาศูนย์วิชาการไม่มีสถานที่สำหรับให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง ($\bar{X} = 2.86$) และมีสื่อการสอนบริการให้ยืมไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.83$) ตามลำดับ ส่วนที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ศูนย์วิชาการอยู่ไกลไม่สะดวกในการไปขอใช้บริการ ($\bar{X} = 2.01$)

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวมแล้ว พบว่า การใช้บริการจากศูนย์วิชาการมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$)

8. ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการของครูผู้สอน

ตาราง 25 ความต้องการของครูผู้สอนที่มีต่อสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

สื่อการสอน	ครูผู้สอน (N=290)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
<u>ประเภทวัสดุ</u>			
1. รูปภาพ	3.83	0.98	7
2. แผนภูมิ	3.73	0.88	9
3. แผนสถิติ	3.54	0.88	13
4. แผนภาพ	3.79	0.92	8
5. แผนที่	3.62	1.00	12
6. ลูกโลก	3.44	1.04	15
7. ของจริง	4.31	0.94	1
8. หุ่นจำลอง	4.24	0.88	3
9. ของตัวอย่าง	4.28	0.82	2
10. กระเป๋าหนัง	3.28	1.01	16
11. แผ่นป้ายผ้าสำลี	3.24	1.03	17
12. หุ่นกระดาษ	3.50	1.09	14
13. จอฉาย	3.65	1.17	11
14. แผ่นภาพโปร่งใส	3.79	1.13	8
15. แผ่นสไลด์	4.04	1.07	5
16. ภาพพลิก	3.84	0.98	6
17. ป้ายนิเทศ	3.67	0.99	10
18. เทปคาสเซ็ท	4.16	0.95	4

ตาราง 25 (ต่อ)

สื่อการสอน	ครูผู้สอน (N=290)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
<u>ประเภทเครื่องมือ</u>			
1. เครื่องฉายสไลด์	4.08	1.02	2
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	3.99	1.02	3
3. เครื่องขยายเสียง	3.81	1.09	7
4. เครื่องบันทึกเสียง	3.98	1.08	4
5. เครื่องบันทึกเสียงชิงโครโมส	3.53	1.20	10
6. เครื่องรับวิทยุ	3.66	1.14	8
7. เครื่องโรเนียว	4.20	1.00	1
8. เครื่องพิมพ์ดีด	4.08	1.09	2
9. เครื่องปรุไซ	3.93	1.14	5
10. เครื่องเขียนแบบ	3.60	1.00	9
11. เครื่องทำซิลด์สกรีน	3.87	1.05	6
<u>ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม</u>			
1. ชุดการสอน	4.47	0.80	1
2. บทเรียนโปรแกรม	4.30	0.91	3
3. ชุดแสดงการสาธิต	4.29	0.88	4
4. ชุดทดลอง	4.47	0.80	1
5. ชุดแสดงนิทรรศการ	4.06	0.91	6
6. ชุดการสอนสภาพความสัมพันธ์	3.89	0.93	8
7. ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางการลม	4.04	0.94	7
8. ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป	4.20	0.93	5
9. ชุดสไลด์สำเร็จรูป	4.34	0.90	2
รวม	3.85	1.12	

จากตาราง 25 แสดงว่าครูผู้สอนมีความต้องการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการประเภทวัสดุได้แก่ ของจริงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาได้แก่ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง และเทปคาสเซ็ท ตามลำดับ ส่วนที่ความต้องการน้อยที่สุดคือ แผ่นป้ายผ้าสาธิต

ประเภทเครื่องมือได้แก่ เครื่องโรวเนียวมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ตามลำดับ ส่วนที่ความต้องการน้อยที่สุดคือ เครื่องบันทึกเสียงชิงโครไนส์

ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมได้แก่ ชุดการสอนและชุดทดลองมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาได้แก่ ชุดสไลด์สำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม และชุดแสดงการสาธิต ตามลำดับ ส่วนที่ความต้องการน้อยที่สุดคือ ชุดการสอนสภาพความสมดุลย์

เมื่อพิจารณาความต้องการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการโดยส่วนรวมทุกประเภทแล้ว พบว่าครูผู้สอน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

ตาราง 26 ความต้องการของครูผู้สอนที่มีต่อลักษณะงานบริการที่ให้ศูนย์วิชาการจัดเพิ่มเติม

ลักษณะงาน	ครูผู้สอน (N=290)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.28	0.82	2
2. จัดทำบัญชีรายชื่อและอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อความสะดวกในการเลือกใช้ส่งไปตามโรงเรียนต่าง ๆ	4.27	0.92	3
3. จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.41	0.81	1
4. จัดอบรมการใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ	4.27	0.92	3
5. ให้คำแนะนำในการ เลือกและผลิตสื่อการสอน	4.21	0.91	5
6. ท้องการให้ศูนย์ฯ นำสื่อการสอนไปบริการถึงโรงเรียน	4.23	0.95	4
รวม	4.28	0.89	

จากตาราง 26 แสดงว่าครูผู้สอนมีความต้องการให้ศูนย์วิชาการจัดบริการเพิ่มเติมในด้านจัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาได้แก่ จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) ส่วนความต้องการน้อยที่สุดคือ การให้คำแนะนำในการ เลือกและผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.21$)

เมื่อพิจารณาความต้องการลักษณะงานบริการโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ครูผู้สอน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

9. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ของครูผู้สอน

- 9.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรได้ติดตามผลของสื่อการสอนที่ครูนำไปใช้ เพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น
- 9.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรมีตารางสำหรับออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ และแสดงวิธีใช้สื่อหรือสาธิตการสอน เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง
- 9.3 สื่อการสอนในศูนย์วิชาการควรมีหลาย ๆ ชุด เพื่อสะดวกในการไปขอใช้ โดยไม่ต้องรอให้โรงเรียนอื่นส่งมาก่อนจึงจะยืมไปใช้ได้
- 9.4 ควรมีครูที่จบทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงานศูนย์วิชาการ
- 9.5 ห้างการให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการแนะนำการใช้สื่อประเภทเครื่องมือแก่ครูที่เป็นตัวแทนของโรงเรียน
- 9.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรแนะนำให้ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ผลิตสื่อการสอนง่าย ๆ ใช้อย่างอิสระ จากคำแนะนำช่วยเหลือของศูนย์วิชาการ
- 9.7 ควรมีรถตู้เคลื่อนที่ออกบริการสื่อการสอน โดยจัดเป็นศูนย์วิชาการเคลื่อนที่
- 9.8 ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ มีอาคารศูนย์เป็นเอกเทศ เพื่อสะดวกในการบริการและปฏิบัติงานอื่น ๆ
- 9.9 ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอนก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง
- 9.10 ควรมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้ ถ้าพบว่าไม่มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานไปได้

10. สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน

ตาราง 27 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	110	97.35
หญิง	3	2.65
รวม	113	100

จากตาราง 27 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.35 รองลงมา
เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 2.65

ตาราง 28 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามระดับอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	7	6.20
31 - 40 ปี	33	29.20
41 - 50 ปี	48	42.48
51 ปีขึ้นไป	25	22.12
รวม	113	100

จากตาราง 28 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ
42.48 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.20 และอายุ 51 ปีขึ้นไป
คิดเป็นร้อยละ 22.12 ส่วนผู้บริหารที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.20

ตาราง 29 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	31	27.43
ปริญญาตรี	82	72.57
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	113	100

จากตาราง 29 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.57 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 27.43 ส่วนการศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีไม่ปรากฏ

ตาราง 30 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	1	0.89
6 - 10 ปี	10	8.85
11 - 15 ปี	21	18.58
16 ปีขึ้นไป	81	71.68
รวม	113	100

จากตาราง 30 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.68 รองลงมาคืออายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.58 และอายุราชการระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.85 ส่วนผู้บริหารที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือมีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.89

ตาราง 31 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามสภาพโรงเรียน

สภาพโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม	55	48.67
ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม	58	51.33
รวม	113	100

จากตาราง 31 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมาเป็นผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 48.67

ตาราง 32 แสดงจำนวนผู้บริหารจำแนกตามสภาพการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

การศึกษาหรืออบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	48	42.48
ไม่เคย	65	57.52
รวม	113	100

จากตาราง 32 แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามาก่อนเลย คิดเป็นร้อยละ 57.52 รองลงมาเป็นผู้บริหารที่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.48

11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

11.1 ความคิดเห็นด้านการวางแผน

ตาราง 33 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการวางแผนงานในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ศูนย์วิชาการควรมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน	4.73	0.44	1
2. ศูนย์วิชาการควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ชัดเจน	4.70	0.46	2
3. ศูนย์วิชาการควรมีการวางแผนในระยะยาวเพื่อดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.59	5
4. ศูนย์วิชาการควรมีแผนระยะสั้นหรือแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอน และทรัพยากรที่ต้องใช้อย่างละเอียด	4.60	0.49	4
5. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานแต่ละโครงการควรมีการสรุปและรายงานผลต่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน	4.66	0.49	3
6. การวางแผนงานหรือโครงการในปีต่อไป ควรดำเนินงานให้แล้วเสร็จก่อนสิ้นปีการศึกษา	4.50	0.68	6
รวม	4.63	0.54	

จากตาราง 33 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมี การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งปัญหาและความ ต้องการของครูผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ชัดเจน เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานแต่ละโครงการควรมีการสรุป และรายงานผลต่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นด้วยทุกข้อ

($\bar{x} = 4.63$)

11.2 ความคิดเห็นด้านบุคลากรตาราง 34 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อบุคลากรในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือมีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ	4.44	0.74	2
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่ควรทำการสอน เพราะจะไม่สามารถทำงานในศูนย์วิชาการได้เต็มที่	3.74	1.22	6
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรได้นำสื่อการสอนไปบริการถึงโรงเรียนด้วยตนเอง	3.87	1.11	5
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนน้อยเกินไป ไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน	3.92	1.17	4
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.73	0.48	1
6. โรงเรียนควรมีครูสื่อการสอนโดยเฉพาะทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ	4.41	0.72	3
รวม	4.19	1.01	

จากตาราง 34 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือมีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ และโรงเรียนควรมีครูสื่อการสอนโดยเฉพาะทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นด้วยทุกข้อ ($\bar{X} = 4.19$)

11.3 ความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่

ตาราง 35 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่ออาคารสถานที่ในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ศูนย์วิชาการควรมีสถานที่แสดงผลงานด้านสื่อการสอนที่ผลิตได้ใหม่ ๆ ให้ครูได้ทราบ	4.55	0.58	5
2. ศูนย์วิชาการควรมีสถานที่ให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้สอนจริง	4.58	0.55	4
3. ศูนย์วิชาการควรมีตู้เก็บหรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการหยิบใช้และเก็บรักษา	4.77	0.44	1
4. ศูนย์วิชาการควรมีห้องผลิตและซ่อมแซมสื่อการสอนที่ชำรุดโดยเฉพาะ	4.57	0.65	3
5. ศูนย์วิชาการควรมีห้องทำงานเฉพาะด้าน เช่น ห้องมอดห้องฉาย หรือห้องประชุม	4.43	0.79	6
6. ศูนย์วิชาการควรมีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ	4.59	0.73	2
รวม	4.58	0.64	

จากตาราง 35 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีตู้เก็บหรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการหยิบใช้และเก็บรักษามากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ และควรมีห้องผลิต ซ่อมแซมสื่อการสอนที่ชำรุดโดยเฉพาะ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นด้วยทุกข้อ ($\bar{X} = 4.58$)

11.4 ความคิดเห็นด้านการผลิตสื่อการสอน

ตาราง 36 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการผลิตสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{x}$	S	
1. ศูนย์วิชาการควรมีวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อการสอนให้พร้อมแต่ต้นปีการศึกษา	4.65	0.51	2
2. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน	4.54	0.50	6
3. สื่อการสอนที่ผลิตได้แต่ละครั้งควรนำไปทดลองหาประสิทธิภาพก่อนที่จะให้บริการในศูนย์วิชาการ	4.58	0.56	5
4. ควรมีการวางแผนหรือโครงการในการผลิตสื่อการสอนให้พร้อมตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียนต้นในปีการศึกษานั้น ๆ	4.60	0.53	4
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรวางแผนการผลิตสื่อการสอนร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม	4.64	0.54	3
6. สื่อที่ผลิตได้ควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้และตรงกับความสนใจของผู้เรียน	4.81	0.40	1
รวม	4.64	0.51	

จากตาราง 36 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่อที่ผลิตได้ในศูนย์วิชาการควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้และตรงกับความสนใจของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อการสอนให้พร้อมแต่ต้นปีการศึกษา และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรวางแผนการผลิตสื่อการสอนร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นด้วยทุกข้อ ($\bar{x} = 4.64$)

11.5 ความคิดเห็นด้านการบริการสื่อการสอนตาราง 37 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{x}$	S	
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิต การใช้ และเก็บรักษาสื่อการสอนตลอดทั้งระเบียบการใช้บริการ ศูนย์วิชาการ	4.54	0.54	5
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มี ในศูนย์ฯ แจกจ่ายไปตามโรงเรียนในกลุ่มทุกโรง	4.73	0.45	1
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำคู่มือการใช้สื่อการสอน หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นให้ครูในกลุ่มให้ทราบ	4.64	0.50	3
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำทะเบียนสื่อการสอนที่มีอยู่ใน ศูนย์ฯ ให้เรียบร้อยเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ	4.72	0.47	2
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำสถิติการใช้บริการสื่อ การสอนแต่ละประเภทเป็นประจำตลอดปี	4.59	0.51	4
6. ศูนย์วิชาการควรมีรถสำหรับบริการสื่อการสอนไปตาม โรงเรียนต่าง ๆ ประจำศูนย์ฯ	4.47	0.79	6
รวม	4.61	0.56	

จากตาราง 37 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ควรจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีในศูนย์ฯ แจกจ่ายไปตามโรงเรียนในกลุ่มทุกโรง มากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำทะเบียนสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์ฯ ให้เรียบร้อยเพื่อสะดวก ในการตรวจสอบและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำคู่มือการใช้สื่อการสอนหรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็น ให้ครูในกลุ่มให้ทราบ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นด้วยทุกข้อ

($\bar{X} = 4.61$)

11.6 ความคิดเห็นด้านงบประมาณ

ตาราง 38 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่องบประมาณในศูนย์วิชาการ

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอ	4.71	0.48	1
2. ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมและบำรุงรักษา วัสดุ เครื่องมือและสื่อการสอนอย่างเพียงพอตลอดปี	4.70	0.50	2
3. ศูนย์วิชาการควรแสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนด้าน งบประมาณจากท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น	4.17	0.90	6
4. สปช. ควรกำหนดงบประมาณที่ศูนย์วิชาการควรจะได้รับ ตลอดถึงวิธีการได้มาของงบประมาณอย่างชัดเจน	4.67	0.53	3
5. ศูนย์วิชาการควรมีอิสระในการ เลือกซื้อวัสดุ อุปกรณ์หรือ สื่อการสอนได้ตามความต้องการ	4.60	0.71	4
6. ศูนย์วิชาการควรได้รับงบประมาณสนับสนุนสำหรับการค้นคว้า ทดลองและวิจัยทางด้านสื่อการสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษา	4.53	0.67	5
รวม	4.56	0.67	

จากตาราง 38 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมี งบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมและบำรุงรักษาวัสดุ เครื่องมือ และสื่อการสอนอย่าง

เพียงพอตลอดปี และ สบช. ควรกำหนดงบประมาณที่ศูนย์วิชาการควรจะได้รับ ตลอดถึงวิธีการ
ได้มาของงบประมาณอย่างชัดเจน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นด้วยทุกข้อ
($\bar{X} = 4.56$)

ตาราง 39 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารศูนย์วิชาการโดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร (N=113)		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S	
1. ด้านการวางแผน	4.63	0.54	2
2. ด้านบุคลากร	4.19	1.01	6
3. ด้านอาคารสถานที่	4.58	0.64	4
4. ด้านการผลิตสื่อการสอน	4.64	0.51	1
5. ด้านการบริการสื่อการสอน	4.61	0.56	3
6. ด้านงบประมาณ	4.56	0.67	5
รวม	4.54	0.70	

จากตาราง 39 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดในด้าน
การผลิตสื่อการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผนและด้านการบริการสื่อการสอน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวมทุกด้านแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็น
อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.54$)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การวางแผนงานควรมีเอกภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับเป็นหลัก
2. ศึกษาวิเคราะห์อำเภอควรรักษาให้มั่นคง ติดตาม กำกับอย่างใกล้ชิดถึงกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนอย่างแท้จริง
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรมีตำแหน่งเป็นเอกเทศ ไม่ควรมียืมจากโรงเรียนเพราะทำให้โรงเรียนที่ถูกล้อมขาคว่ำล้ม
4. ควรมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้ทันที เมื่อพบว่าไม่มีขีดความสามารถต่ำ โดยประเมินจากผลการปฏิบัติงาน
5. อาคารดำเนินงานควรแยกเป็นสัดส่วนหรืออยู่เอกเทศ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกรูปแบบ
6. ศูนย์วิชาการควรมีสื่อประเภทโทรทัศน์ หรือ วิทยุไอเทป เพราะเด็กสนใจมาก
7. ควรมีรถยนต์สำหรับให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้สะดวก
8. ศูนย์วิชาการควรให้บริการเชิงรุกและติดตามประเมินผลด้วยอย่างใกล้ชิด
9. การจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ควรกำหนดรายละเอียด แต่ควรให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีอิสระในการจัดซื้อตามวัตถุประสงค์และความจำเป็น
10. วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะนำมาผลิตสื่อควรให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ เป็นผู้กำหนดเองตามความเหมาะสม

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ

ครูผู้สอน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จากครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ จำนวน 234 คน ครูผู้สอน จำนวน 9064 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 827 คน โดยทำการสุ่มมาจาก 117 กลุ่มโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ จำนวน 113 คน ครูผู้สอน จำนวน 290 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน และชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามปลายปิด (Close Questionnaire) กำหนดข้อความให้ผู้ตอบเลือกตอบ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงคุณภาพแล้ว ไปแจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างตาม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่าง ๆ โดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่อยู่ใกล้ภูมิลำเนา ผู้วิจัยนำส่งเอง ส่วนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่อยู่ไกล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ลัดส่งให้ ในการรับแบบสอบถามคืนนั้นผู้วิจัยไปรับด้วยตนเองตามวันที่ระบุไว้ที่สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ศูนย์วิชาการ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน โดยมีสถานภาพดังนี้
  - 1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ มีจำนวน 113 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 85.84 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 14.16 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 60.17 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 84.07 โดยส่วนใหญ่จบเอกประถมศึกษา อายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี ร้อยละ 37.17 มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสำนักงานกลุ่ม ร้อยละ 50.44 และเป็นครูวิชาการ สำนักงาน ร้อยละ 49.56 เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ร้อยละ 65.49 และส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.68 มีเวลาปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการไม่เต็มเวลา โดยต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง และมีส่วนน้อยที่ต้องทำงานอื่นอีกสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง
  - 1.2 ครูผู้สอน มีจำนวน 290 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.69 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 39.31 มีอายุไม่เกิน 30 ปี ร้อยละ 58.62 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.86 อายุราชการ 1 - 5 ปี ร้อยละ 35.52 ทำการสอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ ร้อยละ 54.83 และสอนโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ ร้อยละ 45.17 โดยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามาก่อนเลย คิดเป็นร้อยละ 52.76
  - 1.3 ผู้บริหารโรงเรียน มีจำนวน 113 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 97.35 เป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 2.65 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 42.48 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.57 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.68 สภาพของ

โรงเรียนไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ ร้อยละ 51.33 และเป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ ร้อยละ 48.67 ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามาก่อนเลย ร้อยละ 57.52

2. สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการ

2.1 สภาพด้านการบริหาร การบริหารในศูนย์วิชาการมีการประชุมคณะทำงานก่อนการวางแผนทุกครั้ง แต่มีบุคลากรร่วมปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ที่ตั้งศูนย์วิชาการส่วนใหญ่เป็นศูนย์กลางไปมาสะดวก การผลิตสื่อการสอนยึดถือ เกณฑ์ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นสำคัญ โดยมีครูวิชาการกลุ่มช่วยเหลือการผลิตในระดับปานกลาง มีการบริการสื่อการสอนครบคลุมทุกโรงเรียนในกลุ่มโดยครูส่วนใหญ่สนใจใช้บริการสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการในระดับปานกลาง วัสดุอุปกรณ์ เก็บแยกประเภท มีบัญชีรูดคุม การบำรุงรักษาได้ตรวจเช็คอย่างละเอียดทั้งก่อนและหลังใช้ทุกครั้ง ศูนย์วิชาการได้ประสานงานกับโรงเรียนในกลุ่มและศูนย์วิชาการอื่นอยู่เสมอ สื่อการสอนที่มีในศูนย์วิชาการส่วนใหญ่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งให้โดยตรง การให้บริการสื่อการสอนเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯได้แนะนำวิธีใช้อย่างละเอียดกับครูที่มาขยืมสื่อการสอนด้วยตนเอง

2.2 สภาพสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ สื่อการสอนประเภทวัสดุได้แก่ จอฉาย มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ แผ่นสไลด์ มี 73 ศูนย์ และแผ่นโปรงใส มี 71 ศูนย์ ที่มีน้อยที่สุดคือ หุ่นทรทัศน์ มีเพียง 3 ศูนย์เท่านั้น ประเภทเครื่องมือได้แก่ เครื่องฉายสไลด์และเครื่องขยายเสียง มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ มี 110 ศูนย์ และเครื่องพิมพ์ดีด มี 108 ศูนย์ ที่มีน้อยที่สุดคือ เครื่องปรีโซมีเพียง 5 ศูนย์เท่านั้น ส่วนสื่อการสอนประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมได้แก่ ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางลม มีครบทั้ง 113 ศูนย์ รองลงมาได้แก่ ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป มี 105 ศูนย์ และชุดการสอนสภาพความสมดุลย์ มี 100 ศูนย์ ที่มีน้อยที่สุดคือ ชุดแสดงนิทรรศการ มีเพียง 2 ศูนย์เท่านั้น

2.3 ปริมาณการให้บริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ สื่อการสอนที่มีให้บริการครบทั้ง 113 ศูนย์ ประเภทวัสดุ ได้แก่ จอฉาย มีการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ มีการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง และเครื่องขยายเสียง

มีการให้บริการอยู่ในระดับมาก ส่วนสื่อการสอนประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม ได้แก่ ชุดการสอน สภาอากาศ ลม และทิศทางลม มีการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ

3.1 ด้านการวางแผน มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้ รองลงมาคือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูและผู้บริหาร ในการเก็บข้อมูล และไม่สามารถสำรวจปัญหา ความต้องการสื่อการสอนของครูได้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วการวางแผนงานมีปัญหาในระดับปานกลาง

3.2 ด้านบุคลากร มีปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถออกบริการ สื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอ ในการปฏิบัติงานและต้องทำการสอนมากเกินไปจึงไม่มีเวลาปฏิบัติงานศูนย์วิชาการได้เต็มที่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว บุคลากรมีปัญหาในระดับปานกลาง

3.3 ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอน รองลงมาคือ ขาดครุภัณฑ์ และห้องทำงานเฉพาะด้าน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว อาคารสถานที่มีปัญหาในระดับมาก

3.4 ด้านการผลิตสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิต รองลงมาคือ ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ในการผลิต และขาดผู้แนะนำช่วยเหลือในการผลิต ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การผลิตสื่อการสอนมีปัญหาในระดับปานกลาง

3.5 ด้านการบริการสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ รองลงมาคือ ขาดครูสื่อประจำโรงเรียน และครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วการบริการสื่อการสอนมีปัญหาในระดับปานกลาง

3.6 ด้านงบประมาณ มีปัญหามากที่สุด คือ ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำ สื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่ม รองลงมาคือ ขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงานของศูนย์ และไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่อ เครื่องมือ เมื่อเกิดชำรุด เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วงบประมาณมีปัญหาในระดับมาก

ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการทั้ง 6 ด้าน พบว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการสื่อการสอน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม ทั้ง 6 ด้าน พบว่า การบริหารศูนย์วิชาการมีปัญหาในระดับปานกลาง

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของเจ้าหน้าที่ศูนย์

4.1 ด้านการวางแผน การบริหารศูนย์วิชาการยังไม่เป็นเอกเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนในรายละเอียด หัวหน้าสำนักงานกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์วิชาการ ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ที่จะส่งเสริมการทำงานของศูนย์ ขาดการวางแผนและเตรียมการที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ควรที่หน่วยเหนือจะได้ สอดส่องดูแล ติดตามผล และกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจนกว่านี้

4.2 ด้านบุคลากร หัวหน้าสำนักงานกลุ่มและครูวิชาการสำนักงานไม่มั่นใจในสถานภาพของตนเอง เพราะระเบียบระบุไม่ชัดเจน และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้ครบตามเกณฑ์ระบุไว้ตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 ให้ครบทั้ง 3 คน ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการพร้อมทั้งนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานด้วย

4.3 ด้านอาคารสถานที่ ห้องทำงานของศูนย์วิชาการอยู่ติดกับห้องเรียน คับแคบและไม่ปลอดภัย เพราะสื่อการสอนมีจำนวนมากและราคาแพง ควรมีห้องที่แข็งแรงและให้ความปลอดภัยมากกว่านี้ หรือถ้าสามารถมีอาคาร เป็นเอกเทศของตนเองได้ก็ยิ่งดี

4.4 ด้านการผลิตและการบริการสื่อการสอน ศูนย์วิชาการมีงานธุรการที่รับผิดชอบมาก จึงไม่มีเวลาในการผลิต และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการยังขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ในการผลิตอีกด้วย ส่วนสื่อการสอนบางชนิดที่ผลิตได้ก็ซ้ำกับสื่อที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว ครูจึงไม่ค่อยมาใช้บริการและบางโรงเรียนก็ไม่มีไฟฟ้าใช้ด้วย

4.5 ด้านงบประมาณ งบเบิกจ่ายเป็นค่าเบี่ยงเลี้ยง และค่ายานพาหนะไม่มี เวลา เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกเยี่ยมเยียน หรือบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดห้องใช้งบส่วนตัว ซึ่งไม่สะดวก แต่ถ้ามีงบกลางสนับสนุน การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้

5. ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ของครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีปัญหาการใช้บริการมากที่สุดคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการ รองลงมาคือ ไม่มีสถานที่สำหรับให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้สอนจริง และสื่อการสอนที่มีไม่ตรงกับความต้องการ ส่วนที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ ศูนย์วิชาการอยู่ไกลไม่สะดวกในการไปขอใช้บริการ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า การใช้บริการมีปัญหาลู่ในระดับปานกลาง

6. ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการ ของครูผู้สอน

6.1 ความต้องการสื่อการสอน จากการศึกษาพบว่า สื่อการสอนประเภทวัสดุที่ครูต้องการมากที่สุดคือ ของจริง รองลงมาคือ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง และเทปคาสเซ็ท ตามลำดับ ส่วนที่หาน้อยที่สุดคือ แผ่นป้ายผ้าสาธิต ประเภทเครื่องมือต้องการมากที่สุดคือ เครื่องโรเนียว รองลงมาคือ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ตามลำดับ ส่วนที่หาน้อยที่สุดคือ เครื่องบันทึกเสียงชิงโครโนส ส่วนสื่อการสอนประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมที่ครูต้องการมากที่สุดคือ ชุดการสอนและชุดทดลอง รองลงมาคือ ชุดสไลด์สำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม และชุดแสดงการสาธิต ตามลำดับ ส่วนที่หาน้อยที่สุดคือ ชุดการสอน สภาพความสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาความต้องการสื่อการสอนของครูโดยรวมพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

6.2 ความต้องการลักษณะงานบริการที่ได้ศูนย์วิชาการจัดเพิ่มเติมจากการศึกษาพบว่า ต้องการให้ศูนย์จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนที่หาน้อยที่สุดคือ การให้คำแนะนำในการเลือกและการผลิตสื่อการสอน เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า มีความต้องการให้ศูนย์จัดบริการอื่น ๆ เพิ่มเติมอยู่ในระดับมาก

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ของครูผู้สอน

7.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรได้ติดตามผลของสื่อการสอนที่ครูนำไปใช้ เพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

7.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรมีตารางสำหรับออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ และแสดงวิธีการใช้สื่อหรือสาธิตการสอนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง

- 7.3 สื่อการสอนในศูนย์วิชาการควรมีหลาย ๆ ชุด เพื่อสะดวกในการไปขอใช้ โดยไม่ต้องรอให้โรงเรียนอื่นส่งมาก่อนจึงจะยืมไปใช้ได้
- 7.4 ควรมีครูที่จบทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงานศูนย์วิชาการ
- 7.5 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการแนะนำการใช้สื่อประเภทเครื่องมือแก่ครูที่เป็นตัวแทนของโรงเรียน
- 7.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรแนะนำให้ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ผลิตสื่อการสอนง่าย ๆ ใช้เอง จากคำแนะนำช่วยเหลือของศูนย์วิชาการ
- 7.7 ควรมีรถตู้เคลื่อนที่ออกบริการสื่อการสอน โดยจัดเป็นศูนย์วิชาการเคลื่อนที่
- 7.8 ควรมีเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ มีอาคารศูนย์เป็นเอกเทศ เพื่อสะดวกในการบริการและปฏิบัติงานอื่น ๆ
- 7.9 ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอนก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง
- 7.10 ควรมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้ ถ้าพบว่าไม่มีความสามารถพอที่จะปฏิบัติงานต่อไปได้

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

8.1 ด้านการวางแผน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ชัดเจน และเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานแต่ละโครงการควรมีการสรุปและรายงานผลต่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ตามลำดับ

8.2 ด้านบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือมีความรู้ ความสามารถด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ และโรงเรียนควรมีครูสื่อการสอน โดยเฉพาะทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ตามลำดับ

8.3 ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมี ตู้เก็บ หรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกการใช้และเก็บรักษามากที่สุด รองลงมา คือ ศูนย์วิชาการควรมีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ และควรมีห้องผลิต ซ่อมแซม สื่อการสอนที่ชำรุด โดยเฉพาะตามลำดับ

8.4 ด้านการผลิตสื่อการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่อที่ผลิต ได้ในศูนย์วิชาการควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้ และตรงกับความสนใจของผู้เรียน มากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมี วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อการสอนให้พร้อมแต่ทั้งนี้ การศึกษา และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรวางแผนการผลิตสื่อการสอนร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม ตามลำดับ

8.5 ด้านการบริการสื่อการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ ศูนย์วิชาการควรจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีในศูนย์แจกจ่ายไปตามโรงเรียนในกลุ่มทุกโรงมากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำทะเบียนสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์ให้เรียบร้อยเพื่อสะดวก ในการตรวจสอบ และควรจัดทำคู่มือการใช้สื่อการสอนหรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นให้ครูในกลุ่ม ให้ทราบ ตามลำดับ

8.6 ด้านงบประมาณ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณ สำหรับจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมี งบประมาณสำหรับซ่อมแซม และบำรุงรักษา วัสดุ เครื่องมือ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอตลอดปี และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรกำหนดงบประมาณที่ศูนย์วิชาการควรจะได้รับ ตลอดถึงวิธีการให้มาของงบประมาณอย่างชัดเจน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารโดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็น สอดคล้องกันมากที่สุดคือ ควรมีการผลิตสื่อการสอน รองลงมาคือ ควรมีการวางแผนและบริการสื่อ การสอน ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การวางแผนงานควรมีเอกภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับเป็นหลัก
2. ศึกษานิเทศก์อำเภอกควรให้นิเทศ ติดตาม กำกับอย่างใกล้ชิดถึงกลุ่มโรงเรียนและ โรงเรียนอย่างแท้จริง

3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรมีตำแหน่งเป็นเอกเทศ ไม่ควรมียืมจากโรงเรียนเพราะทำให้โรงเรียนที่ถุกยืมขาดกำลังครู
4. ควรมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการให้ทันที เมื่อพบว่ามิใช่ความสามารถต่ำ โดยประเมินจากผลการปฏิบัติงาน
5. อาคารดำเนินงานควรแยกเป็นสัดส่วนหรืออยู่เอกเทศ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกรูปแบบ
6. ศูนย์วิชาการควรมีสื่อประเภทโทรทัศน์ หรือ วิทยุไอเทป เพราะเด็กสนใจมาก
7. ควรมีรถยนต์สำหรับให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้สะดวก
8. ศูนย์วิชาการควรให้บริการ เชิงรุกและติดตามประเมินผลด้วยอย่างใกล้ชิด
9. การจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ควรกำหนดรายละเอียด แต่ควรให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีอิสระในการจัดซื้อตามวัตถุประสงค์และความจำเป็น
10. วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะนำมาผลิตสื่อควรให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ เป็นผู้กำหนดเองตามความเหมาะสม

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการ

1.1 สภาพด้านการบริหาร

ด้านการวางแผน พบว่า มีการประชุมคณะทำงานก่อนการวางแผนทุกครั้ง ทั้งนี้ก็เนื่องจากคณะทำงานมีบุคลากร 2 ฝ่ายคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกับครูวิชาการกลุ่ม โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ส่วนครูวิชาการกลุ่มเปรียบเสมือนนักวิชาการประจำศูนย์ ดังนั้น เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและป้องกันการสูญเปล่าในเรื่องเวลาและงบประมาณ จึงต้องวางแผนร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติ

ด้านบุคลากร พบว่า ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากว่าภารกิจของศูนย์วิชาการมีมาก ทั้งงานเลขานุการ งานผลิตและบริการสื่อการสอน งานห้องสมุดและงานพัฒนาต่าง ๆ แต่ปรากฏว่า

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการต้องทำการสอนด้วยจึงปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ และครูวิชาการกลุ่มที่มาช่วยก็มาได้เป็นครั้งคราว แต่ถ้าได้เพิ่มบุคลากรประจำศูนย์ให้มากกว่านี้คิดว่าจะทำให้การผลิตและบริการสื่อการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางการไปมาสะดวก ทั้งนี้ก็เพื่อให้ครูผู้สอนเดินทางมายืมสื่อการสอนได้ง่ายขึ้นและเจ้าหน้าที่ศูนย์ก็สามารถออกบริการสื่อการสอนได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย

ด้านการผลิตสื่อการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ยึดถือเกณฑ์ตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลักในการผลิตและมีครูวิชาการกลุ่มช่วยเหลือในการผลิตในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้ครูได้ใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรจริงๆ ในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และเกิดความมั่นใจเมื่อใช้สื่อการสอนแล้วจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ส่วนที่ครูวิชาการกลุ่มช่วยเหลือการผลิตในระดับปานกลางนั้น ก็เพราะว่าครูวิชาการกลุ่มต้องทำการสอนประจำโรงเรียนและก็กระจายอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ จึงมีเวลาให้ศูนย์วิชาการน้อย แต่ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้ลดชั่วโมงสอนแก่ครูวิชาการกลุ่มลงบ้างก็น่าจะสามารถช่วยงานศูนย์วิชาการได้มากกว่านี้

ด้านการบริการสื่อการสอน พบว่า บริการได้ครอบคลุมทุกโรงเรียนในกลุ่มและครูผู้สอนสนใจใช้สื่อการสอนในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการมีสื่อการสอนเป็นจำนวนมากและตั้งอยู่ในศูนย์กลางติดต่อได้สะดวก ครู อาจารย์จึงสนใจมาใช้บริการ และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการก็ออกไปให้บริการตามโรงเรียนอีกด้วย แต่สื่อการสอนส่วนใหญ่ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติส่งให้ นั้น เป็นสื่อที่ทางโรงเรียนมีอยู่แล้ว ดังนั้นการมาใช้บริการจึงน้อยเพราะมามีเฉพาะสื่อการสอนที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนการแนะนำครูที่มาใช้บริการด้วยตนเองนั้นได้มีการแนะนำวิธีใช้อย่างละเอียด ทั้งนี้ก็เพราะว่า ศูนย์วิชาการเพิ่งจัดตั้งได้ไม่นานและมีสื่ออยู่หลายประเภท โดยเฉพาะเครื่องมือซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคย ดังนั้นจึงต้องแนะนำวิธีใช้อย่างละเอียดเพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจเมื่อนำไปใช้ที่โรงเรียน

ด้านการประสานงาน พบว่า ได้มีการประสานงานกับโรงเรียนในกลุ่มและศูนย์วิชาการอื่นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ศูนย์วิชาการ มีสื่อการสอนให้บริการได้ตรงกับความต้องการของครู

1.2 สภาพสื่อการสอนที่มีในศูนย์วิชาการ

ศูนย์วิชาการมีสื่อการสอนอยู่ 3 ประเภท คือ ประเภทวัสดุ ประเภทเครื่องมือ และประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า สื่อที่มีครบทั้ง 113 ศูนย์ ประเภทวัสดุ ได้แก่ จอฉาย ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์และเครื่องขยายเสียง ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม ได้แก่ ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางการลม ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสื่อการสอนเหล่านี้เป็นสื่อที่ได้รับการจัดสรรตามโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนสื่อที่มีน้อยที่สุด ประเภทวัสดุ ได้แก่ คู่มือครุภัณฑ์ มี 3 ศูนย์ ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องปรูไซ มี 5 ศูนย์ ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม ได้แก่ ชุดแสดงนิทรรศการ มีเพียง 3 ศูนย์เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อการสอนเหล่านี้เป็นสื่อที่ศูนย์วิชาการจัดซื้อ จัดหา และจัดทำขึ้นเอง ซึ่งอาจจะมิอุปสรรคจากการขาดแคลนงบประมาณหรือบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการผลิต หรือจัดหาที่เป็นได้จึงมีจำนวนน้อย

1.3 ปริมาณการใช้บริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

จากการศึกษาพบว่า สื่อที่มีไว้บริการครบทั้ง 113 ศูนย์ ประเภทวัสดุ ได้แก่ จอฉาย มีการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ บริการในระดับปานกลาง และเครื่องขยายเสียง มีการบริการอยู่ในระดับมาก ส่วนสื่อประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม ได้แก่ ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางการลม มีการให้บริการในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า จอฉายและเครื่องฉายสไลด์เป็นสื่อที่ใช้ควบคู่กัน แต่ชุดสไลด์สำเร็จรูปหรือสไลด์เรื่อง ที่ตรงกับบทเรียนมีน้อยและที่มีส่วนใหญ่เป็นของระดับ ป.5 และ ป.6 จึงมีครู อาจารย์มัธยมใช้น้อย เช่นเดียวกับชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางการลม ส่วนเครื่องขยายเสียงที่มีการให้บริการมากนั้นก็เพราะว่ามีวิธีการใช้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ครูที่เคยใช้เทปบันทึกเสียง (Cassettetape) มาแล้วก็สามารถใช้เครื่องขยายเสียงได้โดยง่าย เพราะปุ่มเลือกหน้าที่ (Function) ต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน

2. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ

2.1 ปัญหาด้านการวางแผน จากการศึกษาพบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้ รองลงมาคือ ไม่ได้รับความ

ร่วมมือจากครูและผู้บริหารในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการ เป็นงานใหม่ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดตั้งขึ้นมา เพื่อเร่งรัดคุณภาพการ ประถมศึกษา โดยคัดเลือกครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน แต่ครูเหล่านี้ อาจขาดคุณสมบัติที่จำเป็นบางประการ เช่น ขาดคุณสมบัติของนักบริหาร ขาดคุณสมบัติของนักวิชาการ หรือขาดคุณสมบัติของนักบริการที่ดี และก็ขาดความรู้เกี่ยวกับศูนย์วิชาการอีกด้วย จึงทำให้ไม่สามารถ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้ และการขอความร่วมมือ เพื่อเก็บข้อมูลบางอย่างจากครูและผู้บริหารก็ยากด้วยเพราะไม่เข้าใจบทบาทซึ่งกันและกัน

2.2 ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถ ออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้ รองลงมาคือ จำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีภาระหน้าที่มาก นอกจากจะทำงาน ธุรกิจ งานผลิตและบริการสื่อการสอนในศูนย์วิชาการแล้วยังต้องทำการสอนด้วย จึงไม่มีเวลาออกบริการสื่อตามโรงเรียนได้ แต่ได้มีการเพิ่มบุคลากรให้มากกว่านี้ก็น่าจะทำให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพออีกทางหนึ่งด้วย

2.3 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการนำสื่อไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ รองลงมาคือ ขาดครุภัณฑ์ เช่น ตู้เก็บ หรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการหยิบใช้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการ ต้องรับผิดชอบต่อโรงเรียนหลายโรงเรียน เจ้าหน้าที่ศูนย์ต้องนำสื่อไปบริการถึงโรงเรียนหรือบางครั้งครู มายืมที่ศูนย์ซึ่งไม่สะดวก แต่ถ้ามียานพาหนะ เช่น รถยนต์ในการรับส่งก็จะอำนวยความสะดวกให้ครู ได้ยืมใช้มากกว่านี้ ส่วนที่ว่าขาดครุภัณฑ์นั้น อาจเกิดจากงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อ เพราะห้องว่างงบประมาณไปใช้ทางอื่นด้วย และอาจเกิดจากเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการจัดทำตู้เก็บ หรือชั้นวางสื่อการสอนขึ้นใช้เองก็ได้

2.4 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอน พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดวัสดุที่จะนำ มาใช้ในการผลิต รองลงมาคือ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าการผลิต สื่อการสอนนั้นจะต้องวางแผนหรือทำโครงการไว้ล่วงหน้า เมื่อได้รับงบประมาณก็สามารถจัดซื้อวัสดุที่ จำเป็นในการผลิตได้ แต่เท่าที่เป็นอยู่เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการยังขาดความรู้และประสบการณ์ ทั้งในด้าน

การวางแผนและการผลิต ซึ่งอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่ได้จบทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือมีความรู้ทางด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง ถึงจะได้ผ่านการอบรมมาแล้วก็ตาม ดังนั้นเมื่อต้องผลิตสื่อการสอนจึงสั่งซื้อวัสดุได้ไม่ตรงกับที่ต้องการหรือที่จำเป็นต้องใช้จริง ๆ

2.5 ปัญหาด้านการบริการสื่อการสอน พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ รองลงมาคือ ขาดครูสื่อการสอนประจำโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านสื่อการสอนกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการสอนที่มีในศูนย์วิชาการส่วนใหญ่เป็นสื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติส่งมาให้เพื่อเป็นตัวอย่าง ให้ทางศูนย์วิชาการได้จัดหาและผลิตเพิ่มเติม แต่เท่าที่เป็นอยู่ศูนย์วิชาการก็ได้ดำเนินการผลิตอย่างจริงจังมากนัก เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ มีจำกัด งบประมาณก็น้อย จึงไปเน้นงานด้านอื่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น งานธุรการกลุ่ม งานวัดผล งานสถิติ เป็นต้น ดังนั้นศูนย์วิชาการจึงมีสื่อที่จำเป็นต้องใช้ไม่เพียงพอ หรือที่มีบ้างก็ไม่ตรงกับความต้องการของครู ส่วนการขาดครูสื่อการสอนประจำโรงเรียนนั้น อาจเป็นเพราะว่า ครูที่จบทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือที่มีความรู้ด้านสื่อจริง ๆ มีน้อยในแต่ละโรงเรียน ถ้าจะจัดให้มีครูสื่อประจำโรงเรียนทุกโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจะต้องร่วมมือกันเพื่อจัดอบรมครูสื่อประจำโรงเรียนขึ้นมาอย่างจริงจัง

2.6 ปัญหาด้านงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่ม รองลงมาคือ ขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของศูนย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งบประมาณที่ได้จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นมีจำนวนจำกัดและเป็นงบที่ใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการผลิตสื่อการสอนเท่านั้น ไม่ได้จัดสรรงบประมาณมาเป็นค่าน้ำมันรถหรือค่าขนส่งสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ จึงทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่คล่องตัวเท่าที่ควร และครูผู้สอนก็ไม่มาใช้สื่อมากนัก แต่ถ้ามีงบโดยเฉพาะเพื่อบริการจัดส่งสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้ ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการคงจะกระตือรือร้นในการใช้และรับบริการมากกว่านี้ ส่วนการขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของศูนย์นั้น อาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจหรือขาดความรู้ในค่านี้นี้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า จึงนำงบประมาณไปจัดซื้อสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แทน ทำให้ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งจำเป็น ที่เก็บปัจจัยสำคัญในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของศูนย์

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของเจ้าหน้าที่ศูนย์

ด้านการวางแผน การบริหารศูนย์วิชาการยังไม่เป็นเอกเทศ ต้องขึ้นอยู่กับประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม โดยที่หัวหน้าสำนักงานกลุ่มซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์วิชาการ ไม่มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ในศูนย์วิชาการ เช่น การใช้งบประมาณ การเรียกครูวิชาการกลุ่มมาช่วยงานหรือการวางแผนปรับปรุงและดำเนินการต่าง ๆ โดยเด็ดขาดได้ เพราะต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่มด้วย ทำให้เกิดความล่าช้าและไม่คล่องตัวในการบริหารงาน ดังนั้นถ้าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดของเขตภารกิจของศูนย์วิชาการที่ชัดเจน ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการอย่างเต็มที่ มีอิสระในการตัดสินใจในด้านการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิชาการของกลุ่มแล้ว ก็จะทำให้การปฏิบัติงานคล่องตัวยิ่งขึ้น

ด้านบุคลากร หัวหน้าสำนักงานกลุ่มและครูวิชาการสำนักงานซึ่งทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มไม่มั่นใจในสถานภาพของตนเอง เพราะระเบียบระบุไม่ชัดเจน จึงทำให้มองไม่เห็นความสำคัญของงานศูนย์ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งของบุคลากรที่รับผิดชอบงานของศูนย์วิชาการให้ชัดเจน มีสายงานบังคับบัญชาหรือมีเงินประจำตำแหน่งบ้าง ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีขวัญและกำลังใจที่จะทำงานให้กับส่วนรวมมากขึ้น

ด้านอาคารสถานที่ ห้องทำงานของศูนย์วิชาการอยู่ติดกับห้องเรียน เพราะขอแบ่งห้องเรียนมาเป็นที่ทำงานซึ่งคับแคบมาก ดังนั้นเวลาทำการผลิตสื่อการสอนจึงมีเสียงรบกวนห้องเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นสื่อการสอนและของมีค่าราคาแพงในศูนย์วิชาการมีมากแต่ห้องทำงานของศูนย์ไม่แข็งแรงและปลอดภัยอย่างเพียงพอ จึงอาจจะทำให้สิ่งของเหล่านั้นสูญหายได้ ดังนั้นถ้าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างอาคารของศูนย์เป็นเอกเทศได้ มีห้องเก็บสื่อและห้องทำงานเพียงพอก็จะทำให้การทำงานของศูนย์วิชาการก้าวหน้าไปกว่าเดิมได้

ด้านการผลิตและบริการสื่อการสอน งานหลักของศูนย์วิชาการคือ การผลิตและบริการสื่อการสอนให้กับครูในโรงเรียนต่าง ๆ ให้นำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีน้อย ขาดความรู้

และประสบการณ์ จึงปฏิบัติงานด้านธุรการของสำนักงานกลุ่มเป็นหลัก งานผลิตและบริการ เป็นงาน
รองครูผู้สอนจึงได้รับบริการสื่อการสอนจากศูนย์ไม่เต็มที่ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติจึงควรจัดอบรม สัมมนา หรือให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์บ่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้
ปฏิบัติงานได้ตรงกับความมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์วิชาการอย่างแท้จริง

ด้านงบประมาณ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่า
ยานพาหนะ เวลาออกเยี่ยมเยียน หรือบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งการไปประสานงาน
กับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดด้วย ดังนั้นจึงทำให้การ
ปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการอยู่ในขอบเขตจำกัด ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร แต่ถ้าสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ตั้งงบประมาณสนับสนุน เพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่
ศูนย์วิชาการ และคณะทำงานบ้างก็คงจะทำให้ขวัญและกำลังใจดีขึ้น การบริหารศูนย์วิชาการในทุก ๆ
ด้านคงจะคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ปัญหาการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ของครูผู้สอน

จากการศึกษาพบว่า การใช้บริการมีปัญหามากที่สุดคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ
ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ รองลงมาคือ ศูนย์วิชาการไม่มีสถานที่สำหรับให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอน
ก่อนนำไปใช้สอนจริง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการสอนส่วนใหญ่ในศูนย์วิชาการ เป็นสื่อการสอน
ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งมาให้โดยตรง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ทางศูนย์
วิชาการได้ดำเนินการจัดหาและผลิตเพิ่มเติมให้เพียงพอแก่ความต้องการของครูผู้สอน แต่ในทาง
ปฏิบัติจริง เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลับมีหน้าที่อื่น ๆ ต้องรับผิดชอบมาก เช่น งานธุรการกลุ่ม หรือ
งานสอนประจำ จึงทำงานด้านการผลิตและบริการสื่อการสอนได้น้อยลง ผลที่ตามมาคือมีสื่อไม่เพียงพอ
และอีกประการหนึ่งงบประมาณมีจำกัด ประสบการณ์ด้านการผลิตก็น้อยจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด
ปัญหา ส่วนที่ศูนย์วิชาการไม่มีสถานที่ให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริงนั้น ก็อาจเป็นเพราะ
อาคาร เอกเทศของศูนย์ไม่มี ห้องอาศัยห้องเรียนที่เด็กใช้เรียนบางส่วนเป็นห้องทำงานศูนย์ ดังนั้นจึงมี
พื้นที่ห้องใช้เฉพาะงานที่จำเป็นเท่านั้น ไม่สามารถจัดที่เฉพาะให้ครูได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนสอนจริงได้
นอกจากจะมีอาคาร ของศูนย์ เป็น เอกเทศหรือโรงเรียนมีห้องว่างอย่างเพียงพอเท่านั้น

5. ความต้องการสื่อการสอนของครูผู้สอนที่มีต่อสื่อการสอนในศูนย์วิชาการ

จากการศึกษาพบว่า สื่อการสอนในศูนย์วิชาการที่ครูต้องการมากที่สุดประเภทวัสดุ ได้แก่ ของจริง รองลงมาได้แก่ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง และเทปคาสเซ็ท ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ของจริงช่วยให้เด็กประถมศึกษาได้ประสบการณ์ตรงมากที่สุด เพราะเด็กระดับนี้ อายุน้อยแต่มีความอยากรู้อยากเห็นมากและการเรียนรู้จากของจริงช่วยให้เด็กได้ความคิรวบยอด (concept) ที่ถูกหึ่งตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นสื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุด ส่วนของตัวอย่าง หุ่นจำลอง ก็เช่นเดียวกัน ให้ประสบการณ์ตรงได้ดีพอ ๆ กับของจริง ส่วนที่ครูต้องการเทปคาสเซ็ทนั้น อาจเป็นเพราะว่าเทปคาสเซ็ทใช้ง่าย นำไปใช้ได้ในพื้นที่ต่าง ๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม เคลื่อนย้าย สะดวก ใช้ประกอบการสอนได้หลายวิชา เช่น พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ หรือประกอบการเล่านิทานต่าง ๆ จึงทำให้ครูมีความต้องการมากเช่นเดียวกัน

ประเภทเครื่องมือที่ครูต้องการใช้มากที่สุดได้แก่ เครื่องโรเนียว รองลงมาได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เครื่องโรเนียวมีความจำเป็นมากในการทำข้อสอบ ผลิตบทเรียน ทำจุดประสงค์ และทำงานธุรการต่าง ๆ ได้โดยรวดเร็วและมีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการจึงทำให้ครูมีความต้องการสูง ส่วนเครื่องฉายสไลด์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ที่มีความต้องการลำดับรองลงมานั้นอาจเป็นเพราะว่า สไลด์และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะนั้นเป็นสื่อที่ให้ภาพและสีที่สวยงามและชัดเจน ตรงกับความสนใจของเด็กในวัยนี้ เพราะสไลด์ให้ทั้งภาพและเสียงที่เหมือนจริง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะครูสามารถใช้แทนกระดานดำได้เป็นอย่างดี คือ ลบ เขียนใหม่ แก้คำผิดได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ครูนิยมใช้กันมาก สำหรับเครื่องพิมพ์ดีดนั้นส่วนใหญ่ครูใช้เพื่อพิมพ์ข้อสอบ คำบรรยายรายวิชา แบบฝึกหัด และงานธุรการอื่น ๆ ครูจึงนิยมใช้กันมากเช่นเดียวกัน

ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรมที่ครูต้องการมากที่สุดคือ ชุดการสอนและชุดทดลอง รองลงมาได้แก่ ชุดสไลด์สำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม และชุดแสดงการสาธิต ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดการสอนและชุดทดลองนั้นช่วยแก้ปัญหาในด้านการเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนสอนซึ่งอาจทำให้ครูยุ่งยากในการจัดหาหรือขอยืมในที่ต่าง ๆ เพราะครูผู้สอนไม่มีเวลา แต่การมีชุดการสอนและชุดทดลองสำเร็จรูปให้ครูได้ใช้จึงเป็นการอำนวยความสะดวกในการสอนอีกประการหนึ่ง และช่วยแก้ปัญหาความไม่ชำนาญ ขาดความรู้และทักษะทางการสอนแก่ครูอีกประการหนึ่งด้วย ส่วนชุดสไลด์

สำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม และชุดแสดงการสาธิตก็เช่นเดียวกัน เป็นสิ่งที่ช่วยลดการสอนของครู ทำให้ครูมีเวลาทำงานด้านอื่น ๆ และนักเรียนก็สามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความพอใจอีกด้วย

6. ความต้องการลักษณะงานบริการที่ให้ศูนย์วิชาการจัดเพิ่มเติมของครูผู้สอน

จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการให้จัดบริการเพิ่มเติมมากที่สุดคือ จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการมีสื่อการสอนหลายประเภทโดยเฉพาะประเภทเครื่องมือนั้นเป็นสื่อการสอนที่ครูไม่คุ้นเคยมาก่อน จึงไม่ชำนาญหรือไม่กล้าที่จะมีใช้ และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการก็ไม่ได้จัดอบรมการใช้แก่ครูอีกด้วย จึงทำให้ครูผู้สอนต้องการคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือมากที่สุด ส่วนความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้ วัสดุ อุปกรณ์นั้นก็อาจเกิดจากความไม่มั่นใจในขณะใช้ กลัวเครื่องชำรุดเสียหาย และแก้ไขข้อขัดข้องไม่เป็นซึ่งอาจเกิดผลเสียต่อการเรียนการสอนได้ ครูจึงต้องการได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือ หรือออกแนะนำตามโรงเรียนต่าง ๆ และจัดอบรมการใช้ หรือตั้งครูสื่อประจำโรงเรียนเป็นตัวแทนมาฝึกใช้เครื่องบ่อย ๆ เพื่อให้เคยชินและสามารถนำไปถ่ายทอดหรือช่วยเหลือครูที่โรงเรียนได้ ความต้องการลักษณะนี้ก็อาจจะหมดไป

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการของครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีสื่อการสอนหลาย ๆ ชุดให้บริการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการต้องรับผิดชอบการบริการสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนในกลุ่มทุกโรงเรียน เพื่อให้ครูนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่การสอนของครูแต่ละโรงเรียนนั้นก็จะมีจุดประสงค์ที่ครูวิชาการกลุ่มได้กำหนดไว้ในแต่ละภาคเรียน เพื่อความสะดวกในการออกข้อสอบของกลุ่มเป็นหลัก ดังนั้นการสอนของครูแต่ละโรงเรียนจึงมีเนื้อหาและจุดประสงค์คล้ายคลึงกัน ถ้าเกิดโรงเรียนใดมามีสื่อการสอนที่ศูนย์วิชาการกลุ่มได้ก่อน ก็สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ตรงตามแผนการสอน ส่วนโรงเรียนที่มามีทีหลังก็อาจจะไม่มีสื่อการสอนที่มีเนื้อหาตรงกับแผนการสอนได้ ดังนั้นถ้าศูนย์วิชาการมีสื่อการสอนชนิดเดียวกันหลาย ๆ ชุดให้บริการแล้วก็คงจะลดปัญหาด้านนี้ลงได้ ส่วน

ความคิดเห็นที่ครูต้องการให้ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกไปแนะนำหรือสาธิตการสอนนั้นอาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนไม่เป็น โดยเฉพาะสื่อประเภทเครื่องมือ เช่น เครื่องฉายสไลด์ และ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แต่มีความต้องการอยากจะใช้ เพราะเห็นว่าช่วยเร่งเร็ว และกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี จึงอยากให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไปแนะนำ และนอกจากนั้นครูผู้สอนมีความคิดเห็นอีกว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรได้ติดตามผลการใช้สื่อการสอนของครูอย่างใกล้ชิดด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเองอาจจะไม่มั่นใจว่าใช้สื่อการสอนแล้วช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหรือไม่ และสื่อการสอนที่ใช้สอดคล้องกับบทเรียนหรือยัง และวิธีการใช้ที่ถูกต้องทำอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้หาก เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการได้ไปติดตามผลการใช้ของครูผู้สอนแล้ว ก็จะทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของครูได้มากที่สุด

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน

8.1 ด้านการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการ ควรมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในด้านผลการเรียน ปัญหาและความต้องการของครูจะเป็นข้อมูลที่ทำให้คณะทำงานศูนย์สามารถวางแผนการดำเนินงานได้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของครูและความพร้อมของศูนย์ ส่วนความคิดเห็นรองลงมาก็คือ ศูนย์วิชาการควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์วิชาการ เป็นงานใหม่ เจ้าหน้าที่ศูนย์อาจมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ยังไม่ดีพอ จึงดำเนินงานไปตามความจำเป็นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้สอนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของศูนย์อย่างเพียงพอ จึงน่าจะมีการกำหนดหรือชี้แจงออกมาให้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน

8.2 ด้านบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานศูนย์วิชาการ เน้นหนักทั้งงานผลิตและบริการสื่อการสอน ดังนั้นถ้าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการพูด โน้มน้าว ชักจูงหรือประชาสัมพันธ์ให้ครูมาใช้สื่อการสอนที่ศูนย์วิชาการได้ ก็จะทำให้ภารกิจของศูนย์บรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น ส่วนความคิดเห็นรองลงมาก็คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา หรือมี

ความรู้ด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานศูนย์เน้นหนักด้านการผลิตและบริการดังกล่าว ฉะนั้นผู้ที่ทำงานนี้ได้ดีก็คือ ผู้ที่จบทางเทคโนโลยีทางการศึกษาและมีความรู้ด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะนั่นเอง

8.3 ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีตู้เก็บหรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกให้ และเก็บรักษามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการสอนมีหลายประเภท การมีตู้เก็บหรือชั้นวางเป็นสัดส่วน มีทะเบียนคุมอย่างเป็นระบบ จึงน่าจะสะดวกต่อการให้บริการ ตรวจสอบ และเก็บรักษา ส่วนความคิดเห็นรองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีอาคาร เป็นเอกเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการต้องแบ่งห้องเรียนบางส่วนของอาคารเรียนมาเป็นที่ทำการศูนย์ ทำให้โรงเรียนเดือดร้อนเรื่องห้องเรียนไม่พอ และการมีห้องดำเนินงานที่คับแคบก็ไม่สะดวกในการทำงานหลาย ๆ ด้าน แต่ถ้าแยกอาคารออกมาเป็นสัดส่วนออกมาจากห้องเรียนเป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการโดยเฉพาะ ก็จะทำให้การดำเนินงานคล่องตัวยิ่งขึ้น

8.4 ด้านการผลิตสื่อการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่อที่ผลิตได้ในศูนย์วิชาการควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้และตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อการสอนส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดส่งมาเพื่อเป็นตัวอย่างเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อศูนย์วิชาการมีโครงการผลิตสื่อการสอนเพื่อสนองความต้องการของครูก็ควรคำนึงถึงความเหมาะสม เช่น สอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้ และตรงกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้สื่อการสอนที่ผลิตได้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ส่วนความคิดเห็นรองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมี วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อการสอนให้พร้อมแต่ต้นปีการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การมีวัสดุ อุปกรณ์ หรือวัสดุครบพร้อมแต่ต้นปีนั้นอาจทำให้แผนงานหรือโครงการในการผลิตสื่อการสอนที่วางไว้ประสบผลสำเร็จได้ไม่ยากนัก

8.5 ด้านการบริการสื่อการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีในศูนย์วิชาการแจกจ่ายไปตามโรงเรียนในกลุ่มทุกโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าศูนย์วิชาการมีสื่อการสอนอะไรที่ตรงกับความต้องการบ้าง และการที่ครูต้องเดินทางมาสอบถามกับเจ้าหน้าที่ถึงศูนย์วิชาการ เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เสียเวลา และไม่สะดวกอย่างยิ่ง จึงทำให้ครูไม่ยอมมาใช้บริการ แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์แจกจ่ายให้ครูทุกคนในโรงเรียนได้ ก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกและเผยแพร่

งานของศูนย์ได้อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนความคิดเห็นรองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำทะเบียนสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์ให้เรียบร้อยเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อการสอนที่ครูยืมไปใช้ตามโรงเรียนต่าง ๆ อาจเกิดการชำรุด ศูนย์หาย หรือถูกสับเปลี่ยน ไม่สามารถติดตามกลับคืนมาได้ เนื่องจากไม่มีทะเบียนควบคุมเพื่อการตรวจสอบ ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อศูนย์วิชาการได้

8.6 ด้านงบประมาณ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันศูนย์วิชาการขาดแคลนงบประมาณ ไม่สามารถจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่ห้องการได้ จึงมีสื่อการสอนไม่เพียงพอแก่ความต้องการของครู หากได้งบประมาณเพิ่มมากกว่าที่เป็นอยู่ การบริหารศูนย์วิชาการก็จะคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนความคิดเห็นรองลงมาคือ ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับซ่อมแซม และบำรุงรักษา วัสดุ เครื่องมือ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอตลอดปีนั้นอาจเป็นเพราะว่า ศูนย์วิชาการได้รับความสนใจจากครูผู้สอนมากพอสมควร มีการยืมมาใช้เป็นประจำโดยครูมายืมด้วยตนเองเพื่อนำไปสอนที่โรงเรียนซึ่งไม่ใช่ที่ตั้งศูนย์ การขนย้ายบ่อย ๆ ก็อาจเกิดการชำรุดเสียหาย แต่ศูนย์วิชาการไม่สามารถซ่อมแซมสื่อหรือเครื่องมือเหล่านี้ได้ เพราะไม่มีงบสำหรับการซ่อมบำรุง แต่ถ้าหากได้รับการจัดสรรงบประมาณทางด้านนี้ให้โดยเฉพาะก็จะสามารถแก้ปัญหาเรื่องการบำรุงรักษาและซ่อมแซมได้ และศูนย์วิชาการก็สามารถบริการสื่อการสอนได้อย่างเป็นปกติตลอดไป

ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของเจ้าหน้าที่ศูนย์ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน

ปัญหาและความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ครูผู้สอน และผู้บริหารก็คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีความคิดเห็นว่าปัญหาสำคัญในการผลิตและบริการสื่อการสอนนั้นคือ ปัญหาเรื่องศูนย์วิชาการขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิตและการมีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาในระดับมาก ในขณะที่เดียวกันเมื่อเรามองปัญหาการมาใช้บริการสื่อการสอนของครูก็พบว่ามีความสำคัญอันดับหนึ่งคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และ

ผู้บริหารก็มีความคิดที่สอดคล้องอย่างยิ่งในเรื่องที่ว่า ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอ ซึ่งความคิดเห็นของผู้บริหารแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันงบประมาณยังไม่เพียงพอ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์มีปัญหาคือ การมีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับให้บริการแก่ครูผู้สอน โดยการเพิ่มงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการผลิตให้เพียงพอในแต่ละปีสำหรับในด้านความห้องการนั้นพบว่าครูผู้สอนมีความต้องการให้ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการจัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการสอนมากแต่ขาดความมั่นใจหรือไม่คุ้นเคยกับสื่อบางชนิดโดยเฉพาะสื่อประเภทเครื่องมือ เช่น เครื่องฉายสไลด์ หรือเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องการคู่มือแนะนำการใช้มาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารที่ว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำคู่มือการใช้สื่อและเครื่องมือที่จำเป็นให้ครูในกลุ่มให้ทราบ เพราะผู้บริหารคงคิดว่าการที่ครูผู้สอนใช้สื่อไม่เป็น อาจเนื่องมาจากขาดความรู้หรือขาดผู้แนะนำที่ดี ก็อาจทำให้ครูละเลยหรือไม่ใช้สื่อการสอนก็เป็นได้ ซึ่งก็ตรงกับปัญหาการบริการสื่อการสอนของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการในข้อที่ว่า ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอนซึ่งเป็นปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูใช้สื่อไม่เป็นจึงไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรได้เร่งดำเนินการแก้ปัญหา โดยจัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้สื่อและเครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยเร็วที่สุด อีกประการหนึ่งด้วย

สำหรับปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการที่มีความขัดแย้งกันอยู่ข้างนี้ก็คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีความเห็นว่า การบริหารศูนย์วิชาการควรเน้นในเรื่องของงบประมาณ โดยเฉพาะควรมีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม แต่ผู้บริหารกลับเห็นว่าการบริหารศูนย์วิชาการควรเน้นในเรื่องการผลิตสื่อการสอนมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องการผลิตสื่อการสอนควรผลิตให้สอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้ และตรงกับความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

จากปัญหาและความคิดเห็นทั้งที่สอดคล้องกันและขัดแย้งกันดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เพราะการบริหารศูนย์วิชาการนั้นต้องอาศัยทั้งงบประมาณ ทั้งการผลิตและการบริการ การมีงบประมาณมากก็จะทำให้ศูนย์วิชาการสามารถจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อสอนมาสนับสนุนงานของศูนย์ได้มาก และก็จะทำให้มีสื่อการสอนให้บริการอย่างเพียงพอ นอกจากนั้นการที่

ศูนย์วิชาการได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้บริการบ้าง เช่น จัดทำคู่มือการใช้สื่อและ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ในศูนย์ให้ครุมีใช้ประกอบการใช้ทุกคน จัดอบรมการใช้สื่อหรือเจ้าหน้าที่ ศูนย์วิชาการได้ออกแนะนำสาธิตการสอนให้เป็นตัวอย่างแก่ครูบ้าง ก็จะทำให้ศูนย์วิชาการเกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ครูผู้สอน และนักเรียนก็ได้รับความรู้และวิธีการใหม่ ๆ อีกด้วย เมื่อครูได้มีการนำสื่อการสอนไปใช้ประกอบการ เรียนการสอนเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอแล้วก็ย่อมจะทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามอีกด้วย ซึ่งก็หมายความว่าศูนย์วิชาการสามารถช่วย แก้ปัญหาการขาดคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรกำหนดงบประมาณให้ชัดเจนในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เช่น งบประมาณสำหรับการผลิต งบประมาณสำหรับ ค่ายานพาหนะหรือค่าน้ำมันรถ งบประมาณสำหรับค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทน ที่เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ออกบริการ เป็นต้น
2. สื่อการสอนในศูนย์วิชาการควรเป็นสิ่งสำเร็จรูป เช่น ชุดการสอน บทเรียนโปรแกรม ชุดสไลด์สำเร็จรูป เป็นต้น เพื่อให้การนำไปบริการหรือการมายืมใช้สามารถขนย้ายได้สะดวก และถ้าสามารถเพิ่มสื่อการสอนประเภทโทรทัศน์ หรือวีดีโอเทป ได้ด้วยก็จะยิ่งดีเพราะเด็กสนใจมาก
3. ควรมีเจ้าหน้าที่รับตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดใน ระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529
4. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการ เชิญชวนครูในโรงเรียนให้ใช้บริการสื่อการสอน ที่ศูนย์วิชาการให้มาก หรืออาจกำหนดมาตรการสำคัญที่ทำให้ครูต้องไปใช้สื่อการสอนให้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนในศูนย์วิชาการกับครูโรงเรียน นอกศูนย์วิชาการ โดยใช้สื่อการสอนที่มีในศูนย์วิชาการร่วมกัน และครูที่ไม่ใช้สื่อการสอนในศูนย์วิชาการ เพื่อจะได้ทราบว่าศูนย์วิชาการช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้นจริงหรือไม่

2. ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ในจังหวัดอื่น ๆ ที่ได้จัดตั้งศูนย์ เพื่อให้ได้หาทางปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถเร่งรัด
คุณภาพการประถมศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการได้อย่าง
แท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

113

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2528 กรุงเทพมหานคร 2529,
213 หน้า

_____ โครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี - ศีรสะเกษ)

_____ โดยความช่วยเหลือของธนาคารโลก ระยะเวลาที่ 1 2527, 92 หน้า

_____ ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา เล่ม 1 สำนักงานโครงการรับ

_____ ความช่วยเหลือ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 2530, 45 หน้า

✓ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สรุปการประเมินผลโครงการการพัฒนารูปแบบการ
ปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี - ศีรสะเกษ) กองประเมินผลการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2530, 39 หน้า

จิตรบรรจง สมครุฑ การสำรวจปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของหน่วยโฮตทัศน์ศึกษาของ
โรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2511, 156 หน้า อัดสำเนา

✓ ชม ภูมิภาค การบริหารโครงการเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 128 หน้า

เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โอเคียนส์โตร์ 2522,
206 หน้า

✓ ไชยยศ เรืองสุวรรณ การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2526,
244 หน้า

ชนิศา พิทักษ์สฤษดิ์ การผลิตและการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 158 หน้า อัดสำเนา

นราพร มยุระสาคร โครงการเสนอแนะเพื่อจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูหมู่บ้าน
จอมบึง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 96 หน้า อัดสำเนา

- บุรีรัมย์, จังหวัด ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 2529, 67 หน้า
- ✓ประสิทธิ์ ดงยั้งศิริ การวิเคราะห์และประเมินโครงการ (Project Analysis Appraisal)
เรือนแก้วการพิมพ์ 2524, 295 หน้า
- ประหยัด จีระวรพงศ์ เอกสารประกอบเทคโนโลยี 420 การจัดการสื่อการสอน ภาควิชา
เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
2522, 118 หน้า
- ✓ยุวบุษ บวรสุขประชา ปัญหาการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางของไทย
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 170 หน้า อัครสำเนา
- ✓ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวิกิจการพิมพ์ 2524,
287 หน้า
- วิเชียร เกตสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3
เรือนอักษร 2524, 153 หน้า
- ✓วิบูลย์ สุทธาพันธ์ ปัญหาการบริหารของหน่วยงานเทคโนโลยีทางการศึกษาของกลุ่มวิทยาลัยครู
ภาคตะวันตกของไทย วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 180 หน้า
อัครสำเนา
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง กรมสามัญศึกษา คู่มือการจัดการโสตทัศนศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์
เขตการศึกษา 5 2523, 144 หน้า
- ✓สมาน รังสิโยภิญช์ หลักการบริหารเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 8 สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. 2527,
137 หน้า
- ✓สมพงษ์ เกษมสิน การบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 2 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2513, 658 หน้า
- ✓สำเนา วราภรณ์ คำบรรยายรายวิชา Administration of Audio - Visual Program
แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512, 170 หน้า
- "องค์การซีมีโอ SEAMEO" สามัญศึกษา 3 : 17 - 22 เมษายน - พฤษภาคม 2523
- ✓อุทัย บุญประเสริฐ "การบริหาร : หลักทั่ว ๆ ไป" คู่มือบริหารการประถมศึกษาจังหวัด เล่ม 5
หน้า 83 - 87 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2527

- ✓ ภูษิต บุญประเสริฐ "หลักและวิธีการติดตามควบคุมกำกับการงานและการประเมินผล" คู่มือการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด เล่ม 5 หน้าที่ 117 - 136 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2527
- _____ "การบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์" คู่มือการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด เล่ม 5 หน้า 88 - 100 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2527
- ✓ ภูบล บรรเทาสุภวาท "การประเมินผลงานการศึกษา" การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา หน้า 447 - 451 สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ 2526
- ✓ อำนาจ จันทรแป้น "ศูนย์วิชาการในโรงเรียน" ศึกษาศาสตร์สาร 3 : 18 - 22 กันยายน 2521
- ✓ Brown, James W., and Others. Administering Educational Media : Instructional Media and Library Sciences. New York, McGraw-Hill Book Co., 1972. 520 p.
- ✓ De Kieffer, Robert E. Audiovisual Instruction. The Center for Applied Research in Education, Inc., New York, 1965. 117 p.
- Erickson, Carton W.H. Administering Instructional Media Programs. New York, The Macmillan Company, 1968. 660 p.
- ✓ Hartley, Harry J. Educational Planning - Programming - Budgeting. Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1968. 290 p.
- Kurth, Elarence H. "A Study of Audio - Visual Programs in School of Education of Selected Midwestern Universities," Thesis Abstracts Series. No.3. School of Education, Indiana University, 1952. p. 73 - 79
- ✓ Prudenciado, Sofia Lozano, "A Proposed Audio - Visual Program For the Philippines Normal College," Thesis Abstract Series. 1955. Vols. 7 - 8, p. 239 - 244
- Wait, Clifford V. "A Study of Audio - Visual Programs in Selected teachers Colleges in the United States for the Purpose of Identifying and Describing some Effective Administrative Patterns," School of Education, Indiana University, Thesis Abstract Series No.5. 1954. p. 223 - 228.

כרמל פורת

ครูท

ที่ ศธ 1434/1076

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ถนนอิสาน บร 31000

8 กุมภาพันธ์ 2531

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1. แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
 2. แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน
 3. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

ด้วยนายกำพล กระทบผล นิสิตปริญญาโท วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการบริหารงาน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและพัฒนาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์โดยส่วนรวมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่มโรงเรียนได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว และรวบรวมส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ภายในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2531 นี้

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดิ์ จันทหาร

(นายสวัสดิ์ จันทหาร)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ฝ่ายบริหารทั่วไป

โทร • 611402

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

26 มกราคม 2531

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน .....

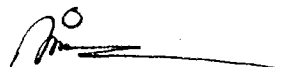
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามสำหรับการวิจัย จำนวน ฉบับ

ข้าพเจ้านายกำพล กระมล นิสิตปริญญาโทวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการบริหารงาน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและพัฒนาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนรวมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านช่วยส่งแบบสอบถามจำนวน ฉบับ ให้กับบุคคลดังต่อไปนี้

- แบบสอบถามชุดที่ 1 หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม จำนวน ฉบับ
 ครูวิชาการสำนักงาน จำนวน ฉบับ
- แบบสอบถามชุดที่ 2 ก ครูผู้สอนโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการ จำนวน ฉบับ
 ข ครูผู้สอนโรงเรียนที่ไม่ได้ตั้งศูนย์วิชาการ จำนวน ฉบับ
- แบบสอบถามชุดที่ 3 ค ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการ จำนวน ฉบับ
 ง ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ได้ตั้งศูนย์วิชาการ จำนวน ฉบับ

เนื่องจากบุคคลที่ผู้วิจัยต้องการมีเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่ม ดังนั้นจึงขอให้ท่านส่งแบบสอบถามโดยวิธีจับฉลากกลุ่มตัวอย่างในข้อ ก, ข และ ง ตามจำนวนที่ระบุข้างต้น และขอความกรุณาให้ท่านช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดส่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอของท่านภายในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2531 นี้ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำพล กระมล)

นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

26 มกราคม 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

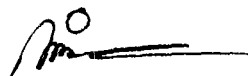
เรียน หัวหน้าสำนักงาน, ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน .....

ข้าพเจ้า นายกำพล กระมล นิสิตปริญญาโท วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการบริหารงาน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและพัฒนาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนรวมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

คำตอบของท่านที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัย ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดและด้วยความสบายใจ เพราะคำตอบของท่านจะไม่มีผลเสียเกี่ยวกับตัวท่านแต่ประการใด

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับความกรุณาจากท่านในครั้งนี้ เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว โปรดรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดส่งไปยังสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหรือกิ่งอำเภอของท่าน ภายในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2530 นี้ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำพล กระมล)

นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

26 มกราคม 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

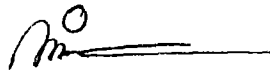
เรียน ผู้บริหาร, ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียน .....

ข้าพเจ้า นายกำพล กระมล นิสิตปริญญาโทวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการบริหารงาน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและพัฒนาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์โดยส่วนรวมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

คำตอบของท่านที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัย ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดและด้วยความสบายใจ เพราะคำตอบของท่านจะไม่มีผลเสียเกี่ยวกับตัวท่านแต่ประการใด

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับ ความกรุณาจากท่านในครั้งนี้ เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามไปยังศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของท่าน ภายในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2531 นี้ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำพล กระมล)

นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ

เรื่อง การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการในด้านการบริหารงาน
สภาพสื่อการสอน และปริมาณการให้บริการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านตาม
ความเป็นจริง

(1) เพศ

ชาย หญิง

(2) อายุ

ไม่เกิน 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

(3) ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี   วิชาเอก .....

ปริญญาตรี   วิชาเอก .....

สูงกว่าปริญญาตรี   วิชาเอก .....

(4) อายุราชการ

- 1 - 5 ปี
- 6 - 10 ปี
- 11 - 15 ปี
- 16 ปีขึ้นไป

(5) ตำแหน่งในกลุ่ม

- หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม
- ครูวิชาการสำนักงาน

(6) ได้รับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนหรือจบการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

- เคย
- ไม่เคย

(7) เวลาปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการ

- เพิ่มเวลา
- ไม่เพิ่มเวลา เพราะ ทำการสอนสัปดาห์ละ ..... ชั่วโมง
- ทำงานอื่น ๆ สัปดาห์ละ ..... ชั่วโมง

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

2.1 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน ตามสภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงใน

ศูนย์วิชาการของท่าน

1. การวางแผนงานหรือโครงการแต่ละครั้งท่านดำเนินการอย่างไร
- ประชุมคณะทำงานก่อนการวางแผนหรือโครงการ
- เขียนโครงการหรือแผนงานก่อนแล้วจึงเสนอคณะทำงาน
- สืบรวจความต้องการของครูและผู้บริหารก่อนการวางแผน

2. บุคลากรในศูนย์วิชาการของท่านเพียงพอในการปฏิบัติงานหรือไม่
- เพียงพอ
- ไม่เพียงพอ
3. สถานที่ตั้งของศูนย์วิชาการของท่านมีลักษณะอย่างไร
- เป็นศูนย์กลางที่ทุกโรงเรียนในกลุ่มไปมาได้สะดวก
- ไม่เป็นศูนย์กลาง
4. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งท่านยึดถืออะไร เป็นเกณฑ์สำคัญที่สุด
- ความสะดวกในการเคลื่อนย้าย
- ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- ประหยัดงบประมาณ
- ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน
5. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งท่านได้รับความร่วมมือจากครูวิชาการกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ใด
- มากที่สุด มาก
- ปานกลาง น้อย
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเลย
6. ขอบเขตการใช้บริการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการแก่ครูผู้สอนในกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้ว
- ครอบคลุมทุกโรงเรียนในกลุ่ม
- บริการได้เฉพาะบางโรงเรียนที่อยู่ใกล้ศูนย์วิชาการ
- บริการได้เฉพาะโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการ
- บริการเฉพาะโรงเรียนที่ขอความช่วยเหลือเท่านั้น
7. ท่านคิดว่าครูในกลุ่มโรงเรียนของท่านสนใจใช้บริการสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการ
อยู่ในเกณฑ์ใด
- มากที่สุด มาก
- ปานกลาง น้อย
- ไม่ใช้บริการเลย

8. ได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ ในศูนย์วิชาการอย่างไร
- เก็บแยกประเภทมีบัญชีรูดคุม
  - เก็บรวมไว้ด้วยกัน มีบัญชีรูดคุม
  - เก็บรวมไว้ด้วยกัน ไม่มีบัญชี
  - เก็บแยกประเภท ไม่มีบัญชี
9. ได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของท่านอย่างไร
- ตรวจสอบอย่างละเอียดทุกครั้งก่อนและหลังใช้
  - ตรวจสอบบ้างแต่ไม่ทุกครั้ง
  - ตรวจสอบเฉพาะเวลาเกิดชำรุด
  - ไม่เคยตรวจสอบเลย
10. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของท่านมีการประสานงานกันอย่างไร
- ประสานงานกับโรงเรียนในกลุ่มและศูนย์วิชาการอื่นอยู่เสมอ
  - ประสานงานเฉพาะกับโรงเรียนในกลุ่มเท่านั้น
  - ไม่เคยประสานงานเลย
11. สื่อการสอนที่อยู่ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของท่าน ส่วนใหญ่ได้มาโดยวิธีใด
- จัดทำขึ้นเอง
  - จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ
  - สบช. จัดส่งมาให้โดยตรง
  - ได้จากการบริจาค
12. การให้บริการท่านได้แนะนำวิธีใช้สื่อการสอนเพียงใด
- แนะนำอย่างละเอียด
  - แนะนำอย่างคร่าว ๆ
  - ไม่เคยแนะนำเลย

13. วิธีการให้บริการที่ใช้มากที่สุด
- ครูมายืมสื่อที่ศูนย์ด้วยตนเอง
  - โรงเรียนจัดเจ้าหน้าที่มายืมแทนครู
  - เจ้าหน้าที่ศูนย์นำสื่อออกให้บริการที่โรงเรียน

2.2 สภาพสื่อการสอนและปริมาณการให้บริการ โปรดกาเครื่องหมาย (✓)

ตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในศูนย์วิชาการของท่าน

สื่อการสอน	สภาพที่เป็นอยู่			ปริมาณการให้บริการ				
	จำนวนทั้งหมด	ใช้ได้จำนวน	หน่วยนับ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ประเภทวัสดุ</u>								
1. รูปภาพ			แผ่น					
2. แผนภูมิ			แผ่น					
3. แผนสถิติ			แผ่น					
4. แผนภาพ			แผ่น					
5. แผนที่			แผ่น					
6. ลูกโลก			ลูก					
7. ของจริง			ชิ้น, อัน					
8. หุ่นจำลอง			ชิ้น, อัน					
9. ของตัวอย่าง			ชิ้น, อัน					
10. กระเป๋าหนัง			แผ่น					
11. แผ่นป้ายผ้าสาส์น			แผ่น					
12. คู่มือ			คู่มือ					
13. จอฉาย			จอ					
14. แผ่นภาพโปร่งใส			แผ่น					
15. แผ่นสไลด์			แผ่น					
16. ภาพพลิก			ชุด					
17. ป้ายนิเทศ			แผ่น					
18. เทปคาสเซ็ท			ตลับ					

สื่อการสอน	สภาพที่เป็นอยู่			ปริมาณการให้บริการ				
	จำนวนทั้งหมด	ใช้ได้จำนวน	หน่วยนับ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ประเภทเครื่องมือ</u>								
1. เครื่องฉายสไลด์			เครื่อง					
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ			เครื่อง					
3. เครื่องขยายเสียง			เครื่อง					
4. เครื่องบันทึกเสียง			เครื่อง					
5. เครื่องบันทึกเสียงเชิงโครโมสโคป			เครื่อง					
6. เครื่องรับวิทยุ			เครื่อง					
7. เครื่องโรเนียว			เครื่อง					
8. เครื่องพิมพ์ดีด			เครื่อง					
9. เครื่องปรุไซ			เครื่อง					
10. เครื่องเขียนแบบ			ชุด					
11. เครื่องมือทำซิลด์สกรีน			ชุด					
<u>ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม</u>								
1. ชุดการสอน			ชุด					
2. บทเรียนโปรแกรม			เรื่อง					
3. ชุดแสดงการสาธิต			ชุด					
4. ชุดทดลอง			ชุด					
5. ชุดแสดงนิทรรศการ			ชุด					
6. ชุดการสอนสภาพความสมดุลย์			ชุด					
7. ชุดการสอนสภาพอากาศ ลม และทิศทางลม			ชุด					
8. ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป			ชุด					
9. ชุดสไลด์สำเร็จรูป			ชุด					

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มในโรงเรียน

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณ

ปัญหาการวางแผนของศูนย์วิชาการที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาการวางแผน	ปริมาณปัญหาการวางแผน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ ชัดเจนในการดำเนินงานได้					
2. ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การวางแผนงานหรือโครงการ					
3. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูและ ผู้บริหารในการเก็บข้อมูล					
4. ไม่สามารถประสานแผนหรือ โครงการของศูนย์วิชาการกับของ โรงเรียนได้					
5. ไม่สามารถสำรวจปัญหาและความ ต้องการสื่อการสอนของครูได้					
6. คณะทำงานไม่เห็นความสำคัญในการ ร่วมประชุมแต่ละครั้ง					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

3.2 ปัญหาด้านบุคลากร โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณปัญหา
 ในด้านการจัดการบุคลากรของศูนย์วิชาการที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาบุคลากร	ปริมาณปัญหาด้านบุคลากร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีจำนวน ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน					
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการต้องทำการสอน มากเกินไปจึง ไม่มีเวลาปฏิบัติงานใน ศูนย์ฯ ให้เต็มที่					
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถ ออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียน ต่าง ๆ ในกลุ่มได้					
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการขาดความรู้ และทักษะในการดำเนินงานเกี่ยวกับ ศูนย์วิชาการ					
5. คณะทำงานศูนย์วิชาการ ไม่ให้ ความร่วมมือกันในการทำงาน					
6. คณะทำงานศูนย์วิชาการ ไม่ทราบ บทบาทหน้าที่ของตนเอง					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

3.3 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาอาคารสถานที่	ปริมาณปัญหาด้านอาคารสถานที่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการไม่อยู่ในศูนย์กลางของกลุ่มโรงเรียน					
2. ศูนย์วิชาการคับแคบไม่เพียงพอในการจัดเก็บ ผลิตและบริการสื่อการสอน					
3. ศูนย์วิชาการ ไม่มีห้องทำงานเฉพาะด้าน เช่น ห้องมีด ห้องฉาย หรือห้องประชุม					
4. ขาดครุภัณฑ์ เช่น ตู้เก็บ หรือชั้นวางสื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกการหยิบใช้					
5. ที่ทำการศูนย์วิชาการไม่เป็นอาคารเอกเทศ					
6. ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

3.4 ปัญหาการผลิตสื่อการสอน โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณปัญหาการผลิตสื่อการสอนที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านกำลังประสบอยู่ในศูนย์วิชาการ

ปัญหาการผลิตสื่อการสอน	ปริมาณปัญหาการผลิตสื่อการสอน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน					
2. ขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต					
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคที่ร่วมผลิตไม่เข้าใจเนื้อหาในการผลิต					
4. ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต					
5. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต					
6. ไม่แน่ใจในคุณภาพของสื่อการสอนที่ผลิตได้					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

3.5 ปัญหาการบริการสื่อการสอน โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณปัญหาการบริการสื่อการสอนที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านกำลังประสบอยู่ในศูนย์วิชาการ

ปัญหาการบริการสื่อการสอน	ปริมาณปัญหาการบริการสื่อการสอน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่ทราบถึงความต้องการของครูผู้สอน					
2. มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับการบริการ					
3. ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของสื่อการสอน					
4. ครูผู้สอนมาขอใช้บริการไม่ตรงตามกำหนดเวลาที่ศูนย์วิชาการเปิดบริการ					
5. ครูผู้รับบริการไม่มีความรับผิดชอบทั้งในด้านการจอง การใช้และส่งคืนสื่อการสอน					
6. ขาดครูสื่อการสอนประจำโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านสื่อการสอนกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

3.6 ปัญหาด้านงบประมาณ โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณปัญหา
ด้านงบประมาณของศูนย์วิชาการที่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ท่านกำลังประสบอยู่

ปัญหางบประมาณ	ปริมาณปัญหาด้านงบประมาณ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. งบประมาณจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในแต่ละปีไม่เพียงพอ					
2. ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ตาม ความต้องการของศูนย์วิชาการได้					
3. ไม่มีงบประมาณในการบำรุง ซ่อมแซม สื่อและเครื่องมือเมื่อเกิดชำรุดได้					
4. ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะใน การนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียน ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม					
5. ขาดงบประมาณในด้านการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงานของศูนย์วิชาการ					
6. การขอใช้งบประมาณในแต่ละครั้ง มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ ตามความรู้สึกร
ที่เป็นจริงในทัศนะส่วนตัวของท่าน

ด้านการวางแผน .....

.....
.....

ด้านบุคลากร .....

.....
.....

ด้านอาคารสถานที่ .....

.....
.....

ด้านการผลิตและบริการ .....

.....
.....

ด้านงบประมาณ .....

.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับครูผู้สอน

เรื่อง การศึกษาสถานภาพและปัญหาการใช้วิทยุวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ
 ตอนที่ 2 ปัญหาการใช้บริการสื่อการสอนจากศูนย์วิทยุวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ตอนที่ 3 ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการจากศูนย์วิทยุวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ตอนที่ 4 ความคิดและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิทยุวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

(1) เพศ

- ชาย หญิง

(2) อายุ

- ไม่เกิน 30 ปี
 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี
 51 ปีขึ้นไป

(3) ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

(4) อายุราชการ

 1 - 5 ปี 11 - 15 ปี 6 - 10 ปี 16 ปีขึ้นไป

(5) โรงเรียนที่ทำการสอน

 เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

(6) ได้รับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนหรือจบการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

 เคย ไม่เคย

ตอนที่ 2 ปัญหาการใช้บริการสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณของปัญหาที่ท่านได้ประสบในการใช้บริการตามความเป็นจริง

ปัญหาการใช้บริการ	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่ทราบว่ามีสื่อการสอนอะไรบ้าง สำหรับบริการ					
2. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อขอใช้ สื่อการสอนจากศูนย์วิชาการ					
3. ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการใช้ สื่อการสอนและเครื่องมือทาง โสตทัศนศึกษา					
4. มีสื่อการสอนบริการให้ยืมไม่ตรงกับ ความต้องการ					

ปัญหาการใช้บริการ	ปริมาณปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการ ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ					
6. ศูนย์วิชาการไม่ได้เตรียมวัสดุเครื่องมือ และสื่อการสอนให้พร้อมที่จะบริการ					
7. ศูนย์วิชาการไม่มีสถานที่สำหรับให้ครู ได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนที่จะนำ ไปใช้สอนจริง					
8. ต้องเสียเวลาและยุ่งยากมากใน การติดต่อขอยืมสื่อการสอน					
9. ศูนย์วิชาการอยู่ไกลไม่สะดวกใน การไปขอใช้บริการ					
10. ขาดยานพาหนะในการไปรับและส่งสื่อ การสอนที่ศูนย์วิชาการ					

ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความต้องการสื่อการสอนและลักษณะงานบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1. ความต้องการสื่อการสอน โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความต้องการสื่อการสอนที่อยากให้ศูนย์วิชาการจัดบริการให้ ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของท่าน

สื่อการสอน	ปริมาณความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ประเภทวัสดุ</u>					
1. รูปภาพ					
2. แผนภูมิ					
3. แผนสถิติ					
4. แผนภาพ					
5. แผนที่					
6. ลูกโลก					
7. ของจริง					
8. หุ่นจำลอง					
9. ของตัวอย่าง					
10. กระเป๋าหนัง					
11. แผ่นป้ายผ้าสาหลี					
12. หุ่นทรทัศน์					
13. จอฉาย					
14. แผ่นภาพโปร่งใส					
15. แผ่นสไลด์					
16. ภาพพลิก					
17. ป้ายนิเทศ					
18. เทปคาสเซ็ท					

สื่อการสอน	ปริมาณความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ประเภทเครื่องมือ</u>					
1. เครื่องฉายสไลด์					
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ					
3. เครื่องขยายเสียง					
4. เครื่องบันทึกเสียง					
5. เครื่องบันทึกเสียงชิงโครไนส์					
6. เครื่องรับวิทยุ					
7. เครื่องโรเนียว					
8. เครื่องพิมพ์ดีด					
9. เครื่องปรุไข					
10. เครื่องเขียนแบบ					
11. เครื่องมือทำซิลด์สกรีน					
<u>ประเภทเทคนิควิธีหรือกิจกรรม</u>					
1. ชุดการสอน					
2. บทเรียนโปรแกรม					
3. ชุดแสดงการสาธิต					
4. ชุดทดลอง					
5. ชุดแสดงนิทรรศการ					
6. ชุดการสอนสภาพความสมคูลย์					
7. ชุดการสอนสภาพอากาศ ลมและทิศทางลม					
8. ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป					
9. ชุดสไลด์สำเร็จรูป					

2. ความต้องการลักษณะงานบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โปรคทำเครื่องหมาย (✓)
ลงในช่องปริมาณความต้องการลักษณะงานบริการที่อยากให้ศูนย์ฯ จัดให้เพิ่มเติมตรงกับความต้องการที่แท้จริงของท่าน

ความต้องการรับบริการ	ปริมาณความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา					
2. จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อและอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อความสะดวกในการ เลือกใช้ส่งไปตาม โรงเรียนต่าง ๆ					
3. จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีทางการศึกษา					
4. จัดอบรมการใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ					
5. ให้คำแนะนำในการ เลือกและผลิตสื่อ การสอน					
6. ต้องการให้ศูนย์นำสื่อการสอนไปบริการ ถึงโรงเรียน					

ความต้องการอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้บริการจากศูนย์วิชาการตาม
ความรู้สึกที่เป็นจริงในทัศนะส่วนตัวของท่าน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย

แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

เรื่อง การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

(1) เพศ

เพศ

หญิง

(2) อายุ

ไม่เกิน 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

(3) ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

(4) อายุราชการ

- 1 - 5 ปี
- 6 - 10 ปี
- 11 - 15 ปี
- 16 ปีขึ้นไป

(5) สภาพโรงเรียน

- เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
- ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

(6) ได้รับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนหรือจบการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

- เคย
- ไม่เคย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการตามความต้องการในทัศนะส่วนตัวของท่าน

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านการวางแผน</u>					
1. ศูนย์วิชาการควรมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน					

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. ศูนย์วิชาการควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินงานให้ชัดเจน					
3. ศูนย์วิชาการควรมีการวางแผนใน ระยะยาวเพื่อกำหนดการอย่าง ต่อเนื่อง					
4. ศูนย์วิชาการควรมีแผนระยะสั้นหรือ แผนปฏิบัติการ โดยกำหนดวิธีการ ดำเนินงาน ขั้นตอน และทรัพยากร ที่ต้องใช้อย่างละเอียด					
5. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานแต่ละ โครงการควรมีการสรุปผลรายงาน ผลต่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน					
6. การวางแผนงานหรือโครงการใน ปีต่อไป ควรดำเนินงานให้แล้วเสร็จ ก่อนสิ้นปีการศึกษา					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านบุคลากร</u>					
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจบการศึกษา ทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือ มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอน โดยเฉพาะ					
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่ควรทำการสอน เพราะจะไม่สามารถทำงานในศูนย์ วิชาการได้เต็มที่					
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรให้นำสื่อ การสอนไปบริการถึงโรงเรียนด้วย ตนเอง					
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอแก่ การปฏิบัติงาน					
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควร เป็นผู้ที่มี มนุษยสัมพันธ์ดี					
6. โรงเรียนควรมีครูสื่อการสอน โดยเฉพาะทำหน้าที่ประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านอาคารสถานที่</u>					
1. ศูนย์วิชาการควรมีสถานที่แสดงผลงาน ด้านสื่อการสอนที่ผลิตได้ใหม่ ๆ ให้ ครูได้ทราบ					
2. ศูนย์วิชาการควรมีสถานที่ให้ครูได้ ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริง					
3. ศูนย์วิชาการควรมีตู้เก็บหรือชั้นวาง สื่อการสอนให้เป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อ การหยิบใช้และเก็บรักษา					
4. ศูนย์วิชาการควรมีห้องผลิตและซ่อมแซม สื่อการสอนที่ชำรุดโดยเฉพาะ					
5. ศูนย์วิชาการควรมีห้องทำงานเฉพาะ ด้าน เช่น ห้องมิก ห้องฉายหรือ ห้องประชุม					
6. ศูนย์วิชาการควรมีอาคารสถานที่เป็น เอกเทศ					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านการผลิตสื่อการสอน</u>					
1. ศูนย์วิชาการควรมีวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับ ผลิตสื่อการสอนให้พร้อมแต่ต้นปีการศึกษา					
2. การผลิตสื่อการสอนแต่ละครั้งควร กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน					
3. สื่อการสอนที่ผลิตได้แต่ละครั้งควรนำไป ทดลองใช้หาประสิทธิภาพก่อนที่จะให้ บริการในศูนย์วิชาการ					
4. ควรมีการวางแผนหรือโครงการใน การผลิตสื่อการสอนให้พร้อมตั้งแต่ก่อน เปิดภาคเรียนต้นในปีการศึกษานั้น ๆ					
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรวางแผน การผลิตสื่อการสอนร่วมกับครูวิชาการ กลุ่ม					
6. สื่อที่ผลิตได้ควร สอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้และตรงกับความสนใจ ของผู้เรียน					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านการบริการสื่อการสอน</u>					
1. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดอบรม เกี่ยวกับการผลิต การใช้และการเก็บ รักษาสื่อการสอน ตลอดทั้งระเบียบ การใช้บริการศูนย์วิชาการ					
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำบัญชี รายชื่อสื่อการสอนที่มีในศูนย์แจกจ่ายไป ตามโรงเรียนในกลุ่มทุกโรงเรียน					
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำคู่มือ การใช้สื่อการสอนหรือ เครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นให้ครูในกลุ่มได้ทราบ					
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำ ทะเบียนสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์ให้ เรียบร้อยเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ					
5. เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการควรจัดทำสถิติ การให้บริการสื่อการสอนแต่ละ ประเภทเป็นประจำตลอดปี					
6. ศูนย์วิชาการควรมีรถสำหรับบริการ สื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ประจำศูนย์					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>งบประมาณ</u>					
1. ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอ					
2. ศูนย์วิชาการควรมีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมและบำรุงรักษาวัสดุ เครื่องมือ และสื่อการสอนอย่างเพียงพอตลอดปี					
3. ศูนย์วิชาการควรแสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น					
4. สปช. ควรกำหนดงบประมาณที่ศูนย์วิชาการควรจะได้รับ ตลอดถึงวิธีการได้มาของงบประมาณอย่างชัดเจน					
5. ศูนย์วิชาการควรมีอิสระในการเลือกซื้อวัสดุ อุปกรณ์หรือสื่อการสอนได้ตามต้องการ					

ความคิดเห็น	ปริมาณความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6. ศูนย์วิชาการควรได้รับงบประมาณสนับสนุนสำหรับการค้นคว้า ทดลอง และวิจัยทางด้านสื่อการสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษา					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย

การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

บทคัดย่อ
ของ
กำพล กระมล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2531

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะทราบถึงสภาพ และปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ ปัญหาและความต้องการการใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ของ ครูผู้สอน ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิชาการของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ จำนวน 113 คน จากประชากร 234 คน ครูผู้สอน จำนวน 290 คน จากประชากร 9,064 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน จากประชากร 827 คน

จากการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการของเจ้าหน้าที่ศูนย์เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้
  - 1.1 ด้านงบประมาณ มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม
  - 1.2 ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ
  - 1.3 ด้านการบริการสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ
  - 1.4 ด้านการผลิตสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิต
  - 1.5 ด้านบุคลากร มีปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้
  - 1.6 ด้านการวางแผน มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวม การบริหารศูนย์วิชาการมีปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุด
2. การใช้บริการสื่อการสอนมีปัญหามากที่สุดคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการของครูผู้สอน
3. สื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุดคือ ของจริง ชุดการสอน ชุดทดลอง และเครื่องโรเนียว

4. ครูต้องการรับบริการเพิ่มเติมจากศูนย์วิชาการมากที่สุดคือ จัดทำคู่มือแนะนำการใช้
เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการศูนย์วิชาการ

5.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีความคิดเห็นว่า การบริการศูนย์วิชาการควร เป็น
เอกเทศ มีงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอแก่การผลิตและการบริการสื่อการสอน

5.2 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีสื่อการสอนหลาย ๆ ชุดไว้บริการ
และมีการแนะนำ นิเทศ ติดตามผลการใช้สื่อการสอนของครูอย่างใกล้ชิด

5.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า การบริการศูนย์วิชาการควรมุ่งเน้นทาง
ด้านการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด โดยเฉพาะสื่อการสอนที่ผลิตได้ควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกใน
การใช้และตรงกับความสนใจของผู้เรียน

A STUDY OF THE STATUS AND PROBLEMS OF ADMINISTRATION
OF PRIMARY SCHOOL CLUSTER RESOURCES CENTERS UNDER
THE CHANGWAT BURI RAM PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

KAMPOL KRAMOL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1988

The purpose of this study was to study the status and problems on administration of primary school cluster resource centers as viewed by the resource center officials, problems and demands for using services of resource centers as viewed by the teachers, and opinions and suggestions of teachers, school administrators and resource center officials.

The sample used in this study included 113 officials from the population of 234, 290 teachers from the population of 9,064 and 113 school administrators from the population of 827.

The findings were as follows :

1. Problems of administration viewed by the resource center officials were in the following order :-

1.1 Problem on Budgeting : The problem at the highest level was the lack of budget for transportation for taking instructional media to schools.

1.2 Problems on Buildings : The problem at the highest level was the lack of facilities to take instructional media to schools.

1.3 Problems on Instructional Media Services : The problem at the highest level was inadequacy of instructional media for giving services to teachers.

1.4 Problems on Instructional Media Production : The problem at the highest level was the lack of materials to produce instructional media.

1.5 Problem on Personnel : The problem at the highest level was that the resource center officials could not go to render the instructional media services to schools.

1.6 Problems on Planning : The problem at the highest level was that the resource center officials were not those who set up policies, aims, objectives for the operation.

Out of all problems related to administration of primary school resource centers, the problems at the highest level were in the aspect of budgeting.

2. The problem at the highest level on instructional media services was inadequacy of instructional media in the resource centers for the teacher uses.

3. The instructional media which teachers demanded at the highest level were real materials, instructional packages, experiment packages, and mimeograph machines.

4. The additional services demanded at the highest level by teachers was the teacher's manuals on how to use educational technology equipment from the resource centers.

5. Opinions and suggestions related to administration of resource centers were as follows :

5.1 The resource center officials viewed that the resource centers should have been independent units with enough budget and personnel for instructional media production and services.

5.2 The teachers viewed that the resource centers should have had many sets of instruction media for services, suggestions and close supervision and follow - ups.

5.3 The school administrators viewed that the administration of the resource centers should had emphasized on instructional media production, especially in accordance with syllabuses, convenience for uses and interests of students.